

Jopin Akinafarim

O Jop

Akar faragha zuim

Jopin Akinafarim, arazir aghuibagh amir gumazir mam geghari, gumazir kam osimtızir ekiam bato. An boriba bar ariaghire, ezi an bulmakauba ko bizir maba saram ovenge. Egha gin, a uabi arımarıar ekiam bato. Kamaghın amızı, Jop osimtızir ekiamın aven ikia an navim bar osemi, ezi an namakar 3pla an apangkuvigha izava a ko iti. Egha Jop uan namakaba ko me osimtızir a batozir kamın mıngarım bagha mıgırıgıar ruarım gamı.

Jopin namakaba Israelian nıghnızir ghurımın gin zui. Me ghaze, gumazir arazir aghuibagh amıbara, God deravıra me gamı. God osımtızim gumazım danıngtı, e fogh suam, gumazir kam arazir kuram gamızı, God an arazir kuram akırasa osımtızim a ganıdı. Kamaghın Jopin namakar 3plan kaba ghaze, Jop uan arazir kuram ateghtı, God faragha a gamı moghın, ua deravıram a damuam. Ezi Jop kamaghın fo, a gumazir Godın damazımın derazım. Egha Godın damazımın arazir kuratam gamızir puvatızı, God osımtızir kaba a ganıngı.

Jop puvıra God a gamızir bizir kabagh nıghnıgha, azangsızir ekiaba iti. Ezi da kamakın, “Godın Arazıba manmaghın ti? An arazir aghuibaram amı, o? Nıghnızir

gavgavim Godin ikia an apengan itir arazim, an daghem manmaghin gumazamizibar ikirimirim bativam?" Jop uan nighnizir gavgavim ataghizir puvati, egha a uan azangsiziba God damuan atiatir puvati. Jop, ziar aghuir kam, Godin damazimin derazir gumazim, a uam a iniasa bar ifonge.

God deragha bighavira Jopin azangsizir gavgav-iba ikarazir puvati. Egha a uan gavgavir ekiam ko uan fofozir ekiam Jopin aka. Ezi Jop, Godin migirigiar kam baregha ghaze, ki paza God gami. Nan aningagharim bar ekefe, ezi ki akar kurabar ni mikeme.

Akinafarir kam, bar abuan, God ua deravira Jop gamigha, Jopin namakabar atari. Nighnizir me Jopin osimtizimin mingarim gata mikemeziba, da derazir puvati. Akinafarir kam kamaghin en akakasi, e kamaghin mikiman kogham: E Godin nighnizim ko araziba bar moghira dagh fogha gifa. God an Ekiam. Ezi an nighnizim ko fofozim, e gumazamiziba, en nighniziba ko fofoziba bar dagh afira.

Jop dughiar kuram bato

(Sapta 1--3)

God ko Satan, Jopin arazibav gei

¹ Bar fomira, Usin nguazimin itir gumazir mam, an ziam Jop. A gumazir bar aghuim, egha Godin damazimin arazir kuratam itir puvati. A Godin atiatia an apengan ikiava an ziam fava, zurara akirim arazir kurabagh asi.

² An amuim a bagha otarir 7pla ko guivir 3pla bate.

³ A uaghan 7,000plan sipsipba ko, 3,000plan kamelba ko, 1,000plan bulmakauba ko 500plan donkin amebaba iti. Egha a ingangarir gumazir aviriba ko ingangarir amizir aviriba iti. Bizir kaba bagha gumazamiziba bar an ziam fe, ezi a kantrin aruem anadi naghin itibar gumazibagh afiragha ziar bar ekiam iti.

⁴ Ezi Jopin otariba zurara ghua dughiar me vaghvagha uari bagha misevezibar, uan dipenibar isar ekiabagh ami. Men tav isam damuamin dughiam, a uan aveghbuaba ko, uan amizir 3plan diaghti me izi a ko damam.

⁵ Isabar dughiar girara, Jop zurara akaba amadima, me an dipenimin izi. Egha me Godin damazimin zueghasa, a me bagha ofabagh ami. A bar mizaraghara dikavigh vaghvagh me bagha asiziba bar isia mighirir ofabagh ami. A zurara arazir kam gami. A kamaghin nighnisi, me ti uan navir averiabar aven ti arazir kuram gamua paza Godin mikemeghama. Egha nighnizir kam bangin, a me bagha ofabagh ami.

⁶ Dughiar mamın Godin Nguibamin itir enselba iza Ikiavira Itir Godin damazimin uari akufa. Ezi Satan uaghan iza men tongin iti.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin an azara, “Ni managh ikegha izav oto?”

Ezi Satan kamaghin a ikara, “Ki nguazimin danganir vamiran itir puvati. Ki arua nguazir kamin danganiba bar dar mangigh izegh gami.”

⁸ Ezi Ikiavira Itir God Satanin azara, “Ni ti nan ingangarir gumazim, Jopin ganiz, o? Jop, a bar gumazir aghuim, egha nan damazimin arazir kuraba puvati. A nan atiatava nan apengan ikia nan ziam fava, zurara akirim ragha arazir kurabagh asi. Nguazir kamın danganiba bar gumazitam an min itir puvati.”

⁹ Ezi Satan kamaghın Godın akam ikaragha ghaze, “Ni deravira Jop gami, kamaghın a ni baghavira iti. Ni ghaze, Jop nın dafarimin bizir aghuitam inighan kogh, egh ti nın apengan ikiam, o? Ki ghaze, ti puvatigham.

¹⁰ Ni zuraram a ko, an amuiroghboriba ko, an biziba deravira dar gari. Mati, gumazim divazir bar gavgavimin aven iti. Ni zurara deraviram a gamua bulmakauba ko asizir aviriba a ganingizi, da a itir nguazim bar a gizifa.

¹¹ Kamaghın, ni uan agharim aminagh, a da bizir aghuir kabagh asighasigh da agivagh, egh ni ganti an akar bar kurabar ni mikimam.”

¹² Ezi Ikiavira Itir God kamaghın Satan migei, “Ni gan! Ki bizir aghuir kaba bar da isa nın agharim gati. Ni an biziba manmaghın dar amusi, dar amu. Egh Jop uabi, ni paziva a damuan marki.” Ezi Satan Ikiavira Itir Godın akam baregha anetegha ghu.

Dughiar namba 1ın Satan osimtizim Jop ganingi

¹³ Dughiar mamın, Jopin otariba ko guiviba, me uan avebamin dipenimin isar ekiam gamua dagheba ko wainin dipaba api.

14 Ezi ingangarir gumazir mam ivegha Jop bagha izegha kamaghin a geghari, “E akunimin ingarima, bulmakauba nguazim abizima, donkiba men boroghira graziba api.

15 Ezi Sabean gumaziba zuamiram otivigha uan midorozir sababar ingangarir gumazibav soghezi me ariaghire, ezi me bulmakauba ko donkiba inigha ghue, ezi ki uabira miseveaghirigha arav ghugha ni mikimasa izi.”

16 Gumazir kam miaviavira itima, ingangarir gumazir igharazim otogha iza kamaghin migei, “Onimarir dafam, Godin avimin min overiamin ikegha tagtagha izaghira, sipsipba ko dagh eghuvir ingangarir gumaziba bar men isizi, me ariaghire. Ezi ki uabira osimtizir kam in miseveaghirigha arav ghugha ni mikimasa izi.”

17 Gumazir kam miaviavira itima, ingangarir gumazir igharazir mam uam otogha iza kamaghin migei, “Kaldian 3plan gumazir okoruaba iza nin kamelba okemegha, nin ingangarir gumazibav soghezi me ariaghire. Ezi ki uabira ki miseveaghirigha arav ghugha ni mikimasa izi.”

18 Gumazir kam miaviavira itima, ingangarir gumazir igharazir mam uam otogha iza kamaghin migei, “Nin otariba ko guiviba, nin otarir ivariam in dipenimin isar ekiam gamua dagheba ko wain in dipaba api.

19 Ezi aminir dafam zuamira dikavigha gumazimiziba puvatizir danganim in ikegha iza, me itir dipenimin 4plan mikebabagh ivarazi, a dipirigha me misoghezi, me ariaghire. Ezi ki uabira miseveaghirigha arav ghugha ni mikimasa izi.”

²⁰ Ezi Jop kamaghin oregha bar osemegha, dikavigha uan korotiar ruarim abigha uan dapanim gise. Egha Godin damazimin tevimning apirigha, uan guam nguazim mituagha Godin ziam fe.

²¹ Egha a kamaghin migei, “Nan amebam na batezir dughiamin, ki bizitam inigha izezir puvati. Ki bibiamra ize. Egh kamaghira, ki aremegh pura mangam. Ikiavira Itir God uabi bizir kaba na ganigha, egha datirighin ua da ini. Kamaghin, ki an ziam fe.”

²² Egha osimtizir kamın aven, Jop paza Godin mikemegha arazir kuratam gamizir puvati. An akatam God gasir puvati.

2

Dughiar namba 2 Satan osimtizim Jop ganingi

¹ Dughiar igharazir mam, enselba ua iza Ikiavira Itir Godin damazimin uari akufa. Ezi Satan iza uaghan men tongin ti.

² Ezi Ikiavira Itir God an azara, “Ni managh ikegha izav oto?”

Ezi Satan kamaghin a ikara, “Ki nguazimin danganir vamiran itir puvati. Ki arua nguazir kamın danganiba bar dar mangigh izegh gami.”

³ Ezi Ikiavira Itir God an azara, “Ni nan ingan-garir gumazim Jopin ganiz, o puvati? A gumazir bar aghuim, egha nan damazimin arazir kuraba puvati. A nan apengan ikia nan ziam fava, zurara akirim ragha arazir kurabagh asi. Nguazir kamın danganiba bar, gumazitam an min itir puvati. Ezi

ni na apezepera na abirazi, ki ni ataghizi ni puram osimtizim a gati. Ezi a na ataghizir puvati. A fomiram ami moghin nan gin ghua kamaghira iti. An arazir kuratam gamir puvati.”

⁴ Ezi Satan kamaghin a ikaragha ghaze, “Guisi? Ki ghaze, gumazitam deravira ikisi, uan biziba bar da ateghiva ua uan ikirimirim givezam.

⁵ Kamaghin, ki ghaze, ni uan agharim aminegh an namnam ko agharibagh asighasigh, egh ni ganti, an nin damazimin bar pazivira ni mikemegham.”

⁶ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Satan migei, “A dera, ki a isa nin agharim gati. Ni arazir manamin a damusi ifuegh, ni a damu. Egh ni a misueghti an aremeghan bar marki.”

⁷ Egha Satan Ikiavira Itir God ategha azenan ghua duar bar gavgaviba Jopin mikarzim gariki. Da an dagarimningin apengan ikegha ghua an dapanimin tu.

⁸ Ezi Jop dikavigha nguibar ekiamin azenan, uan osimtizim akaghasa danganir me bizir kuraba makurimin ghua, averenimin tongin aperaghav iti. Egha nguazir miner akuar mamın suiragha uabi isavira iti.

⁹ Ezi an amuim ghua an gara kamaghin a migei, “Manmaghin amizi ni Godin suiraghavira iti? Ni anetakigh, egh an ziam gasighasigh, egh aremegh.”

¹⁰ Ezi Jop kamaghin uan amuim ikara, “Bar puvatigham. Ni amizir onganir mamın min migei.

E bizir aghuariba God dama da isi. Egh manmaghsu an osimtiziba uaghan e daningti, e da inian kogham?”

Guizbangira, osimtizir kaba Jop bativizir dughiamin aven, an akar kuratam God mikemezir puvati.

Jopin namakar 3pla izava an gari

¹¹ Ezi Jopin namakar 3pla, osimtizir kurar a batozim baregha, a bagh mangi an ganasa akam misoke. Men ziabar kara: Elifas a Teman nguibar ekiamin gumazir mam, ezi Bildat a kantri Suhan gumazir mam, ezi Sofar a kantri Naman gumazir mam. Me dikavigha uan nguibaba ategha uari akuvagha Jopin apangkuva gavgavim a daningasa zui.

¹² Me izavira ikia saghuiamin tuivigha an garima, an mikarzim bar ikuvizi, me deraviram a gifozir puvati, a guizbangira Jop o, gumazir igharazim. Egha me puvira pamten azia, uan korotiar ruariba abigha nguazir mineziba isa pin da akurima, da izaghiri men dapanibagh isin iri.

¹³ Egha me a ko 7plan arueba ko 7plan dimagaribar nguazimin apiaghav ikia garima, a mizazir dafam isi. Kamaghin amizi, me a ko migirigiar tam gamir puvati.

3

Jop dughiar amebam a batezimin atara migei

¹ Egha 7plan dughiaabar gin, Jop bizibav gia amebam a batezir dughiam pazava a migei.

² A kamaghin migei:

- 3 “Kamaghin deraghai, dimagarir nan afeziam ghua nan amebam koma akuizi, a nan navim asangizim, God dughiar kam bar a kuavaremeghai.
Dughiar amebam na batezim, a dughiar kam bar a gin amadaghai.
- 4 God dughiar kam gamizi a bar mitarmangizi deraghai.
Pin Itir God, aruem ataghizi, a dughiar kam gisiraghan kozi deraghai.
- 5 A dughiar kam gamizi a bar mitarmegha,
ghuariar piziba overiam avaraghiva aruemin angazangarim bar anepazazi, kamaghin deraghai.
- 6 Dimagarir ki borimin otozi amebam nan navim adaimin, mitarmer dafam anevarazi deraghai.
God dimagarir kam kalendan dughiabar tongin anetizir puvatizi deraghai.
Kamaghin, gumazamiziba iakinibar aruer igharazibar tongin a diborir puvatighai.
- 7 Gumazamiziba uarir ikiava bar akongezir arazim dimagarir kamın a gamizir puvatizi, deraghai.
Dimagarir kamın amiziba boriba batezир puvatizi, kamaghin deraghai.
- 8 Ki ghaze, gumazamizir akavsiabar ongarimin itir bizibav geir gavgavim itiba,
ko gumazir asem Leviatan fer gavgavim itiba,
me akar kuraba dughiar kam ganingizi, ti deraghai.

- 9 Dimagarir kamın amınim pırigha mamaghıra itima, amınim itir mikovezir anadiba isian koghai,
ezi amınim itir angazangarir faragha otivim otoghan koghai, kamaghın deraghai.
- 10 Dimagarir kam, nan amebamın borir mıtaram dukuazir puvatızı, ki datırighın osımtızir dafamın aven iti.
Kamaghın, ki ghaze, dimagarir kam ikuvigha deraghai.
- 11 “Manmaghsua, ki uan amebamın navir averiamın itir dughiamın aremezir puvatı?
Manmaghsua, amebam na batir dughiamın, ki aremezir puvatı?
- 12 Tizim bagha amebam na isa uan apozim gatıgha otem na ganıngı?
- 13 Ki ovegha datırighın ti navir amırizimın ikia, egha akuava avughsai.
- 14 Ki ti atriviba ko men fofozir gumazibar mın aremegha avughsa deravıra ikiai.
Me nguibar ekiar ikuviziba uari bagha ua deraghavıra dar ingarigha gıfa.
Egha me uaghan ariaghiregha, datırighın avughsa iti.
- 15 Gumazir aruar gol ko silvan uan dipenibagh arıghızı, da bar izıvaziba,
me datırighın bar ovea ghue.
Ki men mın deravıra dakuasa.
- 16 Kamaghın deraghai, ki amebamın navir averiamın aven aremegha,
aruemın angazangarımın ganıghan koghai.

- 17 “Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin,
gumazir arazir kurabagh amiba datirighin
arazir kabagh amir puvati.
Ezi gumazamizir amiraziba deraghaviram
avughsi.
- 18 Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin, kal-
abuziaba datirighin amiraghirigha nimira
iti.
Me uan gumazir me dikabira men garibar
dimdiaba barazi puvati.
- 19 Danganir kamın, gumazamizir guar aviriba iti.
Gumazir kiniba ko gumazir ziaba itiba, me
bar moghira an iti.
Danganir kamın, pura ingangarir gumazir
kiniba, me ua uan gumazir men garibar
apengan itir puvati.
Me firiaghiregha gifa.
- 20 “Ki kamaghin azai, God gari, gumazamiziba
osimtiziba ko dughiar kurabar itima,
a tizim bagha me ataghirazima me angamira
iti?
- 21 Gumazamizir kabanang aremeghasa bar
ifonge, ezi ovevem me bativir puvati.
Me ovevem buria puvira ingari,
mati me nguazimin modozir bizir ivezir
bar pin kozim bagha nguazim gutui.
- 22 Me ovevem batozir dughiamin,
me matmatiamin gara bar akonge.
- 23 God gumazir kabar tuaviba bar ada piri,
ezi me mangamin tuaviba monge.
Ezi me fozir puvati, me manmaghin damuam.

Ki kamaghin azai, Tizim bagha God me ataghizi ikirimirir angamira itimin angazangarim men iti.

24 “Nan navir averiam ara mamaghira iti, ezi ki dagheba apir puvati.

Ki pazavira uabi baragha, zurara diava arai.

Ezi nan navir osimtizim, mati dipam afemoz-ibagh izivagha emira zui.

25 Guizbangira, bizir ki atiatiba, da na bativigha gifa, egha na gasighasisi.

26 Kamaghin, ki navir amirizimin itir puvati.

Egh nimira daperagh iki avughsan kogham.

Bar puvati. Osimtizimra na gizifa.”

Elifasin migirigiar faragha zuim

4

(Sapta 4--5)

God gumazir aghuibar akurvagha, gumazir kuraba dikabiri

¹ Ezi Elifas, Jopin migirigiam baregha kamaghin migei:

² “Jop, ki tong mikemegham.

Ki ni mikimti, ni nan ataram, o puvatigham?

Ki pura ikian kogham.

³ Ni oragh. Ki fo, ni nighnizir aghuiba gumazamizir avirim ganingi,

egha gavgavim gumazamizir osimtizibar aven itibagh aningi.

⁴ Gumazamizir osimtizibar aven ikia ireziba,

ni migirigiar aghuiba me ganiga, ua me ghufezi me tuivigha gavgafi.

⁵ Ezi noka, datirighin dughiar kuram ni batozi,
ni digavir kuram gamigha atiatia nin
nighniziba ikufi.

⁶ Ni nighnizir gavgavim Godin ikiava, an ziam
fava, an atiatia an apengan iti.

Ni zurara arazir aghuibagh amir gumazim.

Kamaghin datirighin, ni nighnizir bar gavgavim
an iki,
egh a mizuamti a nin akuragham.

⁷ “Jop, ni nighnigh,
gumazir arazir aghuibagh amua,
egha osimtizitam gumazitam gatizir
puvatizitam,
osimtizitam batogha aremez, o?
Ti Puvati.

⁸ Ki gari, gumazir arazir kurar aviribagh amiba,
gin osimtizir aviriba ko dughiar kuraba me
batifi.

Egha mati, gumazim azenimin ingarigha dagher
aghuim azenimin anekaragha dagher
aghuim asi.

Ezi gumazim dagher kuram akaragha, dagher
kuram asi.

⁹ Gumazir arazir kurabagh amiba, God men
aningagha me gasighasigha bar me a gefi,
mati aminir gavgavim ivaima, avim ruarimin
itir temebar isia bar da gifa.

¹⁰ Gumazir kuraba gumazir igharazibagh
asighasizir dughiabar me bar akonge,
mati laionin gavgaviba, me asizim misoghezir
dughiamin pamten tiarim akara dazeri.

Ezi God gumazir kaba abira, egha puv me gasighasisi.

Ezi me mati atariba dipiraghirezir laionba, me uam asizibav soghti da arimighiran gavgaviba puvati.

11 Kamaghin amizi, me mati laionin gavgaviba dagheba puvatigha ariaghiri, ezi dar nguziba tintinibar zui.

Ezi kamaghira, gumazir arazir kurabagh amiba arazir kamra me bativam.”

Godin damazimin gumazitam derazir puvati

12 Egha Elifas ua kamaghin migia ghaze:

“Dughiar mam sighsirir akar mam mogomemin iza nan kuarim giraghu.

13 Gumazamiziba dimagarimin pamten akuir dughiamin, ki migirigiar kam ini.

Ki akuava onganigha itima nighnizir avirim tintinimin nan dapanimin aven izi.

14 Dughiar kamın, atiatim na avarazi, nan mikarzim nighava agoi.

15 Ezi aminir muziarim iza nan guam seregha zui. Ezi ki puviram atiatima nan mikarzimın ariziba dikafi.

16 Ki bizir mamın garima, a nimira tughav iti.

Ezi ki deragha fozir puvati, kar bizir tizim.

A nimira tughav ikia niginiba puvati.

Ezi tiarir dozim kamaghin migei,

17 God gumazamizibar ingarizi me an apengan iti.

Kamaghin, tav ti Godin damazimin deraghan kogham.

A ti Godin mirara zueghan kogham. Bar puvati.

18 E fo, enselba God ko ikiava an ingangarim gami. Egha dughiar maba me deravira uan ingangarim gamir puvati.

God men arazir mabar garima, da derazir puvati.

19 Ezi gumamaziziba, me nguazir kamın bizir kiniba.

Ezi ni ti ghaze, me enselbagh afiragh Godin damazimin deravira ikiam? Puvatigham.

God nguazim inigha gumazibar inivafizibar ingari,

ezi me zuamiram ariaghiri, mati gumaziba bughiraviaba dikabiri.

20 Gumazim mizarazimin deravira ikegh egh guaratizimin oveghti,

gumamazizir igharaziba uam a ginighnighan kogham.

21 Gumamaziziba tighar nighnizir aghuim ko fofozim iniamin dughiamin,

ovevem zuamira me bativima, gumazir igharaziba men bizir aviriba isi,

mati gumazim averpenim ikezir beniba firizi a zuamira degiaghiri.’”

5

1 Egha Elifas ua kamaghin migia ghaze:

“Jop, ni akurvazim bagh dim!

Tina nin tiarim baregh izam? Ti puvatigham.

- Enselin tam ti nin akurvaghasa nighnisi o?
- ² Gumazitam onganigh nighnizir aghuim puvatigh arazir aghuim damuan koghiva, zurara navim ikuv aningaghiti, an arazir kam a damuti an aremegham.
- ³ Ki gari, gumazir onganir arazir kurabagh amiba, me deraghavira uan danganibar iti, ezi ki zuamira me gasighasighasa Godin deima, a me gasighasiki.
- ⁴ Eghti men boriba deravira ikiamin tuaviba puvatigham.
Eghti kotin aven gumazir kuraba me abinamin dughiamin, namakar kotin aven men akurvaghamiba puvatigham.
- ⁵ Gumazamizir dagheba puvatigha kuariba piriba,
me izi gumazir kurar kabar azenibar dagheba iniam.
Egh me uaghan benir ataghataribar aven itir dagheba sara iniam.
Egh me uaghan men dagiaba ko bizir igharaziba sara inisi nighnigham.*
- ⁶ E fo, arazir kuraba ko osimtiziba, daghebar min nguazimin anagav otivir puvati.
Bar puvati.
- ⁷ E gumazamiziba, e uari osimtizir e bativibar mingariba.
E uari osimtizibagh amima, da otifi,
mati itam isia afuaghira, avir muziaribagh asavamadi.”

God dughiar kuramin, ni geghuvam

* 5:5: Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

⁸ Egha Elifas miġia ghua ghaze:

“Ki ti ni aragha, osimtżir ekiaba atera ikiai,
ki da agivasa God gakaghora a ko miġiai.

⁹ A diġavir kuram gamir bizibagh amima e da
tuisiġhan asa.

Da bar en niġhnizibagh afirazi, e deragha
dagh fozir puvati.

¹⁰ An amozim amadima,
a nguazim giza diġpam isa azeniba ko bizibagh
anidi.

¹¹ A ziar ekiaba, ziaba puvatżir gumazamizibagh
anidi.

Egha azia naviba ikuvir gumazamizibar
arareba agiva me gamima,
me ua deragha bar akuegha iti.

¹² “Ifavaribagh amir gumazamiziba,
a men niġhniziba onganim dagh anidi,
ezi me damuasa ifongezir arazibagh amir pu-
vati.

¹³ Gumazamizir maba pazi iġharaz darazir
amuasa, arazir kurar guar aviribagh
niġhnisi,

ezi God men arazir kabagh amima da mer-
aram asiġhasisi.

Mati gumazim asizim bagha ivem atigha, egha a
uabi ivemin aven ghu.

Egha bizir me damuasa miġeiba, da pura
ghua gifa.

¹⁴ Men niġhniziba bar davdavizi, me bizitam
damighan kogham.

Amînim tiraghti aruem bar anangti,
me mîtarmer ekiamîn iti moghîn, me tuavir
zuimîn ganan kogham.

15 Ezi God gumazamizir biziba puvatizibar akur-
vasi.

Ezi gumazir ekîar gavgaviba itir kaba, me
pura biziba,
me onganarazibagh amir gumazamizibagh
asighasighan kogham.

16 Kamaghîn, onganarazibagh amir gumazamiz-
iba niĝhnizir gavgavim Godîn ikia, uarir
akurvaghasa a mîzua iti.

Eghti gumazir arazir kurabagh amiba pazi me
damuan kogham.

17 “Ni oragh. Godîn Gavgaviba Bar Itim, gumazi-
tamîn arazim akirmîghti, gumazir kam, a
bar akongegham.

Kamaghîn amizi, God ti ni akirmîghasava ami,
ezi ni an aghuzir akaba baragh egh
akirim ragh a gasan marki.

18 E fo, God osimtîzim ko mîzazim gumazitam
danigh,

egh a damighti, a ĝîn ua ghuamaghegham.

19 Dughiar bar avîriba, a nîn ganti, ni osimtîzimîn
aven ikiti, a nîn akuragham.

Eghti bizir kuratam ni gasighasighan kogham.

20 Eghti mîtiriar ekiamîn dughiamîn, a dagheba ni
danîngti, ni deraghvîra ikiam.

5:17: Onger Akaba 94:12; Aghuzir Akaba 3:11-12; Hibru 12:5-6

5:18: 1 Samuel 2:6; Aisaia 30:26; Hosea 6:1

Egh mīdorozimīn dughiamīn a nī geghuvti,
nīn apaniba nī misueghti nī aremeghan
kogham.

21 “Apaniba akar ifavaribar nīn ziam gasighasighsi
damuti, God nīn akuraghti, men akaba nī
abiraghan kogham.

Eghti bizir kurar nī gasighasighamiba otivti,
God nī geghuvti, nī atiatingan kogham.

22 Mitiriar ekiamīn dughiam ko dughiar kuramīn,
God nī geghuvam, eghti nī navir aghuim iki
bar akuegham.

Egh nī nguazir kamīn itir asizir atiabar ati-
atingan kogham.

23 Egh nīn azenir nī ingarim, dagiatam an aven
ikian kogham.

Eghti asizir atiaba nī ko navir amirizimīn iki
deraghvira nī ko ikiam.

24 Eghti nī fogham, nīn biziba bar deraghvira iti,
egh nī navir amirizimīn iki uan purirpenimīn
aven daperaghiv ikiam.

Egh nī ganti, nīn sipsipba bar ikiti,
tam oveghan kogham.

25 Nī uaghan kamaghīn fogham, nīn boriba bar
avirasemegham.

Nīn ovavir boriba avirasemegh, tintinibar
nguazimīn grazibar mīn ikiam.

26 Egh nī gavgavigh iki mangi bar ghurighiva,
ovegham,

mati rais aghoramin dughiam otozi, gumaza-
miziba rais aghora an oviziba isi.

27 Jop, nī oragh. E deravira bizir kabagh nighnigha
kamaghīn fo, da bar guizbangira.

Migirigiar kam, ki nin akurvaghasa a gami,
ni deravira kuarim atigh migirigiam
baregh, nighnizim inigh.”

Jop Elifasin akam ikara

6

(Sapta 6--7)

Jop mizazir ekiam isavira iti

¹ Ezi Jop kamaghin Elifasin akam ikarvasi:

² “O, ki uabin apangkufi.

Ki ti uan navir osimtizim ko osimtizer na ba-
toziba bar da isi, skel tam datigham!

³ Guizbangira, nan osimtizer kurar kaba, ongarir
dadarimin itir gigimin osimtizim, bar a gafir-
ragham.

Kamaghin amizi, ki atarava migirigiar
aviribagh ami.

⁴ Godin Gavgaviba Bar Itim, barir marasinin ku-
ram itibar na gasi.

Marasinin kurar kam nan namnamin aven
ghuzi, nan nighnizim ikufi.

God atiatim na daningamin bizir guar
aviriba amadi.

⁵ “Donkin atiaba ko bulmakauba, damamin graz-
iba ikiti,

da diman kogham. Bar puvatigham.

⁶ Eghiti dagher isingtiziba puvatiziba, e ti pura dar
amam o? Puvati.

E faragh amangsizim dar atigh, egh dar
amam.

Ezi tuarir aroriamin dipar kinim a isingiz o?
Bar puvati.

7 Nan navir averiam dagher kamaghın garibagh ifongezir puvati.

Da mati nan damazimın bar ikuvizir dagheba.*

8 “Oio, ki kamaghsua, God nan azangsızim baregh, nan azangsızimın mırara bizir kam damuam.

9 Ki kamaghsua,
God na dikabıragh pamten na misoghti ki are-
meka.

10 Ki fo, ki akırım ragha Godın akam gasarazir puvati,
a Godın Bar Zuezim.

Kamaghın, ki mızazir ekiam isa aremeghamin dughiam, ki kamagh mıkım suam, a dera, pura bizim,
ki bar akuegh uabi fı uabi akunam.†

11 Nan gavgaviba bar gıfa,
ezi bizir aghuir manatam uam na bativsi ki a mizuamam?

Egh ki bizir tizim bagh ua iki navir amırizim ikiam?
Nan ikırımırım gıvaghti, deragham.

12 Ni ghaze, nan gavgavim ti, bras ko dagiamın mın iti, a?
Bar puvati.

13 Bar guizbangıra, nan gavgavim bar gıvazi,
ki manmaghın uabi uabın akurvaghamin bizitam damuam? Bar puvati.

* **6:7:** Ves 5 ko 7 ghaze, Jop kamaghın akar isin zuim gami, Elifasin akam tong nan akurvazir puvati, mati daghem isingizir puvati. Kamaghın amizi, ki uan akabar gun mıgiavira iti. † **6:10:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

- 14 “Gumazim osimtızir ekiam itir dughiam,
 an namakar aghuiba a ko ikia bar an
 apangkufi. Arazir kam dera.
 Gumazamizir uan namakabagh ifongezir
 puvatiziba,
 me uaghan Godin Gavgaviba Bar Itimin atia-
 tia an apengan itir puvati.‡
- 15 Ki garima, ia nan namakaba ia bar deraghavira
 na gifari.
 Ia mati amozim izi puvatizi daghuriba dake.
- 16 Amozir dughiamin daghuriba izevegha
 pamtemin emiri.
- 17 Egha aruemin dughiamin daghurir kaba bar
 dakegha dipaba puvati.
- 18 Dughiar maba gumaziba uan kamelin biz-
 iba ateriba ko, tuaviba ataghıragha tuavir
 igharazibar zui.
 Egh me dipaba puvatigh, tuavim ategh mangi
 daghurir kabar dipaba buriam.
 Eghti dipar kaba dakeghti, me pura gumaza-
 miziba puvatizir danganimin daru mangi
 arimighiregham.
- 19-20 Teman nguibar ekiamin gumaziba ko Sabean
 gumazir biziba amadiba, uaghan kam-
 aghıram ami.
 Me ghaze, dipaba daghurir kabar ikiama, egh
 me uan kamelba inigh mangiti me dipabar
 amam.
 Ezi me daghuribar garima, da bar dakezi, me
 digavir kuram gami.

‡ 6:14: Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

Egha men nighniziba bar derazir puvatigha okam nighnisi.

- 21 Ia ti uaghan daghurir dakezir kabar min ami.
 Ki ghaze, ia ti nan akurvaghasa ize,
 ezi ia nan garima, ki ikuvigha itima, ia bar puviram atiati.
- 22 Manmaghin ami?
 Ki fomira bizir aghuitam uabi daningasa ti ian azara?
 O, ki ti dagiabar uabin akurvaghasa gumazir igharazibar azagsighasa, ia apezepere?
- 23 O, ki ti apanibar dafaribar uabi iniasa ian azara?
 O, ki atrivir kuramin dafarimin uabi givezasa ti ian azara?
 Bar puvati.
- 24 “Aria, ia nan sure damuti, ki arazir kurar amiz-iba deragh dagh fogham.
 Egh ki akam dukuagh iararam oragham.
- 25 E fo, fofozir gumazim guizin akam mikimti,
 an migirigiaba gumazir igharazibar nighnizibar amuti,
 me nighnizir gavgavim dar ikiam.
 Ezi ia puram akam arai.
 Ian akaba deravira nan arazibar osimtizitamın gun migeir puvati.
- 26 Osimtizir kam bar na gasighasiki.
 Kamaghin, nan migirigiaba derazir puvati.
 Ezi ia ghaze, da aminimin min pura ivai.
 Egha ia ghaze, ia ti na akirigham? Bar puvati.
- 27 Ki ghaze, ia ti borir asaghasazibagh eghuvamin gumazim amisivisi, satu gikararangam.

Egh ia dagiaba inisi, ti uan namakaba amangam.

28 “Aria, e uari, ia deravira gan na tuisigh.

Ia fo, ki ia gifarir puvati.

29 Ia migirigiar kaba ko arazir derazir puvatiziba atakigh,
 egh ia arazir aghuimra gin mangi nan araziba tuisigh.

Ki arazir kuratam gamizir puvati.

Kamaghin amizi, ia pazi na ginighnighan marki.

30 Ia ti ghaze, nan migirigiam derazir puvati.

Egha ia ti ghaze, ki fozir puvati arazir manam dera,
 o arazir manam ikufi.
 Bar puvati.”

7

1 Egha Jop ua kamaghin migia ghaze:

“O God, e nguazir kamın itir ikirimirim a kamaghin iti, gumamaziziba bar puvira ingar ikiam,
 mati gumaziba ingangarim damuasa e amikirvagha zui.

Egha mati gumazim uan ingangarir ivezim iniasa uabi abiragha,
 bar pamten ingaravira iti.

2 E mati ingangarir gumazir kinibar min, danganir dughuaziba itibar ikiasa ifonge.

Egha e mati ingangarir gumazim ivezim iniasa ingarigha ivezim bagha mizua iti.

- ³ God nguazimîn ikiasa na amisevegha na gamizi,
iakiniba iza zuima, nan ikirimirim mati pura
bizir kinim,
egha mingarir aghuim puvatigha kamaghira
iti.
Ezi zurara dimagaribar, nan navim osemegha ikia
derazir puvatigha kamaghira iti.
- ⁴ Ki misiamîn akua egha aminim zuamira tiasa ki
ifonge.
Ezi dimagarim bar ruarazi, ki misiamîn uabi
gighavkiravira itima, aminim tira.
- ⁵ Ezi apizir muziariba ko nguazir mineziba, koro-
tiabar mîn, nan namnam bar a noke.
Ezi duar akaziba zuamira nan duaba avezi,
duabar ganganiba, misingizi moghin gari.
Ezi duaba zuamira ua biaghiregha, mitiziba
uam otifi.
- ⁶ Ezi uaghan, mati amizim zuamira mitarim
girighizi moghin,
nan dughiar ki nguazimîn itiba, da iza
zuamira zui.
Ezi nan ikirimirim derazir puvatigha kam-
aghira iti.
Ezi nan nighnizim ghaze, ki ua deraghan
kogham.”

Jop uan osimtizimîn God migei

- ⁷ Egha Jop ua kamaghin migia ghaze,
“O God, ni fo, mati gumazim ghuariam sue
moghin, nan ikirimirim a bar ofefe.
Ezi nan damazim ua bizir aghuir na bativamibar
ganan kogham.
- ⁸ Gumazamiziba datirighin nan gari, me gin ua
nan ganan kogham.

- Ni nan ganvira ikiti, ki pura puvatighti, ni ua nan ganan kogham.
- 9 Gumazim aremegh, Gumazamizir Oveaghuezi-ibar Nguibamin mangam, mati ghuariam ua overiamin itir puvati, a uan danganim ategha ghu. Nguibar kamin itir gumazim a ua izeghan kogham.
- 10 A ua izi uan dipenimin mangan kogham, eghti an adarazi a gin amadagham.
- 11 “Kamaghin amizi, ki bizir kam ginighnighamin dughiamin, ki uan akam dukuaghan kogham. Ki osimtizir bar ekiam aterima nan navir averiam bar puviram arai. Ki uan duamin aven bar osemi, kamaghin amizi, ki mikimam.
- 12 Manmaghin amizi, ni zurara kalabuziamin min na geghufi? Ni ti ghaze, ki ongarimin itir kuruzir asem, egh ki bizibagh asighasigham.*
- 13 Ki ghaze, ki ti dakuam, egh kamaghin ki uan mizazir kam gin amadagham.
- 14 Puvati, ki akuir dughiamin, ni atiatir irebar kuraba nan akakasi, ezi ki aser guar igharazibar gari.

* **7:12:** Fomira gumazir maba kuruzir aser ongarimin ikia bizibagh asighasizimin eghaghanim men iti. Ezi God a isa kalabus gatigha an gara iti. Egha eghaghanir kamin akar igharazir maba da Jop 9:13 ko 26:12-14in iti.

Arazir kamın, ni na gamizi ki bar atidingi.

15 Ki kamaghın uabın apangkuvigha ghaze, me nan firim dafazi ki aremegha deraghai.

Ki iki uan mikarzimın, uam osımtızir kaba ateran aghua.

16 Ki bar amıra.

Ki ua nguazir kamın ikian aghua.

God, ni osımtızim ua na danıngan marki.

Nan dughiam bar otefe,

kamaghın, ni na ateghti ki pura ikiam.

17 “E gumazamiziba, e bar bizir tiziba, ni zurara puvıram e ginıghnisi?

Tizim bagha ni zurara en garavıra iti?

18 Tizim bagha ni zurara mızarazıbar en arazıba tuisisi?

Egha ni manmaghsua en garavıra ikia avugh-sazıba puvati?

19 Ki kamaghsua, ni uan guam giragh tong dughıar otevimın nan ganan marki,

eghti ki tong avughseka.

20 Nan arazir kuram ti ni gasıghasıghizi, ni osımtızim na danıngasavıra nıghnisi?

Ki mati asavamadir ababanımın mın itima, ni zurara uan afuzıbar na ginifi.

Ni gumazir e geghuvim, mati gumazir kalabuzıabar suıgha, me geghuvim.

Ezi ki ti osımtızir ekiam ni ganıdi, o?

21 Ni manmaghsua nan arazir kuraba gin aman-gan aghua?

Kiran oveghangin ki ovegh mozir torimin
irighiv ikiam.
Eghti ni na buriamin dughiamin,
ni nan apighan kogham.”

Bildatin migirigiar faragha zuim

8

(Sapta 8)

*Gumazir kuraba dughiar ruarimin ikian
kogham*

¹ Ezi Bildat, a Suhan kantrin gumazir mam, a kamaghin migei:

² “Nin migirigiam a kamaghira iti, egha derazir puvatigha,

mati aminir ekiam ivai.

Ni dazoghin migirigiar kam ategham?

³ Ni ti ghaze, Godin Gavgaviba Bar Itim guizin uan arazim gigha e gamir akar dikirizibagh nighnizir puvati? Bar puvati.

An arazir aghuiba, zurara kamaghira iti.

⁴ Nin boriba ti arazir kuram Godin damazimin a gamizi,

a men arazir kuramra uam me ikara.

⁵ Eghti ni uabi Godin Gavgaviba Bar Itim ko ikiva, a ko mikimiva uabin apanguvsi an azang.

⁶ Egh ni gumazir aghuir Godin damazimin derazimin otogh bar zueghti, God izi nin akuragham.

A ni damighti ni fomira uan dipenimin ikezi moghin ikiam.

⁷ A bar bizir aviritaba ua ni daningti,

da bizir avirir ni faragha ikezibagh
afiragham.

8 Ni inazir afeziar fomira ikezibar nighnizir
aghuibagh fogh,
egh men fofozim deraghviram a tuisigh.

9 “E dughiar bar otevimra nguazimin iti,
mati nedazim aruem a gamizi a tu, ezi ghuar-
iam aruem apazazima a zuamira puvati.
E boghimra otivigha fofozir muziarim iti.

10 Fomira ikezir gumazamiziba fofozir aghuiba ko
nighnizir aghuariba iti.
Kamaghin, men nighnizir aghuiba ko fofozir
aghuiba nin sure damuam.

11 “Ighuruniba ko graziba ti dipaba puvatizir
nguazimin deragha aghui? Bar puvati.
Da danganir dipaba itibar deraviram aghui.

12 Ezi dipam dakezi, ighurunir kaba ko graziba
deragha aghuir puvati.
Gumazamiziba tighar da aghoramin
dughiamin, da suvighavira ikia misingi.
Grazir maba grazir kabar min zuamira
midir puvati.

13 Gumazamizir akirim ragha God gasaraziba,
me mati grazir kaba.

Me ikuvighamin tuavimin gin zui.

Me kamaghin nighnighan marki, me der-
aghvira ikiam.

Puvati. Me ovengam.

14-15 Men nighnizir gavgavim ghaze, e deravira
ikiam.

Ezi puvati, me bar tuavir aghuim ataki.

Me mati gumamazir onganiba boghoborirmin
dipenimin suiragh an ghuavanangam.

Eghti boghoborir dipenim zuamira dutughti
me pazavira iregham.

16 Gumamazir kaba fomira mati grazir gavgav-
ibar min azenimin ike.

Me deraviram aghuima men biba azenimin
danganiba bar dar ghue.

17 Egha dagiabar suigha bar gavgafi.

18 Eghti gumazitam grazir kaba asighti, gumaza-
miziba foghan kogham,

fomira grazir gavgavir mam danganir kamın
ike.

19 Guizbangira, gumamazir akirim ragha
God gasiba, me bar akongezir arazimin
dughiam bar otefe.

Egh me arighireghti, igharaz darazi otivigh
men danganim iniam.*

20 “Eghti gumazim arazir aghuibar amu, egh
Godin damazimin arazir kuraba puvatighti,
God akirim ragha a gasan kogham.

Gumazir arazir kurabagh amim,
God an akurvaghan kogham.

21 Jop ni oragh, God nin arazibar ganti da deraghti,
a ni damighti ni navir aghuim ikiam,
eghti ni dimiva bar akuegham.

22 Egh a ni gifongezir puvatizir gumamaziziba
abiraghti, me bar aghumsigham.

* **8:19:** Hibrun akam, ves 16in tugha ghua ves 19in tu, a deragha
migeir puvati. **8:20:** Jop 4:7; 21:30 **8:21:** Jop 5:22; Onger Akaba
126:1-2; 132:16 **8:22:** Jop 18:14; Onger Akaba 132:18

Eghti gumazamizir arazir kurabagh amiba,
me uan biziba sara bar ovegham.”

Jop Bildatin miğiriğiaba ikarvasi

9

(Sapta 9--10)

Jop, God ko akam akirasa

- ¹ Egha Jop kamaghin Bildatin miğiriğiame ikara:
- ² “Guizbangira, ki fo nin miğiriğiame, a guizbangira.
Gumazim Godin kotin otoghti,
God manmaghin gumazir kamın
arazimın ganıva a mikim suam, a nan
damazimın derazir gumazim?”
- ³ Gumazitam God ko akabar uaning misoghti,
God 1,000in bizibar an azangsighti, gumazir
kam azangsizir katam bar a ikaraghan
kogham.
- ⁴ God niğniğizir aghuim ko fofozim ko gavgavir
ekiam iti.
Kamaghin, tinara a batuegh a gafiragham?
Gumaziba puvati.
- ⁵ Egh an aningagheghamin dughiamın,
a zuamira miğhsiabagh isivaghsivazi, da zui,
egha bar moghira dagh asighasisi.
- ⁶ A nguazim gavgavim a daningasa bizibagh
nobaghnobazima,
nguazim puvira ivazvasi.
- ⁷ A pura aruem mikemeghti, a isiraghan kogham.
A mikovezibar angazangariba apazaghti e
dar ganan kogham.

- 8 A uabi overiam pin aneti.
Ezi ongarim dipirima, an a gisin arui.
- 9 God mikoveziba bar dar ingarizi,
da vaghvagha ziaba iti, mati Guezam ko Iav-
ibam ko sautin amadaghan itir mikovezir
igharaziba.
- 10 A digavir kuram gamir bizir guar aviribagh ami,
ezi da bar en fofozim gafira.
Ezi digavir kuram gamir arazir an amiba,
e da mengiva avegham.
- 11 “God nan boroghira izi na gitagh mangiti,
ki an ganighan kogham.
- 12 A bizir tizim gifonge, a puram a iniam, gumazi-
tam an anogoroghan kogham.
Eghti tina an azangam, Ni tizim gami?
- 13 God uan aningagharimin suizi puvati.
Rahap uan roroaba ko, a me gamizir arazim
ni an gani.
God apanir kaba dikabirazi, me an apengan
iti.
- 14 Ki gavgaviba puvati, egh tong Godin akam
ikaraghan kogham.
Egh ki Godin kotin tugh, ki migirigiar man-
atamin a mikimam? Ki akaba puvatigham.
- 15 Ki gumazir arazir kurabagh amir puvatizim,
egh ki Godin kotiamin aven, migirigiatamin a
ikaraghan kogham.
Godra gumazamiziba tuisizir gumazim, egh a na
isi kot darigham.
Ki fo, ki ua tuaviba puvati, egh ki an azaraghti
a nan apangkuvigham.

- 16 Egh ki kotin akam akirsi an diaghti a izeghiva,
ti kotiamin, nan akam bareghan kogham.
- 17 An aminir ekiam ko amozimin na abinasa aning
amadi.
Ezi ki kamaghin nighnisi, ki osimtiziba pu-
vatizi,
a na gasighasighavira iti.
- 18 “God tong na ataghirazir puvati, ezi ki avugh-
sezir puvati, kamaghin ki mizazim isavira
iti.
Ezi bizir a na gamir kaba, da na gamima, ki
osiavira iti.
- 19 An gavgavimin ababanim, nan gavgavim bar a
gafira.
Egh ki kotin akam akirsi nighnighiti, tinara a
inigh kotin izam?*
- 20 Ki arazir kuratam gamizir puvati,
egha ki bizitam in osimtizir tam itir puvati,
egh ki kotin mangi nan migirigiaba ikuvighiti,
God nan akam giraghti, ki deraghvira kot
damighan kogham.
- 21 Guizbangira, ki bizitam pazava a gamizir pu-
vati.
Egha ki nighnisi, ki pura bizir kinim,
egha uan ikirimirir kam ki bar an aghua.
- 22 Ki fo, e bar magh ghue, gumazir kuraba ko
gumazir aghuiba sara,
God bar e agivam.

* **9:19:** Hibrun akar datirighin itim ghaze, “Tinara na inigh kot bagh izam?” Ezi gumazir aviriba ghaze, Bar fomira akar kam, “Tinara a inigh kot bagh izam?” a itima, gin gumazir maba Hibrun akamin a giragha an osiri.

- 23 Eghti dughiar kuram gumazamizir aghuibagh asighasighti,
a men osimtizim dipova an ingiarva akam.
- 24 God gumazir kuraba ataghizi me nguazir kam gativagha an gari.
Egha jasbar nighnizibagh amima, da onganigha deravira kotiabagh amir puvati.
God ti bizir kabar amuti, da otivan koghti,
tinara dar amuti da otivam?
- 25 “Nan dughiar ki angamira ikiamiba, da atamra ghua gefi.
Da puvira ivemara gumazimin ivemarim gafira.
Kamaghin amizi, ki ua dughiar aghuim bativan kogham.
- 26 Dughiar kaba atamra gefi, mati kurim ongarimin atamra ivemari,
egha mati isam asizimin suighasa tuigha zuamira izaghiri.
- 27-28 Kamaghin deragham, ki uan navimin itir osimtizim gin amadagh,
bar akongegh deravira ikiam.
Ki kamaghin damuasava amua,
egha osimtizir kam ko mizazir kam uam aningin atiati.
Ki fo, God, ni nan gari, ki nin damazimin gumazir kuramin min iti,
kamaghin ki atiati.
- 29 Kamaghin ki tizim su uabi mikim suam, ki gumazir aghuim?
Nan migirigiaba pura biziba, ezi ki bar amira.

- 30 Egh ki nin damazimin zueghsi, sopin bar
 aghuim inigh mangi,
 dipar dikiriamin uabi rueghti,
 31 ni na isi mozir konir beghneazim itimin na
 kunighti,
 nan mikarzim bar pughpurigham.
 Kamaghin, ki ti pura uabi ruegham.
 Eghti nan korotiaba suam, ki ti bizir bar kurar
 mam,
 egh nan mikarzim in aghuaghham.
- 32 “God ti pura gumazir kinitam amuai,
 ga ti kotiabar ghua uan migirigiaba akirai.
 33 Ezi gumazir gan osimtizim baragh a
 tuisighamiba puvati,
 a gan migirigiaba tuisigh gan adarim akiram,
 34 egh Godin mikimti, a ua na misoghan kogh, egh
 puv na damuan koghham,
 egh an atiatim na daningisi, bizir kurabar
 amuan koghham.
- 35 Kamaghin damuamin gumazitam ikiti, ki ua
 Godin atiatingan koghham,
 egh a ko uan osimtizim deravira a mikimam.
 Guizbangira, ki kamaghin fo,
 ki bizitam in osimtizitam itir puvati.”†

10

Jop uan ikirimirim bar an aghua

¹ Jop ua kamaghin migei:

“Ki angamira ikian bar aghua.

9:32: Aisaia 45:9; Jeremaia 49:19; Rom 2:20 † **9:35:** Hibrun
 akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

Ki aremeghti deragham.

Kamaghin ki uan navir averiamin aven itir
osimtizir ekar kamın gun mikımvıra ikiam.

² Ki kamaghin Godin mikimam, ni pura kotin na
tuisighan marki.

Ni nan atariva, nan osimtizimin gurara na
mikimasa ki ifonge.

³ “Gumazir ni uabi ingariziba, ni paza me gamir
arazim ko arazir kurar ni me gamiba,
ni manmaghin nighnisi, da deraz, o?

Egha arazir kurar gumaziba damuasa nighniziba,
ni da bagha ifongezir arazim, a deraz o?

⁴ Ni ti e gumaziba bizibar gari moghin, ni dar gari,
ni arazir kabanang gami.

⁵ Ezi manmaghin ami, ni en min dughiar otevimra
ikegh ovengam o?

Ti puvatigham.

⁶ Ezi ni manmaghsua pamten nan arazir kuraba
ko osimtiziba buriasa ingari?

⁷ Ni fo, ki bizitamın osimtizitam itir puvati.

Ezi ni mizazim na gasi.

Egha ni fo, gumazitam nin dafarimin
ua na inighan kogham.

⁸ “Ni uabi nan inivafizimin ingari,
egha datirighin, ni ua na gasighasisi.

⁹ Ni nighnigh, ni gumazim nguazir minemin in-
garizi moghin,
ni nan ingari.

Ezi datirighin mamaghin ami?

Ni ti na damighti, ki ua nguazir minemeniam
gavaghasa?

- 10 Ni nan afeziam gamizi, a navim nan amebam ganingizi,
ki an borir mitarimin aven otoghava aghui.
- 11 Ni aghariba ko agiriba nan inivafizim gatizi, nan mikarzim gavgafi,
ezi ni nan agiriba ko aghariba avasa, tuziba ko inim nan inivafizim gati.
- 12 Ni ikirimirir angamira itim na ganiga, bar nan apangkufi.
Ni na geghuvima, ki angamira ikiavira iti.
- 13 Ezi ki fo, ni na geghuvir dughiamin,
ni ua pazi na damuamin nighnizim iti.
- 14 Ni bar deravira nan garavira iti, eghti ki arazir kuratam damighti,
ni nan arazir kuram gin amadaghan kogham.
- 15 Ki arazir kuratam damighti,
guizbangira ni pazi na damigham.
Egh ki arazir aghuim damigh, kamaghin nighnighan kogh suam,
ki gumazir aghuim. Puvati.
- Osimtizir na bativiba bar na gasighasighizi,
ki bar aghumsiki.
- 16 Egh ki bar akuegh suam, ki gumazir aghuim,
eghti ni zuamira nan agiragham,
mati laion asizimin agiragha a misoghezi an areme.
Egh ni na abinsi, digavir kuram gamir arazir aviribar amuam.
- 17 Ni uan aningagharim akakaghsi,
ni osimtizir avirim amangam.
Nin aningagharim ekiva mizazir ekiam na daningam,

mati midorozir gumazir bizir ekiam na
misoghasa otivaghiravira iti.

- 18 “God, ni tizim bagha na ataghizi amebam na
bate?
Kamaghin deraghai, ki uan amebamin
navimin aven aremezi
gumazitam o amizitam nan ganighan koghai.
- 19 Ki amebamin navir averiamin aremezi me
maghira modogha na inigha ghua,
matmatiamin mozim in na afaghai.
Arazir kam, mati ki nguazir kam in otozir pu-
vati.
- 20 Ezi God, ni fo, nan dughiam bar otefe, kamaghin
ni uam osimtizim na daningan marki.
Ni na ateghti, ki tong navir amirizimin ikegh
ovengam.
- 21 “Egh gin ki nguazir kam ategh mangi nguibar
bar mitarmangizimin ikiam,
egh uamateghan kogham.
- 22 Nguibar kam in itir biziba, da deragha itir pu-
vatigha bar ikufi.
Egha angazangariba bar moghira puvati, ka-
maghin amizi, mitarmemra nguibar kam
avara.”

Sofarin migirigiaba

11

(Sapta 11)

*Jop navim giraghti,
God uam an apangkuvigham*

¹ Ezi Sofar Naman kantrin gumazim, a kam-
aghin Jop migei:

- 2-3 “Jop, ni miġirġiar bar avirim gami,
 Ni ghaze, nin miġirġiar kaba ti e damuti,
 e suam ni gumazir aghuim.
 Ni ti ghaze, nin miġirġiar onganir kaba e damuti,
 e akabar kumigham.
 Ni niġhnizir aghuir aviriba paza dav keme.
 Gumazir ni damuti, ni ti uan akar kabar
 aghumsizim iniamin tam itir puvati.
 Ki uan akam dukuaghan kogham.
 Ki ti nin miġirġiaba ikaragham.
- 4 Ni ghaze, miġirġiar ni amizir kaba, da bar
 miġirġiar aghuiba.
 Egha ni uaghan arazir kuratam gamizir pu-
 vatigha, Godin damazimin dera.
- 5 Ki kamaghsua bar ifonge,
 God uabi nin miġirġiar kaba ikarvaghti der-
 agham.
- 6 Egh a niġhnizir aghuim ko fofozir aghuimin
 mingarimin gun ni mikimasa, ki ifonge.
 Bizir aviriba mogomemin iti, kamaghin gu-
 mazamiziba deragh dagh foghan kogham.*
 Jop, ni kamaghin foghasa ki ifonge, God dughorir
 amirazim nin ikiava,
 arazir kurabar osimtiziba ko magh ghuezir
 osimtizir ekiatam ni ganingizir puvati.
- 7 “Godin Gavgaviba Bar Itimin fofozir aghuiba ko
 niġhnizir aghuiba,
 ni ti bar dagh fogha iti? Puvati.
 Egha ni ti an fofozimin mitaghniabar abaragha iti?
 Bar puvati.

* 11:6: Hibrun akam, vezin kam deragha a miġeir puvati.

- 8-9 Godin fofozimin ababanim, Godin Nguibamin
min bar pin iti.
Egha Gumamazir Oveaghuezibar Nguibam
gafiragha bar vin mar iraghu.
Godin fofozim bar ruaragha, nguazir kamin dan-
ganir mikébaba bar dagh afira.
Egha bar ekevegħa ongarimin mitaghniaba
bar dagh afira.
Ni manmagħira Godin niġhnizim ko fofozim
gifogham? Ti puvatigham.
- 10 God izi ni inigh kotin mangiva ni isi kalabus
datighti,
tinara a mikim suam, markiam?
- 11 God ifavarir arazibagh amir gumamazizibagh
fo.
A men ganti, me arazir kurabar amuti, a me
tuisigham.
- 12 Ni ganti, donkin amebam gumazir boritam
bateghan kogham.
Kamaghira ni ganti gumazir niġhnizir aghuim
puvatizim,
manmagħin fofozir aghuim ko niġhnizir
aghuim iniam?†
Bar puvatigham.
- 13 “Jop, ni navim giragh uan agharimning feġħ
God ko mikimiva an azangsighti,
a nin apangkuvigh nin akuragham.
- 14 Ni arazir kuratam damigh, eġħ akirim ragħ uan
arazir kuram gasaragh.

† 11:12: Hibrun akam, vezin kam deragħa a migeir puvati.

- Egh arazir kuram ateghti, a ua izi nin purir-penimin aven ni ko ikian marki.
- 15 Ni kamaghin damigh uam osimtiziba puvatigh bar akuegham.
Egh ni gavgavigh bizitamın atiatingan kogham.
- 16 Egh ni uan osimtızim ko mızazim gin amadagham.
Egh ni uam aning ginighnighan kogham, mati aperiaı ivemara ghua fanem giraghuzı, gumazamiziba a bakınighniki.
- 17 Nin ikirimirim igiamın otogham.
Egh bar deragham, mati aruem pazaghar torimın ikia deraghavıra siragha gari.
Ezi osimtızir ni batozir kaba mati dimagarımın mitarmer ekiam, da ua nin ikian kogham, mati aruer igiamın mızarazim.
- 18-19 Egh ni fogham, God bar deraghvıra ni geghuvam.
Eghti nin ikirimirim amıraghirıghtı, ni gavgavigh ikiam.
Ni bizitamın atiatingan kogham,
kamaghın amızı, ni dakuamin dughiam, ni bar deravıra dakuam.
Gumazir avırıba uarır akurvaghı sı izı nin azangıgham.
- 20 Gumazamızir arazir kurabagh amıba, me akurvazim bagh gan ikıvıra ikiam.
Eghti puvatıgham.
Me Godın anıngagharım gitavıraghı sı tuavır avırıba burıam.
Eghti bar puvatıgham, me damuva avegham, ovevemra me batıvı sı me a mızuam ikiam.”

Jop, Sofarin miğiriğiaba ikarvasi

12

(Sapta 12--14)

Jop uan namakabar miğiriğiabar aghua

¹ Jop kamaghın Sofarin akaba ikarvasi:

² “Bar guizbangıra, ia 3plan namakar kaba, ia niğniğzir aghuim ko fofozir aghuim iti. Egh ia ti aremegh niğniğzir aghuim ko fofozir aghuim sara, inigh mangi bar givagham.

³ Ti puvatigham. Kirara, ki uaghan fofozim iti. Ian fofozim nan fofozim gafirazir puvati.

Ia miğeir biziba,
gumazamiziba ti bar dagh fogha gifa.

⁴ “Ezi datirighın ia nan namakaba, ia na dipofi. Ki arazir aghuibagh amua, Godın damazimın arazir kuratam gamizir puvati.

Egha ki fomıra ia ko miğeir miğiriğiaba, a da barasi.

Ezi ia datirighın iza na dipova nan ingaravati.

⁵ Gumazamizir deravıra ikia osimtiziba me bativir puvatiziba,
me gumazamizir onganarazibagh amua osimtiziba itibar ingaravati.

Me mati gumazamiziba tuavimın gumazir mamın garima, a irasava amima,
me bar a munamadazi, a degiaghiri.

⁶ Ezi okimakar gumazamiziba ko Godın akaba batozir gumazamiziba,
men ikirimirim a dera.

Me uan fofozim ko gavgavimın garima,
 bizir kamning me bagha ikirimirir aghuim
 gamima, an otifi,
 ezi bizir kam mati men asemın mın oto.*

7-8 “Ia mangi asiziba ko kuaraziba ko osiribar
 azaraghti,
 me ian sure damu.

Ia ifueghıva, uaghan mangi nguazir kamın
 azaraghti,
 a Godın Arazibar gun ian sure damu.

9 Ikiavıra Itir God ingarizir bizir kaba bar, da an
 amir bizibagh fo.

10 Gumamazibar ikirimirim ko bizir a ingarizir
 igharaziba sara,
 da bar an dafarımın iti.

11 “En akatoriba dagheba apa dar isingtizim
 barasi, daghem isingiz, o a ikufi.
 Kamaghıra en kuariba, migirigiaba barazima,
 e bar deravıra da tuisisi.

12 Guizbangıra, gumamazir ghuriba nighnızir
 aghuiba ko fofoziba iti.

13 Ezi Godın nighnızir aghuim ko fofozim, gumaza-
 mızir ghuribar fofozim bar a gafıra.
 Egha uaghan gavgavir ekiam iti.

14 “God bizitam gasıghasighti, gumazitam uam an
 ingarighan kogham.
 God gumazitam kalabus datıghti, gumazitam
 ua a inighan kogham.

* 12:6: Hibrun akam, vezın kam deragha a migeir puvati.

- 15 Egh God amozimın anogoreghti, aruer ekiam otoghti, nguazim bar misigh gavgavigham. Egh an amozir avırım amangti faneba bar aperiar ekiaba otivti, dipam nguazimın danganir avırıba avaragh dagh asıghasigham.
- 16 God gavgavir ekiam iti. A bizir guar avırıbar amuamin fofozir avırım iti. Gumazamizir akar ifavarıbar geıba ko gumazamizir akar ifavarıbar gın zuıba, me bar moghıra Godın agharımın iti.
- 17 Gumazir nıghnızir aghuıba atrıvıbagh anıdıba, God men nıghnızir aghuarıba batozıma, me onanıgha bıbıabaram arui. Egha a uaghan jasbagh amıma, me onanı.
- 18 God atrıvıbar ingangarıbar me agefi, ezi me ua atrıvir korotiaba azuir puvati. Me pura ingangarır gumazır kınıbar mın inır kınıba iti.
- 19 A ofa gamır gumazıbagh amıma, me onanıgha bıbıabaram arui. Egha a gumazır ekiaba abırı.
- 20 Nıghnızır aghuıba isa gumazır dapanıbagh anıdıba, God men akatorıbar kumi. Egha gumazamizır ghurıbar nıghnızır aghuım ko fofozım batosi.
- 21 A gumazır dapanıba abıra paza me gamı, egha gumazır gavgavıbar gavgavıba agefi.
- 22 A bizır mogomebagh amıma, da azenıbagh iri. Egha an angazangarım gamıma,

- a bar mitarmangizir danganibar otivima,
danganir kaba bar angazangari.
- 23 A kantribagh amima, da gavgava ziaba iti.
Egha a gın uam adagh asighasisi.
- A kantribagh amima, da otiva bar gavgafi,
egha gın a dar gumazamiziba inigha ghua
kantrin igharazibar me kalabus garisi.
- 24 A kantribar gumazir dapanibar nighnizir
aghuiba batoghezi,
me onanigha puram arui,
mati me danganir biziba puvatizimın puram
arui.
- 25 Me mati gumazim danganir mitarmemın ikia
tuavim buria pura suighsuisi.
Egha a me gamima, me dipar onaniba apir
gumazamizibar mın purama aghuavtifi.”

13

- 1 “Guizbangira, ia miğeir bizir kaba, ki fomira da
baregha dar ganigha gıfa.
Ki bizir kabagh fogha gıfa.
- 2 Bizir ia foziba ki uaghan dagh fo.
Ian fofozim, nan fofozim gafirazir puvati.
- 3 Kamaghın, ki ia ko mikıman bar amira.
Ki Godın Gavgaviba Bar Itim ko mikımasa.
Ki uan osımtızir kam akırsi a ko ga
mıgırıgıabar uaning misoghasa,
kamaghın ki ifonge.
- 4 Ezi iarara, mıgırıgıar ifavarir avırıbagh ami.
Ia mati dokta gumazımın arımariam akıran
fofozim puvati.
- 5 Kamaghın amizi, ia ua mikıman markı.

Ia ti akabar kumigh nımıra ikıti,
gumazamiziba suam, ia nıghnızır
aghuım ko fofozır aghuım iti.

- 6 “Egh ia deravıra kuarım atıgh
nan mıgırıgıaba baraghasa kı ifonge.
7 Ia akam ara mıgırıgıar ifavarıbagh amı,
egha ia ti kamagħın nıghnısi, mıgırıgıar kaba
Godın akuragħam?
8 Kı kamagħın gari, ian nıghnızıba ti Godın
akuragħ na abınasa.
9 God ia tuisıgh deravıra ian arazıba ko
nıghnızıbar gantı ia deravıra ikıam, o
puvatı?
Ia ti gumazamizıbagh ifarı mogħın God gı-
faram o? Bar puvatıgham.
10 Kı fo, ia pura Godın akurvagħ na abınsı navır
averıamın na gııghnıghtı,
God ian ataram.
11 Eghtı ia an gavgavır bar ekıamın gan bar atı-
atıgh akongam.
12 Aghuzır akar fomıra ikezıba ia dav keme, da
pura bızıba, matı averenım.
Ia kotın aven mıgeır akaba,
da gavgavıba puvatı, matı begħneazım.”

*Jop kamagħın atıatır puvatı, God a mısuęhtı an
aremegħam, kamagħın Jop mıkıman atıatır puvatı*

13 Jop ua kamagħın mıgıa ghaze:

“Ia akabar kumıghtı kı uabıra mıkımam.
Bızır manam na batıvsı, a mar na batıf.
Kı uan akam dukuaghan kogħam.

- 14 Ki atiatir puvati, ki Godin mikimasaviram amua iti.
Egh ki aremeghsi, a dera, pura bizim, ki aremegham.
- 15 A dera, God na misueghti ki aremeghasa ifonge, eghti ki a mizuamiva nighnizir gavgavim an iki mamaghira ikiam.
A nan ganti, ki an damazimin an gun mikim suam, ki arazir kurabagh amir puvati.*
- 16 Gumazir arazir kurabagh amitam Godin guamin izan kogham.
Ki a mikimsi atiatingan koghti, a tuavir kamın na gifogh suam,
ki gumazir arazir kuratam gamizir puvatizim.
Egh a nan apangkuvigh nan akurvaghti ki deravira ikiam.
- 17 Datirighin ia deravira kuaribar arigh na baragh.
Eghti ki uan nighnizimin aven itir bizimın gun mikimasa.
- 18 Godin mikimamin migirigiaba, ki dagh fozı da iti, ezi ki fo, Godin damazimin ki osimtıziba puvati.
- 19 Tinara na ko ga migirigiabar uaning misoghıva, na mikim suam, ki arazir kuram gamı?
Tav ikiti, ki akam dukuagh, egh nımıra iki aremegham.
- 20 “O God, bizir pumuningra ni aningın na damuasa, ki nin azangsi.

* 13:15: Gumazir maba ghaze, E vezin kam kamaghın a giragham, “Egh a faragh na misueghti ki aremeghsi, ki bighivira an damazimin a mikim suam, ki arazir kuratam gamizir puvati, egha ki a mizuai, eghti a nan apangkuvigham.”

- Ni nan azangsizir kamning gifueghti, ki nin
atiating egh nin mongan kogham.
- 21 Nan azangsizimning kamakin.
Ki kamaghin ifonge, ni uam osimtizim na
darighan marki.
Egh atiatim na ganidir bizir kurabar amuan
marki.
- 22 Ni kamaghin damigh, egh nan diagh na mikimti,
ki nin migirigibaba ikarvaghham.
O puvatighi, ki faragh ni mikimti, ni nan
migirigiam ikaragh.
- 23 Ki arazir kurar manaba ko osimtizir manabagh
ami?
Ni bighivira na mikimasa ki ifonge.
- 24 Tizimsua, ni akirim ragha na gasara?
Ni tizim bagha nan apanimin min na gami?
- 25 Ki mati raizin misevir kinim ko grazir midiarir
muziarir mam, aminim a givav amadi.
Kamaghin, ni tizimsua atiatim na ganiga nan
agintisi?
- 26 Ki igiamra ikiava amizir arazir kuraba, ni ti
dagh nighnighavira iti,
egha ni arazir kurar kaba ikarvagha osimtizir
ekiam na garisi.
- 27 Ni senin nan suemning ikezi, ki daruan ibura.
Ki daruti ni nan gin danganiba bar dar mangi,
egh nan dagarir nozimning deravira an-
ingin ganam.†
- 28 E gumazamiziba mati temem, apiziba anemezi
a mazigha gifa,

† 13:27: Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

egha mati korotiam barareba anepa toriba a gariki.”

14

- ¹ “E gumazamiziba dughiar otevimra nguazir kamın iti,
egha amebam e batezir dughiamra,
osimtıziba e bativavıra ikia,
iza e aremezir dughiamın tu.
- ² E mati, akimarim mizarazimın otogha,
guaratızimın misingi.
Egha uaghan e mati nedaziba, ghuariam
aruem apazazi da zuamıra puvarisi.
- ³ Kamaghın, ni manmaghsua en araziba tuisisi?
God, ki pura bizim, ezi manmaghsua ni na isa
kot gati?
- ⁴ E gumazamiziba nın damazimın bar mize.
Eghti tina e damighti e nın damazimın
zuegham?
Bar puvati.
- ⁵ Ni en ikirimirimın ababanım atıgha gifa,
eghti e manmaghın dughiaba ko azenibar
nguazir kamın ikiam?
Gumazitam uan ikirimirim bagh ua dughi-
atam gisivaghan kogham.
- ⁶ Kamaghın, ni datırighın na ateghti, dughiar ki
itimın, ki avughsi navım deragham,
mati ingangarır gumazım an ingangarım
guaratızimın gıvazi an navım dera.
- ⁷ “Ki fo, gumazitam temem okeghti,
a ua ghuzım anangamın tuavım iti.

- 8 Tememın povim mising magiriti an biba kurigham,
 9 eghti nguazim dipam ikiti, ghuzir igiam temer dakar me okezimın otogham.
 Egh an aghung aguaba asi mati temer igiam.
- 10 Ezi e gumazamiziba kamaghın puvati,
 e ovengezir dughiam e bar givagham,
 eghti igharaz darazi uam en ganan kogham.
- 11 Dipar akareba ko dipar ekiaba dughiar mabar bar dakegham.
- 12 Kamaghıra gumazamiziba ovea ua dikavir puvati,
 egh mangi overiam givamin dughiamın,
 me kamaghıra ikiti bizitam me gaghuraghan kogham.
- 13-14 “Gumazamizir oveaghueziba, me ti ua ikirimirir igiam iniam?
 O God, kamaghın deragham, ni Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin na modogh mangi, nin aningagharim bar amiraghamin dughiamın tugh.
- Egh ni ua dughiatam, na ginighnighsi a ginabagh.
 Eghti ki pura ni mizuam iki mangiti, dughiar ni na ataghıraghasa misevezim otogham.
- 15 Egh dughiar kamın, ni uabıra uan ingangarim ginighnigham, kar kirara ni nan ingari.
 Egh ki ua nin boroghın ikisi ni bar ifuegham.
 Kamaghın amizi, ni nan diaghti,
 ki nin akam ikaragham.
- 16 Eghti dughıabar zurara, ni nan daroriba bar deravıra dagh eghuvam.

- Egh nan arazir kurabagh niĝniĝhan marki.
- 17 Nan arazir kurar ki amiziba, ni bar da ĝin amadagh ua dagh niĝniĝhan marki, mati me biziba mītarim gaghuigha, an akam ikegha dagh niĝniĝzir puvati.
- 18-19 “Ezi bizir kaba ti otivan kogham.
Ki biziba bar dar gari da ikufi.
Mighsiar gavgaviba dipiraghira pura nguazir kinimin oto.
Dagiar ekiaba sivaghsivagha uan danganir ikeziba ataghirasi.
Dipamin gavgavim dagiar ekiabagh ami da ghua sufi,
egha nguazim ĝikua anetera igharagha zui.
Ezi kamaghira, ni gari e gumazamiziba ghaze, e deravira ikiam,
ezi ni en niĝniĝzir gavgavir kaba agivasa arazir guar aviribagh ami.
- 20 Ni uan gavgavimin me abiri me ariaghiri.
Egha me ariaghirir dughiam, men guaba igharagha gari,
ezi ni me amadima me Oveaghuezibar Nguibamin zui.
- 21 Eghti ĝin gumazamiziba ziar ekiam men otaribar aningam o, me men ziaba abin aghumsizim me daningam,
eghti gumazir ovengeziba bizir kamin ganan kogh, egh uaghan a ĝifoghan koghan.
- 22 Me mati gumazir uan inivafizimra mizazim barazim,
egha osimtizir a bativiziba bagha azi.”

Elifasin migirigiar namba 2

15

(Sapta 15)

Gumazir kuraba ivezir kuram iniam

¹ Jop mikemegha givazi, Temanin nguibar ekiamin gumazim Elifas kamaghin a ikaragha ghaze:

² “Jop, ki ghaze, ni gumazir nighnizir aghuim ko fofozim itim.

Manmaghin amizi nin migirigiaba mati aminim, ezi ni puram akam arai?

³ Ni e adogha ghuavira iti,

ezi nin migirigiaba deragha gumazitamin akurvazir pu.

Puvati.

⁴ Migirigiar kamaghin amiba, gumazamizibagh amima,

me Godin atiatiaava an apengan itir puvati,

egha uam an damazimin ikia a ginighnizir puvati.

⁵ Ni arazir kuram gami, ezi bizir kam ni gamima ni migirigiar kabagh ami,

eghti da ni amizir arazir kuraba avegh da mongegham.

Nin apezeperir migirigiaba bar dera,

egha mati ifavaribagh amir gumazamiziba.

⁶ Ni tuisighamin arazim, a nan ingangarim puvati.

Nin akatorimra ni tuisigh pazi ni damuti,

ni fogh suam, ni arazir kuram gamigha gifa.

⁷ “Ezi manmaghin ami?”

- Tav ti n̄in faragha nguazir kam̄in otozir puvati?
 N̄in amebam n̄i batezir dugham̄in,
 God ti tighar miḡhsiabar ingaram?
 Bar puvati.
- ⁸ Jop, God uan Nguibam̄in enselba akuvagha me
 ko miḡiriḡiabagh ami, ezi n̄i dughiar kam̄in
 uaghan ikia oraghiz, o?
 N̄i ti uabira nguazim̄in itir gumazamizibar
 tongin, niḡhnizir aghuim ko fofozim iti?
 Bar puvati.
- ⁹ N̄in fofozim en fofozim gafirazir puvati.
 Bizir tizim n̄i a ḡifo, e uaghan a ḡifo.
- ¹⁰ Gumazir ghurir ghurapaniba e ko iti.
 Ezi men azeniba n̄in afeziam̄in azeniba bar
 dagh afira.
- ¹¹ “Jop, God n̄in miḡazim am̄irvaghastav ami, eghti
 n̄in navim am̄iragh nim̄ira ikiam.
 Ezi e n̄in asughasugha n̄i miḡiava, egha
 miḡiriḡiar aghuiba n̄i gan̄ingi.
 Egha n̄i ti ghaze, bizir God damuamim,
 a pura bizim, egha n̄i aghua?”
- ¹²⁻¹³ N̄i diḡavir kuram gamigha navir averiam̄in
 aven Godin atara damazimning
 atiagh̄irigha gari,
 egha miḡiriḡiar kurar avirim̄in a gami.
 Tizim n̄in niḡhnizim gasiḡhasiki,
 ezi n̄i arazir kam gami?”
- ¹⁴ “Gumazamiziba Godin damazim̄in zuezir puvati.

Gumazir amebam otezir tam, arazir
aghuibaram amir puvati.

15 E gumazamiziba, enselba e gafira, ezi God men
arazibar gari, da derazir puvati.

Overiamin itir biziba da an damazimin
uaghan zuezir puvati.

16 Ezi e nguazir kamın itir gumazamiziba, e tong
bar derazir puvati.

En araziba bar ikuvigha mughuasi.

E arazir kuram damuasa bar ifonge,
mati gumazim kuarim an pirima, a dipam
bagha areme.

17 “Jop, ni deravira kuarim atigh nan migirigiaba
baragh.

Bizir ki ganigha fofozim iniziba, ki dar nin
sure damuasava ami.

18 Ki nighnizir aghuim ko fofozir aghuim itir gu-
mazamiziba da fofozir kam ini.

Me uari uan afeziaba da fofozir kam ini.

Ezi dughiar me nan sure gamizim,
me migirigiatam modozir puvati.

Me bar dar gun na mikeme.

19 Gumazamizir kaba uan nguazimra iti.

Ezi nguibar igharazibar gumazitam iza me ko
ikia,

egha men nighnizibagh asighasighizir
puvati.

20 “Nan migirigiam kamakin:

Gumazamizir kuraba me kamaghira mizazim
ini mangi ovegham.

21 Me niginiba barazir dughiabar, me bar puviram
atiati.

- Me ghaze, bizir kurar me gasighasighamim izi.
 Egh me suam, osimtiziba puvati, dughiar kamın apaniba izi,
 men bizibagh asighasigh men biziba okımam.
- 22 Me fo, bizir kuraba otiv bar me avam, mati mitarmem nguazim avara.
 Men nighnizim ghaze, me osimtizir kam gitaghan kogham.
- Egha me fo, apaniba midorozir sabamın me misoghti,
 me arımighiram.
- 23 Me dagheba buriagh arui, ezi dagheba itir puvati.
 Ezi me fo, dughiar ovezimın, dughiar bar kuram me bativam,
 mati mitarmem nguazir kam avara.
- 24 Men nighniziba derazir puvati, me pazavıra nighnigha bar atiatingi.
 Bizir kam me abıragha, men nighnizibagh asighasisi,
 mati atrivim uan apanibagh asighasisi.
- 25 “Me ifaghata ghaze, me Godın Gavgavıba Bar Itim bar a gafira,
 egha an akaba batogha an gavgavim iriaghıriasi.
 Kamaghın amizi, dughiar kurar kam,
 gumazamizir kurar kaba bativam.
- 26 Mati me midorozir korotiam arugha, midorozir oramın suiragha
 Godın misoghasavıra zui.
- 27 Me datırighın deravıra ikiava mikarzıba bui,

egha bizir aghuir aviriba iti.

28 Ezi nguibar ekiar me datirighin itiba ikuvigham,
eghti men dipeniba dipirighiregh ikuvighti,
me dar ikivira ikiam.

29 Eghti men dagiaba ko biziba bar gevegham.
Egh gumazitam ua men ganighan kogham.

30 Me mitarmer osimtizir ekiar kam gitaghan
kogham.

Mitarmem nguazim avarazi moghin me
avaragham.

Godin aningagharim me gasighasigham,
mati avim tememin isima, aminim an da-
fariba ko bizibagh iva tintinibar zui.

31 Me ifavarir arazimin suiraghavira ikia ghaze,
bizir kam ivezir aghuim me daningam.

Ezi puvati.

Me bizir aghuitam inighan kogham.

Men ifavarir arazimra, mati men ivezir kurar
me iniamim.

32 Egh me azenir aviribar ikeghan kogh ovengam,
mati temer igiam, gumaziba an oke.

33 Gumazamizir kaba ingangarir aviribagh ami,
ezi da deraghaviram otivir puvati.

Da mati wainin ikarizim wainin oviziba bati,
egha da tighar aniamin dughiam, da pu-
ram asiaghiri.

Me mati olivin temem akimarir avirim a batifi,
egha bar suaghirezi, olivin oviziba tememin
puvati.

34 Gumazamizir nighnizir gavgavim Godin itir pu-
vatiziba, men adarazi pura ikiam.

Me boriba puvatigham.

Eghti gumaziba gumazamizibar azangsihti, me mong apezepirir dagiaba me givezegh me gakaghonti, me me bagh arazir kuram damigh, egh dagiar kaba inigh uari bagh dipenibar ingaram.

Eghti dipenir kaba, da bar moghira isigham.

³⁵ Ifavaribagh amir arazir guar aviribar nighnizim, men navir averiabar otifi, mati borim amebamin navir averiamin otifi. Arazir kuram damuamin nighnizim men naviba ko nighnizibagh izifa, ezi me ifavarir avirim gami.”

Jop Elifasin akam ikara

16

(Sapta 16--17)

Jop ghaze, God pazava a gami, ezi a uabin akurvaghasa Godin azangsi

¹ Jop kamaghin Elifasin migirigiam ikara:

² “Ki zurara migirigiar kaba baragha ghua, ua da baraghan amira.

Ia tong bar nan akurvazir puvati.

³ Ia ghaze, Jop, ni akam ara ghuavira iti.

Ni dazoghin nimira ikiam?

Ni nighnizir manam ikia, egha nimira itir puvatigha en migirigiaba baraghan aghua?

Ni en migirigiaba ikarvaghavira iti.

⁴ Ezi ki kamaghin ia mikimasa, ia nan danganim inigh, ki paza iti moghin ikiti,

ki ia deragha iti moghin ikiti,

arazir ia datirighin na gamir kamra ia damuam.
 Ki uan apangkuvim ian akakaghshi puviram akam arangam.

Egh ki ia bativizir bizir kurar kabar digavir kuram damigh dapanim rongam.

⁵ Nan akatorimin ki migirigiar gavgavir bar aviribar ia damuti, ian mizaziba amiragh magiram.

⁶ Egha ki uabi kamaghin nighnisi, ki mikimam, o ki akatorim dukuagham,
 a pura bizim, arazir kam nan akuragh nan mizazim a givaghan kogham.

⁷⁻⁸ “Bar guizbangira, God bar nan gavgaviba agifa.
 A na gamizi, ki bar agharim guragha gavgaviba nan puvati.

Kamaghin nan namakaba nan gara bar atiatigha ghaze,

ki ti arazir kuram gamizi, God nan arazir kuram ikarvagha mizazim na gasi.*

⁹ God bar nan aghuagha nan apanim gami.

A bar nan aningaghegha ataribagh ivia, na gasighasisi.

¹⁰ “Gumamaziba tuivigha na okarigha, arazir kurabar na gami.

* **16:7-8:** Gumazir maba ghaze, E vezin kam kamaghin a giragham, “Bar guizbangira, God, ni bar nan gavgaviba gifa. Egha ni nan adarasi, me gasighasighizi me ariaghiregha gifa. Ni na gamima, ki agharim guragha egha nan mikarzim bar amira. Ezi gumaziba nan gara ghaze, Ki arazir kuram gami, egha ni nan arazir kurabagh ikarvagha bar puv na gami.”

Me na dipova nan ingaravaka egha nan koviam apese.

11 Gumazir akirim ragha God gasava arazir kurar aviribagh amiba,
God na isa men agharim gati.

12 Fomira ki deraghvira ike, ezi God otogha nan firimin suiragha bar na misaraghariki,
egha puv na gamizi, ki bar ikufi.

A na gamizi,
ki an baribar asavamangamin ababanir mamın min oto.

13 Ezi an midorozir gumaziba na gasavamadi.
Egha a nan navim atuzi, nan muriam suiaghırigha nguazim giri.
God tong nan apangkuvir pu. Bar puvati.

14 A nan tuavim apırigha puvira na misosi,
mati midorozir gumazir gavgavim apanibar nguibar ekiam iniasa pamtem misosi.

15 Fomira, ki ziar ekiam iti, ezi datırighın, ki onganarazibagh amua bar aghumsiki.
Egha uan korotiaba suegha azir korotiam aru.

16 Ki aziavira itima nan damazimning begha nan mitarmangi.
Ezi nan guam bar agheveggha igharagha gari.

17 Ki arazir kuraba puvati, ezi osımtızir kaba pura na batifi.

Ki igharaz darazi paza me gamir puvati.
Egha ki God ko mıgeir arazim ko nan daroriba,
da bar Godın damazimın dera.

18 “O nguazim, ni oragh.

- Ki aremeghti nan ghuzim ireghti, ni ghuzir kam avan bar marki.
 Ni ghuzim ateghti, a puram azenimra iki,
 egh osimtizir kam akirsi Godin dimam.
- 19 Ki fo, na bagha garir gumazir mam Godin Nguibamin iti.
 A fo, ki osimtizitam gamizir puvati.
 A nan akurvagh,
 kotin aven gavgavim nan migirigiabar aningam.
- 20 Nan namakaba na gifongezir puvatigha,
 pazavira na dipofi.
 Ezi ki Godin damazimin aziavira iti.†
- 21 Ki kamaghsua, gumazim uan namakamin akuragha gumazir igharazim ko akam akiri moghin,
 akurvazir gumazitam nan akuragh na bagh God ko mikimiva, a ko akam akiram.
- 22 Guizbangira, ki dughiar otevimin angamira ikiam,
 ti azenir vamira, o azenir pumuningin,
 ki ovevem in tuavimin mangi ua izan kogham.”

17

- 1 “Nan ikirimirim ikuvigha gifa, ezi dughiar ki ovengamim, a bar roghira ize.
 Ezi matmatiamra na mizua iti.
- 2 Gumamaziziba na okarigha tuivighav ikia dibovibar na migei,

16:19: Jop 19:25 † 16:20: Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

ezi ki men gari, me arazir kurar kamın na gami.

³ “O God, ni uabira nan akuragh nan kalabuziam givezeghti ki firighirigham.

Gumazir kamaghın nan akurvaghamin tam itir puvati.

⁴ Ni nighnizir aghuim nan namakaba dama da batoke,

ezi me na abinasavira nighnisi.

Kamaghın, me nan akuraghan kogham.

Kamaghın amizi, ni me damighti, me deragh otivighan kogh na gafighan marki.

⁵ O God, ni fomira itir aghuzir akam ginighnigh, ‘Gumazitam dagiaba o biziba inisi, uan namakam puram a isi kot datigh, egh a uan boriba ko, uan arazir kuram bagh ivezir kuram iniam.’

⁶ “Datirighın gumazamiziba Godın garima, an osımtızir ekiam na ganıngizi, me nan guam gipari.

Danganiba bar me na dipova kamaghın mıgei, ‘İa gan, Jop arazir bar kuram gamigha osımtızir ekıar kam ini.’

⁷ Ki bar osemegha puvıram azi, bizir kam na gamima nan damazimning bezi, ki deravıra gari puvati. Egha ki bar agharım gura.

⁸ Gumazir aghuir osımtıziba puvatıziba, me gari, bizir kaba na bativıma, me bar dıgavır kuram gami.

Egha me gumazir kurabar gari, me deravıra iti,

ezi bizir kam bangin men naviba bar ikufi.

⁹ Ezi gumazamizir aghuiba uan arazir aghuibar suiragh mamaghira ikiam.

Me arazir aghuibara damuam, mati men da-fariba bar zuegha, gavgavigha mamaghira iti.*

¹⁰ “Aria, ia ua mikim.

Ki ian migirigiba baragha fo,
ian tav nighnizir aghuaritam ko fofozim itir puvati.

¹¹ Ki angamira itir dughiam givasava ami.

Bizir ki damuasa bar ifongeziba,
ki datirighin dar amuan kogham.

¹² Ki mitarmemin ikiavira itima, nan namakaba ghaze,

‘Puvati, ni angazangarimin iti.’

Me ghaze, ‘Ni osiman marki. Aminim tiasava ami.’

Ezi ki gari mitarmer ekiam ikiavira iti.

¹³ Ki Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibam baghavira mizua iti,

eghti a nan dipenimin min ikiam.

Egh ki nguibar kamın dakuti mitarmem na avaragham.

¹⁴ Ki matmatiam ginighnigh kamaghin a diponam,
‘Nan afeziam.’

Apizir nan mikarzim apiba, ki kamaghin dar ponam,

‘Nan amizim,’ ko ‘Nan amebam.’

¹⁵ Ki suam, gin osimtizir kaba givaghti ki deravira ikiam,

guizbangira, ki ti puram mizuam ikiam.

* **17:9:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

Tinara na mikim suam, ki ua deragh ikiam?
Ti puvatigham.

- 16 Ki aremegh Gumamazir Oveaghuezibar
Nguibamin magirigh,
egh ki ti ua deragh ikiamin tuavitam ikiam o?
Ti puvati.”

Bildatin migirigiar namba 2

18

(Sapta 18)

*God gumazir kuraba
ivezir kuram me ganidi*

¹ Ezi Suhan kantrin gumazim Bildat kamaghin
Jopin migirigiam ikarvasi:

² “Jop, ni dazoghin uan akam dukuagham?
Ni deravira uan migirigiaba tuisighti, e ni ko
mikimam.

³ Ni manmaghsua kamaghin nighnisi,
e bulmakaubar min ikia fofoziba puvati?

⁴ Nin aningagharim nirara ni gasighasisi.
A bar bizibar ingarigha dar danganibara da
ariki, egh da batueghan kogham.

A dagiar ekiabagh isivaghsivaghti, da mangiti
nguazir kinim ikian kogham.
Bar puvati.

⁵ Gumamazir arazir kurabagh amiba, God me
gasighasisi.

A gumamazir kaba agefi, mati gumazim
lam amunge.

⁶ Eghti gumamaziziba ua lamın angazangarimin
ganti,

a ua arazir kurabagh amibar dipenibar ikian kogham.

⁷ Gumazamizir kaba deravira itir dughiamin me pamten arui,
ezi osimtizim me batozi, me dapaniba avigha nimiram arui.

Me paza igharaz darazir amuasa nighnizir aviriba iti,
ezi men nighniziba ghua meraram asighasisi.

⁸ Me mati asiziba aruima iver ekiam dar suisi,
egha mati asiziba, gumaziba da bagha okorezir mozibar ghuaghiri.

⁹ Me mati asiziba azuazimin aven zui,

¹⁰ egha me mati asiziba benibar dui,
benir gumaziba asizibar suighasa arighiziba.

¹¹ Bizir atiatir ekiam me ganidiba,
da danganir me aruibar otiva men agintisi.

¹² “Arazir kurabagh amir gumazamiziba,
me datirighin dagheba otevegha mitiriamra iti.

Ezi dughiar bar kuram otogha
me gasighasighasava ami.

¹³ Gumazamizir kurar kaba, arimariar bar kuratam men mikarzibar otiv,
men soroghafariba ko bizibagh asighasigh me damuti me ovengam.

¹⁴ Me ghaze, men dipeniba ti men ikirimirim damuti, a bar deragham.
Ezi puvati, me puviram atiating ovengam.

¹⁵ Me oveghti, gin men ikizimin aven tav ua iki,
men dipenimin ikian kogham.

- Eghti ikizir igharazimin gumamaziziba izi, men
 dipenimin aven itir mughuriar kuram
 agivsi,
 pauran me salfan dagiamin ingarizim
 fufugham.
 Egh gin me uari dipenir kamın ikiam.
- 16 Gumamazizir arazir kurabagh amiba bar
 givagham,
 mati temem, an biba ko an aguaba misingizi a
 bar misingi.
- 17 Eghti gumamaziziba bar me gin amadagham.
 Eghti me ua nguazir kamın ziaba puvatigham.
- 18 Me angamira itir dughiamin, me aruemin
 angazarimın gari.
 Ezi ovevem iza me batoghezi, me nguibar bar
 mitarmangizimin ghue.
- 19 Men ikizim bar kuavaremegham,
 eghti me uari men boritaba, o men ovavir
 boritaba ikian kogham.
 Puvati. Me bar ovengam.
- 20 Aruem anadi naghin itir gumamaziziba ko,
 aruem ghuaghiri naghin itir gumamaziz-
 iba,
 me bizir kurar gumamazizir kaba batozim
 bareghiva, digavir kuram damigh puviram
 atiatingam.
- 21 Osimtizir guar avirir kaba, gumazir kurar
 nighnizir gavgavim Godin itir puvatizibar
 amuiroghboriba ko,
 men dipenibar aven itir darazi sara, bar me
 bativam.”

Jop Bildatin akam ikarvasi

19

(Sapta 19)

Jop bar ikuvigha uabira iti

¹ Ezi Jop Bildat ikaragha ghaze:

² “Ian miğiriğiaba miżazir ekiam na ganiga, puvira na abira na gasiğhasisi.

Ia dazoghın miğiriğiar kaba ategham?

³ Dughiar aviribar ia na gasiğhasiğha na abiri.

Ia kamaghın amua tong bar aghumsizir puvati.

⁴ Ki guizbangira Godın damazimın arazir kuratam damiğham,

eghti bizir kam nan bizimra, a ian bizim puvati.

⁵ Ia ti ghaze, ia gumazir aghuiba, ezi ki gumazir kuram?

Ia gari, bizir kurar kaba na bativizi ia akam na gasa ghaze,

ki arazir kuram gami.

⁶ “Ezi ki arazir kuratam gamizir puvati.

God uan ifongiamra bizir kabagh ami.

A uan iver ekiamın nan suiragha na amighiri.

⁷ Ia gan! God puvira na misoghavira iti.

Ezi a na ataghiraghasa ki pamten diava arai.

Ezi a nan dimdiam ikarvazir puvati.

Egha a guizın arazimın na gamir puvati.

⁸ A nan tuavim apirizi ki mangan asa.

Egha mitarmem gamizi, a tuavir kam avarazi, ki tuavimın garir puvati.

⁹ A nan ziar aghuim gasiğhasiğhizi,

gumazamiziba ghaze, ki gumazir kuram.

- 10 A na gasighasigha bar na akaraghariki,
 mati gumazim dipenim akaraghariki.
 Ki faragha ghaze, a nan akuraghti ki deravira
 ikiam.
 Ezi puvati, a nan nighnizir kaba bar da batoke.
- 11 God puvira nan atara egha kamaghin nighnisi,
 ki mati an apanim.
- 12 A uan midorozir gumaziba amangizi,
 me iza nan dipenim okarigha na ko misosi.
- 13 “God nan ikizim gamizi, me na ategha ua na ko
 itir puvati.
 Ezi na ko itir darazi ua na gifozir puvati.
 Men damazibar, ki nguibar igharazimin gu-
 mazimin min iti.
- 14 Ezi nan anababa uaghan na ataki.
 Ezi nan roroaba na bakinighinigha gifa.
- 15 Gumazir fomira iza nan dipenimin ikeziba, me
 na ginamadagha gifa.
 Ezi nan ingangarir amiziba, me ua na gifozir
 puvati.
 Ki men damazimin nguibar igharazimin gu-
 mazimin min oto.
- 16 Ki uan ingangarir gumazibar deima,
 me na bagha izir puvati.
 Ki uan akatorimin migirigiar aghuibar me
 mikinam,
 ezi puvati, me nan akaba ikarvazir puvati.
- 17 Ki mikimasava amima, nan akatorim puvira
 mughuasi,
 ezi nan amuim, nan boroghin ikian aghua.
 Ezi guizin nan aveghbuaba,
 me nan gari, ki mati bizir kuram.

- 18 Nguibamın boriba na dipova na gasıghasısi.
Egh ki men damazibar mangiti, me akar
kurabar na mikimam.
- 19 Nan namakar bar aghuiba, me datirighın bar
nan aghua.
Ki bar ifongezir gumaziba, me uaghan akırım
na gasaragha na abınasava ami.
- 20 Ki bar agharım gurazi, nan mikarzim bar
suiagherigha gavgaviba puvati.
Ki bar ikuvigha, bar atam aremeghai.
Egha ki fozir puvati, manmaghın amizi ki
ovengezir puvati.
- 21 “God uan agharımın na misoghezi ki bar iku-
vigha iti.
Kamaghın, ia nan namakaba, e uari, ia nan
kuarkuvigh deravıra na damu.
- 22 Manmagsua, God na gamizi moghıra, ia
pazavıra na gami?
Ia gari, ki paza itima, ia tizim bagha na
abınasa migirigiar aviribagh ami?
- 23 “Oio! Ki kamagsua, ki God ko migeir akar kaba,
gumazitam bar ada isi akinafaritamın da
osirighti, da ikivıra iki.
- 24 Kamaghın deragham, me ti nan akaba isi,
dagiathamın dagıar tuızımın da aghoregh, egh
taba ainın da osirighti, da iki mamaghıra
ikiam.
- 25 Ki fo, nan Akurvazir Gumazım, Godın
Nguibamın iti,
egh a gin nguazir kamın izi kotın aven tugh
nan akurvagh na bagh mikimam.

- 26 Arimariar kuraba nan mikarzim gasighasighti,
ki da sara ikivira iki Godin ganam.
- 27 Ki uabi uan damazibar an ganam, eghti a na
bagh mikimam.
Ki an ganti an nan roroamin min ikiam.
Ki guizbangira Godin ganasa nan navim
bar dikavigha iti.*
- 28 “Ia ti ghaze, Osimtizir Jop bativir kamın
mingarim, anarira iti. Kamaghın, e a isi kot
darighamin arazim ataghiraghan kogham.
- 29 Ezi iarara, ia uari bagh ganigh.
Ian migirigiar kabanagh Godin aningagharim
damuti,
a ivezir kuram ia daningiva mizazim ia
gasegham.
A kamaghın damighti, ia fogham,
gumazir arazir kurabagh amiba Godin kotin
otivam.”

Sofarin migirigiar namba 2

20

(Sapta 20)

*Gumazir kuraba dughiar bar otevimin deravira
ikiam*

¹ Jop mikemegha givazi, kantrin Naman gu-
mazim, Sofar kamaghın a ikarvasi:

² “Jop, ni oragh.

19:26: Onger Akaba 17:15; 1 Korin 13:12; 1 Jon 3:2 * **19:27:**
Hibrun akar ves 25in ikegha ghua ves 27in tuziba, deragha migeir
puvati.

Nin migirigiam na gamizi, ki digavir kuram
gamigha okam nighnisi.

Ezi ki nin migirigiam zuamiram a ikaraghasa.

³ Ni na akirmighasa migeir migirigiam, ki a barazi,
a bar aghumsizim na ganingi.

Ezi ki bighivira nin akam ikarvaghasa.

⁴ Bar fomira God gumazamiziba nguazir kam
gatzir dughiamin,
tugha iza datirighin,

⁵ gumazamizir arazir kurabagh amiba,
dughiar otevimra, bar akuegha navir aghuim
isi.

⁶ Gumazamizir kabanang gumazamizibar
damazimin gumazir ekiabar otiva ziar
ekiaba isi.

Me mati mighsiar mam, an ghuam pin mar
ikia ghuariaba ko voroghira zui.

⁷ Gumazamizir kaba uan buaribar mirara iku-
vigham.

Egh me bar ovengam.

Eghti gumazir fomira men gara me gifoziba, me
kamaghin mikimam,
gumazir kaba managh iti?

⁸ Gumazir kamaghin amiba, me irebamin min
zuamira givaghti,
gumaziba uam men ganan kogham.

⁹ Me ua uan nguibabar ikian kogham,
eghti gumazitam ua men ganighan kogham.

¹⁰ Eghti men boriba uarir apangkuv, egh uarir
akurvaghsi,
gumazamizir onganarazibar azangsigham.

Gumazir kaba ikivira iki,

onganarazibagh amiba da, okemezir bizir
avirim uam ada ikarvaghham.

11 Egh me igiabara uan gavgaviba sara iki,
egh zuamira puram ovengam.

12-13 “Gumazamizir kuraba, arazir kuram bar a
gifonge,
egha me anetaghiraghan aghua.

Me mati gumazim dagher isingtizim gifuegha a isa
uan mizemîn apengan aneti,
eghti daghemîn isingtizim zuamira givaghan
kogham.

14 Ezi men arazir kuram meraram asighasigham,
mati daghem gumazimîn navir averiamîn
ghuaghira, kuruzir imezimîn mîn otogha, a
gasighasisi.

15 Gumazamizir kuraba uan okimakiar arazimîn
dagiar aviriba ko biziba akumakua,
dar pozibav kiri.

Eghti God bizir kaba batueghti da mangam,
mati gumazim dagher aghuir aviriba amegha
gîn ua dar misi.

16 Gumazamiziba akumakuir biziba meraram
asighasigham,
mati kuruzim me givima, an imezim me
misozima me ariaghiri.

17 Me bizir kaba pozibav kira ghaze,
Bizir kaba me damuti me deravira dapi-
agh bar akongegham, mati faner ekiabar
dipaba izevegha emiri.
Ezi puvati, bizir aghuir kaba me bativan
kogham.

- 18 Me bizir kaba pozibav kîra ingangarir dafam gami.
 Eghtî God igharaz darazi ateghtî me bizir kaba iniam.
 Kamaghîn amizi, gumazamizir kurar kaba bizir kabar ivezimîn suiraghan kogh, da bagh bar akueghan kogham.
- 19 Guizbangîra, me gumazamizir onganarazibar apangkuvir pu.
 Puvati, me paza me gami.
 Me arazir ifavarir avîribagh amua gumazamizir igharazibar dipeniba isi.
- 20 Me zurara gumazamizir igharazibar bizibar gara dagh ifuegha da iniasa,
 egha tong avughsir puvati.
 Kamaghîn God me ateghan koghtî,
 me bizir me bar ifongezir kabar suiraghan kogham.
- 21 Bizir me gara ifongeziba, me pura da isi,
 mati gumazim dagher aghuim apava bar anegîfa,
 ezi muziarir tam ua itir puvati.
 Egha me dabirabir aghuim itima,
 men biziba deraghavîram otifi.
 Eghtî dughiar aghuir kam dughiar ovezimîn ikegh ua gîvaghham.
- 22 Me bizir aghuir avîrir kaba ikiamin dughiamîn,
 osîmtîzir ekiam me avaraghtî bizir kuraba bar me abînam.
- 23 “Me bizir bar aghuir avîrim iniam.
 Eghtî Godîn anîngagharim bar men ekeveghtî,

an osimtızir avırım, amozir ekiamın mın
me gingam.

- 24 God apaniba amadaghti,
me ainın ingarizir midorozir sababa ko brasın
ingarizir afuziba sara izam.
Eghti gumazamizir kuraba, apanibar midorozir
sababar ariti,
apaniba brasın ingarizir baribar me gasam.
- 25 Eghti bariba me amıkiragh men namnabar
vongın otivam.
Eghti gumazamizir kurar kaba uarira uan
ghuzibar ganti,
da barir kabar ikiti, me bar atiatigham.
- 26 Dagiaba ko bizir me akuvaziba bar ikuvigham,
eghti mitarmem bar da avaragham.
Eghti gumazir kurar kaba uan biziba
sara, avir nguazımın gumazitam atızir
puvatızımın aven, bar ovegham.
- 27 Godın Nguibam uabi, gumazamizir kabar arazir
kurabar gun mikimam,
eghti nguazir kam uaghan me isi kotiam
darıgham.
- 28 God bar men anıngaghe, egh a men arazir
kuraba ikarvaghamin dughiamın,
a men adarazi ko men dagiaba ko biziba bar
moghıra da kuavaremegham.
- Mati aperiar ekiam otogha iza men biziba bar da
inıgha ghuezi,
bizitam itir puvati.
- 29 God osimtızir kaba, gumazamizir kurabar
anıngasa, a dagh inabagha gıfa.
Eghti me kamaghıra gevegham.”

Jop Sofarin miğirigiaba ikarvasi

21

(Sapta 21)

Gumazamizir kuraba dabilir aghuim iti

¹ Egha Jop ghaze:

² “Ki kamaghsua, ia deravira kuarim atigh nan miğirigiam baragh.

Ia kamaghin damu nan navim damuti, a der-
agham.

³ Ni teghti ki mikemeka.

Ki mikemegh givaghti, ni dibovibar na mikim.

⁴ Ni oragh. Ki ti gumazibav gia me adoghodosi, o puvati?

Bar puvati.

Ki God ko miğeima a nan akam ikarazir puvati,
kamaghin amizi, ki an osemegha nimira itir
puvati.

⁵ Ia deravira nan gan, ia bar digavir kuram
damigh,
egh mikiman akabagh asagham.

⁶ Ki bizir kurar na bativizibagh nighnigha,
puv atiatia nisi.

⁷ “Tizim bagha God arazir kurabagh amir gumaza-
miziba ataghirazi me ikia bar ghuri?

Egha tizim bagha a me ataghirazi me gumazir
ekiabar otiva gavgaviba ikia bizir aviriba
iti?

⁸ Gumazir kurar kaba boriba ko ovavir boriba iti.
Egha me ikia borir kabar gari, me aghuava
ekefe.

- 9 Gumazir kurar kabar amuiroghboriba
deraghavira uan dipenibagh apigha,
bizitamın atiatir puvati.
Ezi God uaghan ivezir kuram isa me ganıga
me gasıghasızir puvati.
- 10 Men bulmakaun apuriba navim bulmakaun
amebabagh anıdima,
da deravıram ota nguzir gavgavıbarama oti.
- 11 Gumazir kaba borir avırıba iti,
Egha me borir kaba ataghırazi,
me sipsipın nguzıbar mın, bizimın arua
ıkarara ıghiabagh amuava arui.
- 12 Gumazir maba gitaba ko buabav sogha mar-
vıbagh ivıma, da ararer aghuıbagh amıma,
borir kaba bar akongegha ıghiabagh amı.
- 13 Dughiaba zurara gumazir kurar kaba,
dabırabır aghuım isi.
Me tıghar ovegh, Gumazamızir Oveaghuezıbar
Nguıbamın mangısi,
me arımariaba ko mızazıba puvatıgham.
- 14 “Arazir kurabagh amir gumazamızıba kam-
aghın God mıgei,
‘Nı e ategh mangı.
E nın akam baragh, egh an gın mangan
aghua.’
- 15 Egha me uaghan kamaghın mıgei,
‘Godın Gavgavıba Bar İtim a tına, eghtı e an
apengan iki an zıam fam a?
Egh e a ko mıkim, bizir aghuir manatam
iniam? Bar puvatıgham.’
- 16 Gumazir kaba dabırabır aghuım ikiava, bizir
avırım isi.

Ezi bizir kaba men gavgavibar otivir puvati.
 Kamaghin amizi, ki kuarim atigh gumazir kurar
 kabar migirigiaba baraghan aghua,
 egh men nighnizibar gin mangan kogham.

17 “Dughiar aviriba God ti gumazir kurabagh
 amima, me ariaghirir puvati.

Egha uaghan dughiar aviriba God
 osimtizibagh ami, da otiva me gasighasizir
 puvati.

A men aningazir dughiamin,
 a dughiar aviribar mizazim me gasir puvati.

18 God dughiar aviribar me batozir puvati,
 mati aminir ekiam dadar midiaribagh ivai.

19 Ia ti kamaghin mikeme,
 ‘God afeziabar arazir kuram ikarvagha, men
 boriba pazavira me gami.’

Ezi ki nighnisi, arazir kam derazir puvati.
 God gumazir kurabara mizazim me gasiti, me
 fogham,

God men arazir kurabara ikarvasi.

20 Me uari uan damazibar,
 Godin Gavgaviba Bar Itimin aningagharim
 guizin an gan a gifogham.

21 Egh me mangi Gumamazizir Oveaghuezibar
 Nguibamin ikiva,
 ua uan amuiroghboribar apangkuvan
 kogham,
 me manmaghira iti.

22 “E gumamaziziba, enselba e gafira, ezi God men
 araziba tuisisi.

- Kamaghin, tinara God e damuamin arazir aghuim bagh an sure damuam? Bar puvati.
- 23-24 Ki gumazamizir mabar gari, men dabirabimin ikirimirim, a bar dera.
Me osimtiziba ko arimariaba puvatigh iki mangi, me ovengamin dughiam otogham.
- 25 Ezi gumazamizir maba dabirabir aghuarim puvati.
Gumazamizir kaba men dabirabim deraz puvatizi, men navir averiaba bar oseme.
Me tong akongezir arazir tam itir puvatigha ghua, dughiar me ovengezimın oto.
- 26 Ezi gumazamiziba ovia,
mozimın itir dughiamın, arazir vamira me batifi.
Apiziba men kuabagh izefi.
- 27 “Ki ian nighnizibagh fogha gifa.
Ia ti pazi na damu na abinasavira nighnisi.
- 28 Ia kamaghin mikeme,
‘Bizir guar aviriba gumazir ekiar arazir kurabagh amiba batifi,
ezi men dipeniba ko biziba bar ikufi,
ezi gumazamiziba ua men garir puvati.’
- 29 Egha ia ti gumazir nguibar igharazibagh aruir gumazibar azangsizir puvati,
egha ia ti God arazir kurar, gumazir kuraba ganidiba bagha men azangsizir puvati, a?
- 30 Me guizbangira kamaghin ia mikimam,
‘God aningaghegh bizir kuram damighti, an otogh danganir mamın gumazamizibagh asighasighiva,

gumazamizir arazir kurabagh amibagh
asighasighan kogham.

Puvati. A me ataghirazi me deravira iti.'

³¹ Kamaghin amizi, tinara gumazamizir kuraba
kotin me tuisigham?

Gumazitam me isi kotiam datighan kogham,
egh gumazitam men arazir kuraba ikarvaghsi
mizazim me danighan kogham.

³²⁻³³ Ezi gumazamizir kurar kaba over dughiamin,
gumazamizir avirim iza uari akuva,
me afasa me inigha matmatiamin zui.

Gumazir maba men matmatiaba deravira dar
gara iti.

Ezi men kuaba aghumra ireghav iti.

³⁴ Kamaghin ki fo, ia pura akam ara na gifarir
gumaziba.

Ia ghaze, migirigiar kaba ti gavgavim na
daningam?

Ezi puvati, migirigiar kaba tong nan akurvazir
puvati."

Elifasin migirigiar namba 3

22

(Sapta 22)

*Jop navim giraghti, God bar deraviram a
damuam*

¹ Ezi Teman nguibamin gumazim Elifas, Jopin
migirigiam ikarvasi:

² "E gumazir kiniba, e ti Godin akurvaghsi, bizibar
amuam o? Puvatigham.

Fofozir gumaziba uaghan puvatigham.

- ³ Ni ti ghaze, ni Godin damazimin derazir arazim,
 Godin Gavgaviba Bar Itimin akuraghti, a
 uan ingangarim damuam o?
 Egh ni arazir aghuibara damuva, ni suam
 arazir kam deravira God damuam? Bar
 puvati.
- ⁴ Egh ni Godin apengan ikiva an ziam fiti,
 a nin atariva, ni isi kotiam darigham, o? Bar
 puvati.
- ⁵ Jop, ni arazir kurar aviribagh ami,
 kamaghin amizi, God nin arazir kurar kaba
 bagha ni tuisisi.
- ⁶ “Ni arazir kabagh ami. Nin akar gumaziba ni
 ko akam akirigh biziba inigh, ua da ikar-
 vaghham.
 Dughiar kamın, me ua nin biziba
 ikarvaghamin ababanim bagha, ni men
 biziba isi.
 Egha ni bizir kabar suiragha gavgafi, egha ua
 me ganidir puvati.
- Marazi uan korotiaba ni ganingi, ezi ni ua da me
 ganingizir puvati,
 ezi me ua uan mikarzim avamin korotiaba
 puvati.*
- ⁷ Kuariba pirir gumazamiziba, ni dipaba me
 ganidir puvati.
 Egha mitiriaba azir gumazamiziba ni
 dagheba me ganidir puvati.

* **22:6:** Elifas ghaze, Jop arazir kam gami, ezi Godin Araziba, Israelia arazir kam damuan bar men anogoroke. Ni Ua Me Ini 22:26-27 ko Godin Araziba 24:6 ko 24:10-13in gan.

⁸ Ni gumazir ekiar ziam itim, kamaghin amizi ni ghaze, ni uan ifongiamin bizibar amuam. Egha ni gumazir igharazibar nguazir akuar maba ini.

⁹ Ezi amizir odiarir paba ovengeziba, iza uarir akurvaghasa nin azangisi, ezi ni men akurvazir pu.

Puvati. Ni me batozima me zui.

Egha ni borir asaghasazir afeziaba puvatiziba uaghan akurvazir aghuitam me ganingizir pu.

Puvati. Ni me abiri.

¹⁰ Nin arazir kaba bangin, bizir nin suigha ni gasighasighiziba otivigha bar moghira ni ekiarugha,
ni gamima, ni bar puviram atiati.

¹¹ Mati mitarmer ekiam ni avarazi, ni bizitamın garir puvati,
mati aperiar ekiam bar moghira ni avara.

¹² “Jop, ni mikovezir bar pin itibar gan.
Ezi Godin uan Nguibamin itim, a bar mikovezir kabagh afragha pin mar iti.

¹³⁻¹⁴ Bizir kam nin nighnizim gamima, ni ti kamaghin migei,
‘God bizir tizim gifo?’

An overiam gisin aruima, ghuariar ekiam anevarazi mitarmer ekiam a modo, ezi an en ganam kogham.

A manmaghin en araziba tuisigham?†

- 15 “Jop, ni manmaghin ami? Ni ti tuavir ghurir kuramin mangasa gavgafi?
Gumazir arazir kurabagh amiba, me tuavir kamın zui.
- 16 Me tighar ghuram, God zuamira me agefi.
Me bar kufi, mati dipenim faner ekiamın apınımın ikia ikufi.
Egha mati aperiar gavgavim fanemın otogha dipenim gasighasigha an ingarizir temeaba ko dagıaba atera ghue.
- 17 Gumazir kaba kamaghın God miğei, ‘Ni e ategh mangi.’
Egha me uaghan kamaghın mikeme, ‘Godın Gavgavıba Bar İtim bizir manamra e damuam?’
- 18 Egha me kamaghın fozir puvati God uabi me ataghizi me bizir aghuir avırıba isi.
Kamaghın amizi, ki kuarim atigh gumazir kurabar migirigiaba baraghıva, men nighnızir avırımın gin mangan kogham.
- 19 Gumazamizir Godın damazımın derazıba gari, God ivezir kuram gumazir kurabagh anıdima, me bar akonge.
Ezi arazir kuraba puvatizir gumazamizıba, me gumazamizir kurar kaba dibovir akabar me miğei.

† **22:13-14:** Elıfas ti deravira Jopın nighnızıbagh fozir puvati. Jop faragha ghaze, God gumazir arazir kurabagh amıbagh asıghasızir puvati. (Ni sapta 21:19-33ın gan.) Egha Jop kamaghın mikemezir puvati, God gumazir kabar ganıva men arazıba tuisıghan kogham.

22:18: Jop 21:16

- 20 Me kamaghin miġei, 'Bar dera. En apanir kaba ikuvigha ġifa.
Ezi avim men daġiaba ko bizir aghuibar isi.'
- 21 "Jop, ni oragh. Ni datirighin God ko akam akirigh,
a ko navir vamira iki.
Ni kamaghin damighti, a deravira ni damuam,
eghti nin dabirabim ua deragham.
- 22 An aghuzir akar a ni daningamiba, ni bar ada inigh,
egh deravira an miġirigiaba isi uan navim datigh.
- 23 Ni uamategh Godin Gavgaviba Bar Itim bagh iziti,
a nin osimtiziba bar da ġivagh, dabirabir aghuim ua ni daningam.
Egh ni akirim ragh uan arazir kurabagh asaragh dar saghon iki.
- 24 Kamaghin deragham, ni kantrin Ofirin inizir golin bar aghuiba isi,
danganir kurabar da makunigh.
- 25 Egh ni Godin Gavgaviba Bar Itim ateghti,
a nin golin aghuiba ko silvabar danganim inigh, egh nin bizir bar aghuimin min ikiam.
- 26 Ni kamaghin damigh, egh Godin Gavgaviba Bar Itim deravira ni gamizir bizim bagh bar akuegham.
Egh ni Godin damazimin navir zuruzim iki an ganam.
- 27 Ni God ko mikimti, a ni baragh egh bizir ni an azangsiziba ni daningam.

- Egh ni God ko akam akirizir bizibar amusi bar akuegham.
- 28 Egh ni bizir manam damuasa nighnisi, God ni ateghti,
ni bizir kam damuti, a deraghvıram otogham.
Eghti God nın dabirabim damuti,
bar akongezir arazim a gızıvaghıam,
mati an angazangarim ni gisirazi, ni deravıra gara tuavımın zui.
- 29 Ni fo, gumazamizir uan ziaba feba, God me abiri,
egha uari abirir gumazamiziba, a men akurvazima,
me deravıra iti.
- 30 E fo, God gumazamizibar garima, me an damazımın bar zue, ezi a men akurvasi.
Kamaghın amizi, ni arazir kuramın osımtızitam ikian kogh, egh an damazımın bar zueghti, a uaghan nın apangkuv nın akurvaghti,
ni ovengan kogham.”‡

Jop Elifasin migirigiam ikarvasi

23

(Sapta 23--24)

Jop Godın kotın tuivasa atiatir puvati

¹ Jop kamaghın Elifasin migirigiam ikarvasi:

- ² “Ni oragh. Datırighın ki bar osemegha iti,
egha bizir kurar na gasıghasızir kam bagha puvıra Godın mikımasava ami.

‡ 22:30: Hıbrun akam, ves 29 ko 30 deragha aning mıgeir puvati.

Ki guizbangira uan ararem abinasava amua,
egha bar amuava avenge.

³ Oio! God itir danganim, ki a gifogha deraghai,
egha ki datirighira bighavira ghuav an
damazimin tughai.

⁴ Egha na batozir osimtizimin gun deraviram a
migiai,
mati gumazim kotin aven eghari.

Ki uan kotiamin akurvaghsi,
mikirigiar aviribar amuam.

⁵ Egh ki fogham, a ikarvazir manam nan
mikirigiabar aningam,
eghti ki an nighnizim gifogham.

⁶ Ia ti ghaze, God nan apanim damuva, uan gav-
gavimin na abiragham?
Bar puvatigham.

A bar deravira kuarim atigh
nan mikirigiaba baragham.

⁷ Ki Godin damazimin derazir gumazim, egh ki an
guamin kotin tughti,
a nan mikirigiaba tuisighiva, deraghvira
nighnigh nan akam akirigham.

A nan mikirigiam baregh bighivira kamaghin
mikimam, ki arazir kuratamin osimtizitam
itir puvati.
Eghti nan kotiam bar givagham.

⁸ "Ame! Ki aruem anadi naghin God buri, ezi a itir
puvati.
Egha ki ghua aruem ghuaghiri naghin a buri-
ava, an apizir puvati.

⁹ God uan ingangarim not ko sautin amadaghan a
gami.

- Ezi ki danganir kabar ghua a buriava, an apizir puvati.
- 10 Ezi God nan daroriba bar dagh fo.
Egh a bizitam na damigh fogham, ki golin min bar dera.
- 11 Tuavir God zuim, ki deraviram an zui.
Ki tuavir kam ataghizir puvatigha igharagha zuir puvati.
- 12 Ki an akam batoghezir puvati.
A na ganingizir akaba, ki bar dar gin zui.
Ki an akaba bar dagh ifongegha ghaze,
da bar dera, egha dagher isingizibagh afira.
- 13 “Ezi God uabira, a bizitam damusi nighnighiti,
tinara an nighnizim otevkinigham? Bar puvatigham.
A iti moghira iti.
Egh a bizitam damusi ifuegh,
a puram a damuam.
- 14 Kamaghin amizi, bizir a na damuasa nighnizir manaba, an adar amuam.
A nighnizir aviriba iti, ezi e dagh fozir puvati.
- 15 Kamaghin amizi, ki an guamin tughamin bizir kam ginighnigha, puviram an atiati.
Ki an arazibagh nighnigha, nan aghariba puvira nisi.
- 16 Godin Gavgaviba Bar Itim nan gavgaviba bar da agivagha,
na gamizi, ki puviram atiati.
- 17 Ki faragha kamaghin ikezir pu.
Puvati. Godra mitarmer ekiar kam amadazi a iza na avarazi,

kí datirighin bar pazavira iti.

Egha kí mitarmer kamin tongin ikia, an
diava aravira iti.”*

Jop Bildatin migirigiam ikarvasi

24

Jop ghaze, God arazir aghuim gamir puvati

¹ Jop ua kamaghin migia ghaze:

“Godin Gavgaviba Bar Itim manmaghsua, gumazir kurabar araziba tuisighasa dughiatam ginabazir puvati?

Manmaghsua nighnizir gavgavim Godin itir gumazamiziba, pura Godin kotiam bagha mizua iti?

² Gumazir arazir kurabagh amiba igharaz darazir nguaziba okimasa,

egha men nguaziba iniasa men nguazir mitaghniabar ababanibagh isivaghsivasi,

egh me suam, ka ti men nguazimra.

Me men sipsipba okia uan sipsipbar tongin da arisi.

³ Gumazir kurar kaba, arazir kurar kam gami, me borir afeziaba ovengezibar, donkiba okei.

Egha me paba ovengezir amizibar amamangarizi, amizir kaba dagiaba pura da isi, egh da ikarvaghamin dughiar kamra,

me ua men dagiar me iniziba ikarvaghamin ababanimin, men azenibar ingarir bulmakauba isi.

* **23:17:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

24:2: Godin Araziba 27:17; Aghuzir Akaba 22:28; Hosea 5:10

Kamaghin amizi, amizir kaba uan azenibar ingaramin bulmakauba puvatigha, dagheba puvati.

⁴ Gumazamizir daghaba ko biziba puvatiziba, gumazir kurar kaba, me gamima me atiati, egh me uan ifongiamin bizitam damighan kogham.

Nguazir kamın itir gumazamizir onganarazibagh amiba, me gumazir kurabar atiatia men saghon ikia uari monge.

⁵ Onganarazibagh amir gumazamizir kaba, mevzika, me mangi gumazamiziba puvatizir danganimin ikiam.

Egh dagheba uan boribar aningsi donkin atiabar min pamten ingar dagheba buriam.

⁶ Me gumazir igharazibar nguazibar ghua dagher bar kurabara isi.

Ezi gumazir kurabar ingangarir gumaziba men wainin azenibar wainin oviziba inigh givaghti, gumazamizir kaba mevzigh mangi azenir kabar aru wainin ovizir nar itiba akumakumam.

⁷ Me dimagaribar, mikarzir kinibar akuava arugharusi.

Me uan mikarziba avamin biziba puvati.

⁸ Me mighsamın itir danganimin itima, amozim me gizima me kumkui.

Me dipeniba puvatigha amozimin moga dagiar ekiabar apengan iti.

⁹ “Gumazir kurar kaba ghua, amizir paba ovengezibar,

borir iririvir oteba apiba, me me da dagh etui.
 Me amizir kabar amamangarizima, me pura
 dagiaba isi.

Dughiar kamra, me ua me ikarvaghamin aban-
 banimın mın, men borir kabar suirazi me
 iti.

Egha gın borir kabagh amima, me pura
 men ingangarir gumazir kinibar otifi.

10 Gumamazir kaba, mevzika, me uan
 mikarziba avamin korotiaba puvati.

Me ghua gumazir igharazibar azenibar in-
 gara, men dagher dipenibar witbar pozibav
 kiri.

Egha me uari dagheba puvatigha mitiriam
 men azi.

11 Me olivin temebar tongın ikia dar oviziba
 mirmirir danganimın dagiamın da mirmiri,
 ezi olivin borem otifi.

Ezi marazi wainın dipam iniasa wainın oviziba
 dikabirir danganimın da dikabiri,
 egha me uari wainın dipar kaba apir puvati,
 ezi kuarim puv men piri.

12 Nguibar ekiabar aven ovengasava amir gu-
 mazamiziba puviram arai.

Me bar ikuvigha uarir akurvaghasa ara Godın
 dei.

Ezi God men osimtızir kabagh nighnızir pu-
 vati.

13 “Gumamazir maba God ifongezir arazibar tu-
 avimın gın mangan aghua.

Me arazir aghuibar apanim gamua da batosi,
 kar angazangarimın araziba.

14 Bar mizaraghara, aminim tighar tiam, gumazir
kuraba dikavigh mangi
biziba puvatizir gumamazibav soghti me
arimighirasa zui.
Egha dimagaribar me biziba okimasava arui.

15 Poroghamiba uari bakeir arazim gamir gumaz-
iba, me aruem bararti,
a magirighi me mangi gumazir igharazibar
amuiba ko dakuam.

Me zuir dughiam, me uan guaba avegh suam,
Tav nan gan na gifoghan kogham.

16 Dimagarimin okimakiar gumaziba dipeniba
akara aven ghua biziba okei.
Aruem men dughiam puvati,
kamaghin amizi, aruemin, me tiar akaba
asegha dipenir averiabara iti.

17 Gumazir kaba aruer ekiamin daruan atiati,
mati gumazir igharaziba dimagarimin
daruan atiati.
Ezi dimagarim me gamima, me bar akonge.

- 18*“Ia kamaghin miġirġiar kabanang gami,
 ‘Gumamazizir arazir kurabagh amiba
 dughiar ruarimin ikian kogham.
 Puvatigham.
 Aperiar ekiam zuamira izi me inigh
 mangigham.
 Eghti God mikimti men nguazim ikuvigham.
 Eghti gumazitam mangi men wainin
 azenimin ingaran kogham.
- 19 Aruem anaga isirazima ghuariar orangtuzim
 ghua gefi.
 Kamaghira, Gumamazizir Oveaghuezibar
 Nguibam gumamazizir arazir kurabagh
 amiba isi,
 ezi me bar gefi.
- 20 Eghti men mikarziba apizibar dagher
 isingtuzimin min otogham.
 Eghti tav ua me ginighnighan kogham.

* **24:18:** Sapta 24:18 ikegha ghua sapta 28:28in tu, akar kaba deragha miġeir puvati, tinara akam akuni. Elifas 3plan dughiabar mikeme, ezi Bildat uaghan 3plan dughiabar mikimam. Ezi Hibrun akar datirighin en itim, Sofar dughiar pumuningra mikeme. E fo, Bildatin akar abuananam (a sapta 25in iti) a bar otefe. Ezi uaghan, Jopin akar otevir maba an namakar 3plan fomira gun mikemezibar mirara ghu. Ezi bizir kam bagha, fofozir gumazir maba ghaze Sofarin ziam fomira kagh ike, egha gin an ovenge. Egha me ghaze akar kam, sapta 24:18-20in iti, kar Sofarin akar otevim. Ezi e guizbangira fozir puvati, fofozir gumazir kabar nighnizim dera o puvati. Kamaghin amizi, e akar datirighin Hibrun akamin itimin gin mangam. Jop ti guizbangira akar 24:18-25in itiba mikeme, e ghaze, a akar 24:18-20in aven itiba, a namakabar nighnizibar gun miġei, egha akar 24:21-25in aven itiba, a men akaba ikarvasi.

Ezi men amebar me bateziba uaghan bar me gin amadagham.

Eghti men arazir kuraba uaghan bar givagham.'

21 "Gumazir kurar kaba paza furabaghatir amiz-ibagh ami.

Egha amizir odiarir paba ovengezibar akur-vazir puvati.

22 Ezi God uan gavgavimin, gumazir gavgavibar akurvazima, me dughiar ruaribar iti.

Egha dughiar me ghaze me ovengamim, God ua me fema me deravira iti.

23 God me gamima, me nimiram apiav ikia osimtiziba men puvati.

Egha a zurara deravira men arazir me amibar gari.

24 Ezi me ziar ekiaba iti.

Me dughiar otevíbar ikia gumazamizir igharazibar min zuamiram ovei.

Me mati wit aghoramin dughiam otogha givazi, gumaziba aneghori.†

25 Nan migirigiaba guizin migirigiaba puvatighti, tinara nan ifavarim azenim datigham?

Tinara nan akagh suam, ki puram akam arai?"

Bildatin migirigiar namba 3

25

(Sapta 25)

E gumazamiziba Godin damazimin pura biziba

† **24:24:** Hibrun akam ves 18in ikegha ghua ves 24in tu, a deragha migeir puvati.

¹ Ezi Suhan kantrin gumazim Bildat kamaghin Jop ikarvasi:

² “God gavgavir ekiam ko biziba bar dagh ativaghamin fofozim ikia, biziba bar dagh amima, da an atiatia puviram agoa nisi.

Egha a uan Nguibamin bizibagh amima, da nimira ikia dabirabir aghuim iti.

³ An midorozir gumaziba bar aviraseme, ezi tav me mengan iburagham.

Ezi a uan angazangarim gamizi, a danganiba bar dagh isira.

⁴ Kamaghin amizi, e gumazamiziba manmaghin Godin damazimin deragham?

Amebam otezir gumazir manatam, Godin damazimin zuegham? Bar puvatigham.

⁵ Ia gan. Iakinim ko mikovezibar angazangarim e dar garima da bar ekefe,

ezi Godin damazimin, da bar sufi.

⁶ Kamaghin amizi guizbangira, e nguazir kamin itir gumazamiziba, an damazimin zuezir puvati.

E mati nguazimin aghuviziba.

E pura bizir kiniba.”

Jop Bildatin akam ikara

26

(Sapta 26--31)

Godin gavgavim bar en fofozim ko nighnizim gafra

¹ Jop kamaghin Bildatin akam ikara:

- 2 “Ni ti ghaze, ni gumazir gavgaviba puvatizir kamın akurvasi.
Egha nighnizir aghuiba ko gavgaviba puvatizir gumamazibar akurvazir gumazim.
Bar puvati. Ni tong nan akurvazir puvati.
- 3 Ni ghaze, ni nighnizir aghuim fofoziba puvatizir gumamazibagh anıdir gumazim.
Egha ni ghaze, ni nighnizir aghuiba puvatizir gumamaziziba, ni men sure damuam.
- 4 Tinara nighnizim ni ganingizi, ni kamaghın bizibav gei?
Tinan duam fofozir aghuim ni ganingizi, ni kamaghın bizibar gun migei?
- 5-6 “Gumamaziziba ovea ghua ongarımın apengan itir Oveaghuezibar Nguibamın iti, egha me Godın mongezir puvati.
Me Godın damazımın azenara iti.
A men garima, me atiatia nısi.
- 7 God overiamın ingarigha pura pın anetizi, a danganir bizitam faragha itir puvatizimın iti.
Egha nguazim atizi a pura iti, bizitam an suirazir puvati.
- 8 God amozim isa uan ghuariabar anetizi, da amozımın suirazi, a iti.
Dıpar kam bar osemegha, an osımtızim ghuariaba abızir puvati.
- 9 God ghuariabagh amizi,
da iza iakinir ekiam avaragha Godın atrivir dabirabim modo.

- 10 An ongarim gisin, gumazimın damazim gan mangi gıvaghamin mitaghniar, iver agharimın min, a gighua an osiri.
Mitaghniar kam, aruem ko dimagarim abisi.
- 11 God atarir dughiamın, miğhsiaba ko overiam digavir kuram gamua agoa nısi.
- 12 God uan gavgavir ekiamın ongarim gamizi, a pura nımıra iti.
A uan niğhnızir aghuimın, ongarimın itir kuruzir aser ekiam Rahapın gavgavim dikabıra.
- 13 God uabi aminir ekiam amadazi a iza ghuari-abagh ivarazi,
overiam uam angazangari.
Egha a uan dafarimın kuruzir aser ekiar kam birazıma,
an areme.
- 14 Bizir an amizi otivizir kaba, da an gavgavir ekiamın pura bizir muziariba,
e da baragha dar gari.
Eghti God bar uan gavgavim en akaghti,
e akatam bar a mikıman iburagham. Bar puvatıgham.
Godın gavgavim bar ekefe.”

27

Jop arazir kuraba puvatıgha ua bagha pamten miğei

- ¹ Jop ua kamaghın miğei:
- ² “Godın gavgavıba Bar İtim arazir aghuimın na gamızir puvatı,
ezi ki datırighın paza iti.

A kotin deravira na baragha na tuisighizir puvati,
kamaghin amizi, a na gamizir arazibar ki
adarim an iti.

Egha Godin zurara itimin ziamin
ki guizbangira migei,

³ dughiaabar zurara God na ataghizi,
ki angamira ikiavira iti,

⁴ egha ki akar kuratam ko akar ifavaritam uan
akatorimin a damighan kogham.

⁵⁻⁶ “Kamaghin ia deraghvira na baragh.

Amebam na batezir dughiamin ikegha iza
datirighin, ki kamaghin fo,

nan nighnizim ko navir averiamin, ki Godin
damazimin deravira iti.

Ki pamten kamaghin mikimasa, ki arazir ku-
ratam gamizir puvatigha osimtiziba nan
puvati.

Ki akar otevir kabara mikim mangi egh ovegh
mangam.

Kamaghin amizi, ki fo, akar ia na migeir kaba,
da guizbangiram akaba puvati.

⁷ “Ki kamaghin ifonge, God ivezir kuram nan
apanibar aningam.

An arazir kurabagh amir gumazamizibar
mirara me damu.

⁸ Gumazamizir nighnizir gavgavim Godin itir pu-
vatigha, an gin zuir puvatiziba,

God men ikirimirim agivaghti, me bizir aghuir
manam iniam?

Bar puvatigham.

- 9 Osimtizim me bativamin dughiamin, me uarir akurvaghsi Godin dimti a me baragham, o? Bar puvatigham.
- 10 Gumazamizir kamaghin amiba, Godin Gavgaviba Bar Itim bagh bar akueghiva, zurara dughiaabar a ko mikimam, o? Bar puvati.
- 11 “Ki ian sure damighti ia Godin gavgavim deravira a gifogham.
Egh bizir a damuasa nighniziba, ki dar gun ia mikimam,
Kar Godin Gavgaviba Bar Itim.
- 12 Ia uari Godin arazir kabar ganigha gifa.
Egha ia manmaghsua akar mingariba puvatizir kabav gei?
- 13 “Godin Gavgaviba Bar Itim, gumazamizir kuraba ko paza igharaz darazigh amir gumazamiziba, a ivezir kuram me bagha an abaragha gifa.
Egh mizaziba ko osimtizir kaba isi me daningam.
- 14 Gumazir kaba borir aviriba ikiti,
apaniba borir kabav misoghti me arimighiram.
Egh me zurara dagheba puvatigham.
- 15 Eghti gumazir kurar kaba arimighireghti, men ikiavira itir adarazi arimariam me damuti, me uaghan arimighiregham,
eghti men amuir odiariba me bagh azian kogham.

- 16 Gumazir kuraba silvan dagiar avirim ko korotiar avirim akumakum,
 nguazir minemniabar min, uan dipenibar dar pozibav kinam.
- 17 Eghti gin gumazamizir Godin damazimin deraziba izi,
 men korotiar aghuiba ko silvan dagiaba abigh uari daningam.
- 18 Gumazir kurar kaba dipenir aghuibar ingari,
 ezi dipenir kaba, dughiar ruarimin ikeghan kogham.
 Da mati boghoborir dipeniba ko averpenir azenibar itim.
 Da zuamira dipirighiregham.
- 19 Me dimagarimin dakuasava amua garima, men biziba bar avirasemegha deravira iti.
 Egha mizarazimin me osegga gara digavir kuram gami,
 Ame! Men bizir avirir kaba ua itir puvati.
 Ezi me bar bizibagh asa.
- 20 “Bizir kuraba aperiamin min, me aviti me puvatiatingam.
 Bizir kaba ua ikian kogham, mati aminir gavgavim dimagarimin otogha dagh ivaragha ghu.
- 21 Aruem anadi naghin izir aminim me asirafagha me inigha ghuzi,
 me ua uan danganimin itir puvati.
- 22 Aminir kam uan gavgavir ekiam sara me givai,
 ezi me ari mangasa pamtemin ingari.
- 23 Egha me aminir kam batoghan ibura.
 Aminim men ingarava aka dafaribav sogha,

bar me batoke.”*

28

E nighnizir aghuim ko fofozim danganir manamin an apigham?

¹ “Gumaziba gol ko silva iniasa nguazimin aven mozir bar konibagh tui.

Egha gol ko silva tuamin danganibar ingari, eghti avim dar minezibar isighti da bar zuegham.

² Egha me ain buria nguazim gutui.

Me nguazir torimin dagiaba isa da tuema kapa otifi.

³ Me nguazimin mozibagh tuima, dar toriba vin mar uaghiri,

eghti me ain itir dagiaba buriam.

Me lambagh abuava mozir kabagh tui,

ezi angazangarim mozimin itir mitarmem batozima,

dagiaba azenara otivima, me da isi.

⁴ Me nguazir torir kaba, saghon mar ada okori,

danganir kaba, gumazir igharaziba dar zuir puvati.

Me uarira ikia ingari.

Me nguazir torir kabar beniba uari dafegha dar suigha, uaghira mangi izegh gamua ingangarim gami.

⁵ Gumazir igharaziba, nguazim gisin azenibar ingara dagheba ko biziba opari.

* **27:23:** Akar ves 13-23in itiba, akar otevir avirir Jopin namakar 3pla fomira gun mikemeziba mirara ghu. Kamaghin amizi, fofozir gumazir maba ghaze, kar Jopin akaba puvati, kar ti an namakar kabar mavin migirigiaba.

Ezi gumazir nguazimın apengan ingarir kaba,
me dagiaba abigha nguazim gikua a girazi,
a mati avim danganir mam bar an isizi
moghın iti.

⁶ Ezi gumazir kaba nguazimın aven itir dagiabar
aven Sapaian dagiar bluplan aghuariba isi.
Egha nguazimın aven uaghan golin
minemeniam isi.

⁷ Isaba ko bagaba, nguazimın aven mozir konir
me ingarizibar aven garir puvati.

⁸ Laionba ko asizir gavgavir igharaziba sara
torir kabar averiabagh aruir puvati.

⁹ “Gumaziba dagiar gavgaviba itir danganibagh
kuava,
mighsiaba abizi da bar iraghue.

¹⁰ Me dagiabar aven dipar tuavibar ingari moghın,
dagiaba aghora averara zui.
Egha me aven ghua garima, dagiar aghuir
ivezir bar pin koziba iti.

¹¹ Me mozibagh ku ganti, dipam danganir kamın
otivti me anepirigham,
eghti dipam nguazir torim gizivaghan
kogham.

Eghti bizir aghuir nguazimın aven mongeghav
itiba,
me da asigh azenim datigham.

¹² “Ezi e managh mangi fofozir aghuarim ko
nighnizir aghuarim iniam?
Fofozir aghuim ko nighnizir aghuim iniamin
nguibam managh iti?”

- 13 Guizbangira fofozir aghuarim ko nighnizir aghuarim bizir bar ekiam, egha dagiar ekiaba ko bizir igharaziba bar dagh afira.
- Ezi gumamaziziba bizir kam deraviram a gifozir puvati.
Ezi fofozim ko nighnizir aghuarim nguazir kamın gumamazizibar tongın itir puvati.
- 14 Ongarim ko an apengan itir danganir bar koniba kamaghın migei,
‘Fofozir aghuarim ko nighnizir aghuarim, aning kagh itir puvati.’
- 15 Golin bar aghuim a pura bizim, ni a isi ua nighnizir aghuarim givezeghan kogham.
Fofozir aghuarımın ivezim bar pın ko, eghti ni silvan aghuarımın a givezeghan kogham, silvan aghuarim, a pura bizim.
- 16 Ni kantri Ofirin golin bar aghuiba ko dagiar iveziba bar pın koziba, da isi aning givezeghan kogham.
- 17 Ni aning givesi, glasın dagiar ivezir bar pın kozim ko bizir aghuir golin ingariziba inigham,
noka, ni aning givezeghan kogham.
Da uaghan pura biziba.
- 18 Aningın ivezim, bar pın ikia adiarir aghuarim ko dagiar ghurghurir gavgavir glasın mın taghtazımın ivezim bar a gafira.
Pelin ivezim bar pın ko, egha pelin ivezim uaghan fofozir aghuarim ko nighnizir aghuarim givezeghan kogham.

- 19 Topasin dagiar iangurir aghuarir me kantri
Itiopian isiba ko avimın tuezir golin
aghuiba,
da uaghan fofozir aghuarim ko nighnızir
aghuarim tong aning givezeghan kogham.
Bar puvati.
- 20 “Ezi e managhıra fofozir aghuarim ko nighnızir
aghuarim batogham?
Fofozim ko nighnızir aghuarim danganir
manamra iti?
- 21 Fofozim ko nighnızir aghuarim, gumazamiziba
ko angamıra itir biziba sara bar men modo.
Kuarazir pın mighagha aruiba, uaghan an-
ingın garir puvati.
- 22 Ovengezibar Danganim ko Ovevem uabi, aning
kamaghın mıgei,
‘Ga mong aningın sighsirir akaba baraki,
egha aningın ganizir puvati.’
- 23-24 “İa oragh. God uabıra nguazir kamın dan-
ganiba bar dar gara,
egha overiamın apengan itir bizibar gari.
Kamaghın, a uabıra fofozim ko nighnızir
aghuarim itir danganim gıfo.
Egha tuavir aning bagha zuim gıfo.
- 25 Bar fomıra, God nighnigha aminimın gav-
gavimın abara,
egha uaghan nighnigha ongarir ekiam ikiasa,
a dipabar ababanım ati.
- 26 Egha a uaghan amozim damuamin araziba
ariki,

- egha onimarim taghtagh mangamin tuavim
ati.
- 27 Bizir kabar gın God nıghnızir aghuarımın gara
an arazıba bar da tuisisi.
Egha nıghnızir aghuarım gamızı a tughavav
gavızı a ghaze, a bizir bar aghuim.*
- 28 Egha God kamaghın gumazamizibav gei,
'Ki ian Ekiam. Gumazir nan atiatia nan
apengan ikiava arazir kurabar gın zuir pu-
vatizim,
gumazir kam nıghnızir aghuarım ko fofozim
iti.'"

29

*Jop uan dughiar aghuir faragha ikezim
gıñıghnisi*

- 1 Jop ua kamaghın mıgei:
- 2 "Oio. Ki uabın apangkufi, ki fomıra deragha ikezi
moghın ikiasa ifonge.
Fomıra God bar deraghavıra na geghufi.
- 3 A lamın mın itima, an angazangarım na gısıra.
A dimagarıbar angazangarımın mın tuavım
nan akakazıma, ki zui.
- 4 Fomıra, God nan roroamın mın ikia, deravıra
nan purirpenimın aven itir ikizimın gari.
Ki faragha gavgavıgha ikezi moghın, ki
datırıghın ua kamaghıra ikiasa ifonge.
- 5 Fomıra, Godın Gavgavıba Bar İtim, na ko ikiavıra
itima,
nan borıba uaghan na ko iti.

* 28:27: Hibrun akam, vezın kam deragha a mıgeir puvati.
28:28: Onger Akaba 111:10; Aghuzir Akaba 1:7; 9:10

- 6 Ezi nan bulmakauba ko memeba oter eborir avirim na ganingi,
ezi olivin oviziba mirmirir danganimin aven,
nan olivin boreba bar izifa.
- 7 “Ki faragha nguibar ekiamin gumazir dapanir mamın ikia,
egha ghua nguibar ekiamin tiar akamin gumazir dapaniba ko uari akuva ikia kotiaba barasi.
- 8 Gumazir igiaba nan gari ki izima, me uari amikivagha ghua saghon iti.
Ezi gumazir ghurapaniba, ziar ekiam na daningisi dikavigh tuivigham.
- 9 Ezi gumazir dapaniba uaghan uan akabar kumigh,
pura nimira ikiam.
- 10 Ezi gumazir bar ekiaba uaghan nan akam baraghsi,
uan akabar kumigh nimira ikiam.
- 11-12 “Onganarazibagh amir gumazamiziba uarir akurvaghasa nan deima, ki men akurvasi.
Egha afeziaba puvatizir boriba, men akurvazir gumaziba puvatizi, ki men akurvasi.
Kamaghin amizi, na barazi ki bizibav geir gumazamiziba, me nan ziam fe.
Egha nan gari ki bizibagh ami darasi, me nan arazibar gara da bagha bar akonge.
- 13 Gumazamizir kiran oveghangin ovengamiba, ki men akurvasi, ezi me na minabi,
egha God deravira na damuasa me a ko migei.
Ezi amuir odiariba, ki men akurvazima,
me uan navir averiabar aven bar akonge.

- 14 Ki zurara Godin damazimin arazir aghuibagh amua, guizin araziba igharaz darazir akakasi,
mati ki korotiar ruarir aghuim aru.
- 15 Ki mati damazir kurabar damazim, egha ki tuavim men akakasi,
egha mati suer kurabar suem, ki men akurvazima, me deraviram arui.
- 16 Ki mati onganarazibagh amir gumazibar afeziam, egha men akurvasi.
Gumazir ki fozir puvatiziba, ki kotin aven men akurvasi.
- Igharaz darazi kotin aven akabar me abiri,
ezi ki men akaba isa me bagha migei.
- 17 Gumazir arazir kurabagh amiba, ki men gavgaviba agiva,
egha men dafaribar gumazir kiniba ua me isi.
Mati gumazim afiar atiamin atariba apirigha asizir a ivirazim uam a ini.
- 18 “Ki ghaze, ki ti dughiar ruarimin nguazir kamin ikiam,
egh deravira uan dipenimin iki mangi ovengam.
- 19 Ki ghaze, ki ti gavgavigh, temer dipar miriamin dikarazimin min,
an biba dipar avirim isima, an dafariba dimagarimin ghuariam dagh irima, da bar derazi moghin ikiam.
- 20 Gumamaziziba nan ziar ekiam fivira ikiam.
Eghti ki gavgavir igiam inivira ikiam,
mati gumazim barir pir igiam dafa.

- 21 “Gumazamiziba damuamin araziba ki dar me migeima,
me akabar kumigha nimira ikia na barasi.
- 22 Nan migirigiaba men navir averiabar ghuaghiri,
mati amozir pam emira aghumra nguazir averiamin ghuaghiri.
- Ki mikemegh givaghti, me nan nighnizim ua migirigiar otevitam a isafuraghan kogham.
Puvati.
- 23 Me kuariba arigha bar deravira nan akam barasi.
Me akam bagha bar akonge, mati aruem dughiar ruarimin ganizi amozim ua izasa me bar akonge.
- 24 Ki dughiar aghuim me ganiga me ko migeima,
me igharagha nighnisi,
Ame! Manmaghsua gumazir ekiar kam e ko migei?
- Ezi nan guamin ganganir aghuarim ko arazir ki me ko migiavira itim,
gavgavim men navibagh anidi.*
- 25 Ki men gumazir dapanimin min ikiava, arazir me damuamiba bagha, nighniziba me ganidi.
Ki gumazamiziba ko iti, mati atrivim uan midorozir gumazibar tongin iti.
- Egha uaghan gavgavim men navibagh anidi,
mati ovevem in dughiamin gumazir mam gavgavim isa azi darazigh anidi.”

* 29:24: Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

30

Jop osimtızir a batozibav gei

¹ Jop ua kamaghın mıgei:

“Datırıghın ziaba puvatızir gumazibar boriba,
dibovir akabar na mıgei.

Men afeziaba pura bizir kinibar mın ikia, egha gu-
mazamizibar damazımın onganarazibagh
amua,
bizir aghuitam gamizir puvati.

Kamaghın garir gumaziba, ki me ataghizi
me nan sipsipbagh eghuvir afiabar tongın itir
puvati.

² Ki gari, me nan akurvaghamin gavgaviba puvati.
Me bar amıraghamıraki,
kamaghın amizi, ki ingarasa me mıgeir pu-
vati.

³ Gumazir kaba, dagheba puvatıgha aghariba gui,
egha men navir averiaba daghem bagha arai.
Me ara danganir mısingizibar ghua
pura dagher muziariba buri.

⁴ Egha tevsevir misoziba asia, dar biba ko dafariba
api.

⁵ Egha me nguıbamın boroghın izir dughiamın,
gumamazıba me dagarvagha me batosi,
mati me okımakıar gumazıbagh ami.

⁶ Kamaghın amizi, me ara ghua saghon itir
mıghsıabar avarir konir faner mısingizibar
danganıbar ikia,
dagıar torir ekiaba ko nguazir torir ekiabar ti.

⁷ Me gumamazıba puvatızir danganımın tevse-
vıbar tongın arua donkibar mın arai.

Egha tevsevir kabar tongin uari akuva moga iti.

8 Nguibamin gumazamiziba me fozorogha, me misogha me batoke.

Kar, onganarazibagh amua ziaba puvatir gumazamiziba.

9 “Ezi datirighin men boriba iza na dipova ighi-abagh ami.

Me ghaze, ki ti pura bizim, egha nan ziam dibora a gasighasisi.

10 Me ghaze, ki bizir bar kuram, egha bar nan aghua.

Me na ategha saghon iti,
egha me nan boroghin izir dughiamin,
me nan guamin iparan atiatir puvati.

11 God bar na abiragha nan gavgaviba bar ada gifa, kamaghin amizi, me atiatir puvatigha bizir manam damuasa ifuegha,
an na gamua arazir kurabar na gami.

12 Ki uan agharir guvimin garima, gumazir igiar kurar bizim dikavigha,
na baghavira iza na misogha na batozima, ki aravira zui.
Me na gasighasighasa arazir guar aviribagh ami.

13 Ki me gitaviraghasa amima, me nan tuavim apirizi ki aran ibura.
Ki ikuvigha gifa, ezi me nan osimtizim damuti a bar ekivasa.
Ezi men anogoroghamin gumazitam itir puvati,

kamaghin me na gamizi, ki bar ikufi.*

14 Me mati midorozir gumaziba nguibar ekiamin divazir gavgavim akarigha misoghasa ivemara nguibar ekiamin zui.

Egha mati ongarim dipiraghira niga dadarimin izi moghin,
me ivemara na bagha izi.

15 Bizir guar igharagha garir aviriba na bativa na gamima, ki puv atiati.

Nan ziar ekiam gifa, mati terafarim aminim a givarazi a ghu.

Nan dabirabir aghuim ko nan bizir aghuariba gifa,
mati ghuariam ghugha ua itir puvatizi, overiar kinim iti.

16 “Ezi kiran oveghangin nan ikirimirim givagham, dughiaba bar ki osimtizim ko mizazim barasi.

17 Dimagaribar nan agharapaniba mizazim isi,
mati me afuzimin na ginifi.

Mizazim na gasir bizir kam na ataghirazir puvati.
A kamaghira iti.

18 God uan gavgavimin nan mikarzim gamizi a igharagha oto.

Egha pamtemin na amighiri,
mati korotiam nan firagharim amighiri.†

19 God na kunizi ki beghneazim giraghu,

* **30:13:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

† **30:18:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati. Akar kam giraghamin tuavir igharazim, a kamakin, “Ezi mizazir kam otiva bar ekefe egha na gamima, ki tintinibar uabi otavkirima, ezi nan korotiaba bar aghamsigha nan firim ikegha gavgafi.”

egha ki mati nguazir minemeniam ko av-
erenimin min pura iti.

20 “O God, ki nin damazimin tugha uabin akur-
vaghasa nin dei,
ezi ni pura nan gari.

Egha kuarim atigha
nan dindiam barazi puvati.

21 Ni nan apangkuvir puvati.
Ni uan gavgavimin paza na gamuavira iti.

22 Ni ter afarimin min pin na kunizi aminim na
inigha zui.
Ni aminim gamima, a tintinibar na akuri.

23 Ki fo, ki aremeghti ni na amadaghti,
ki magari danganir ni gumazamizir
oveaghueziba bagha inabazimin ikiam.

24 “Eghti gumazitam bar ikuvighsi damuva akur-
vazim bagh dimti,
gumazitam ti a misogh pazi a damuam o? Bar
puvati.‡

25 Kirara, ki faragha gumazir dughiar kurabar
itibar kuarkufi.
Egha biziba puvatizir gumazamizibar
apangkufi.

26 Ki kamaghin nighniki, nan dabirabir aghuim
zurara ikiam,
ezi puvati, dughiar bar kuram na bato.

Ki ghaze ki angazangarimin aven ikiam.
Ezi puvati, mitarmem bar na avara.

27 Nan navir averiam zuraram osei,

‡ 30:24: Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

- ezi dughiaba zurara mizazim ko osimtizim na batifi.
- 28 Ki paza itima nan mikarzim bar pigha igharagha gari.
Ezi aruem na gapongezir pu.
Puvati. Arimariam na gamima ki kamaghin oto.
Ki gumazamizibar tongin ikia akurvazim bagha men azangisi.
Ezi me nan akurazir puvati.
- 29 Ki mizazir ekiam isa pazavira iti,
egha nan ararem mati afiar atiamin ararem ko ponemin araremin min iti.
- 30 Nan mikarzim misigha pigha inge,
ezi nan mikarzim inir muziariba tintinibar pura vuaghira iri.
Ezi arimariar kurar kam nan mikarzim gamizi, a puvira fei.
- 31 Ki fomira deravira ikia uan gita misogha uan marvim givi,
egha agoroger onger akabagh ami.
Egha datirighin ki uan gita misogha azir akabagh ami,
mati gumazim ovengezi me a gubai.”

31

Jop ghaze, an arazir kuratam gamizir puvati

¹ Jop ua kamaghin migei:

“Ki uan navir averiamin aven uabi akar dikirizir gavgavim gamua ghaze,
ki amizir igiatamin ganiva, nighnizir kuratamin iran kogham.

² Godin Gavgaviba Bar Itim

- a manmaghin en arazir kuraba ikarvagham?
- ³ Gumamazir arazir kurabagh amiba, God
dughiar kuram gamima,
a me batifi, ezi bizir kam me gasighasigha bar
me kuavarei.
- ⁴ God bar nan arazibagh fogha,
nan daroribar gari.
- ⁵ “Ki arazir ifavaribagh amir puvatigha,
tintinimîn gumamazizibagh ifarir puvati.
- ⁶ God guizbangira deravira nan araziba tuisigh
egh fogham,
ki bizitamîn osimtizitam itir puvati.
- ⁷ Ki tuavir aghuim ategh, egh nan navim bizir nan
damazimning garibar gin mangi,
arazir kuratam damigh, egh Godin
damazimîn mizegham.
- ⁸ Eghti God gumazir igharazimîn amamangatighti,
a ki oparizir daghebar ami,
egh nan azenim bar a gasighasigham.
- ⁹ Nan namakamîn amuim, ki a bagh navim dikav,
egh mangi an dipenimîn modogh iki an pam
bagh oragham,
a mangighti, ki mangi a ko dakuighti,
- ¹⁰ kamaghin, nan amuim uabi mangi gumazir
igharazibar ingangarir amizim gavagh
men wit mirmiram.
Eghti gumazir igharaziba a ko dakuam.
- ¹¹ Ki aghumsizir ekiam itir arazir kurar kam
damighti me na isi kot datighti,
ki an ivezir kuram iniam.

- 12 Arazir kurar kam, mati avir fefer gavgavir gumazamizibar isim.
 Ki guizin kamaghin damighti, avir kam bar nan isiva nan biziba sara bar a da givaghti, ki mangi Oveaghuezibar Nguibamin ikiam.
- 13 “Fomira, nan ingangarir gumazim o amizim migirigiam nan ikia na bagha izima, ki deravira me baragha men osimtiziba akiran aghuaghti,
- 14 gin God nan arazir kuram tuisighamin dughiam iziti, ki manmaghin an akam ikarvaghame? Bar puvatigham.
- 15 Guizbangira, God na gamizi ki amebamin navimin oto, egha anarira ingangarir gumaziba ko ingangarir amizibagh amizi, me uan amebabar navibar otifi.
 Godin kamra bar e gamizi,
 e an damazimin magh gari.
- 16 “Ki zurara onganarazibagh amir gumazamizibar akurvagha bizir me puvatiziba me ganidi.
 Egha amuir odiaribar gari, me pura itir puvati,
 ki uaghan men akurvasi.
- 17 Ki uan daghetamin anogoregha uabira anemezir pu.
 Puvati, ki borir asaghasaziba uaghan men akuaghapi.
- 18 Ki uan igiamin ikia iza datirighin,

ki amuir odiariba ko borir asaghasazibar akurvasi.

Ki men afeziamin min men akurvagha me geghufi.

19 Ki gari, gumazitam korotiaba puvatigha puv arugharusi,

ezi ki ti an akurazir pu? Puvati.

20 Ki korotiar aghuir me nan sipsipin arizibar ingarizim a ganingi.

Korotiar kam fefem a ganidima, a nan ziam fa na minabi.

21 Ki ti borir asaghasaziba paza me gamuava, men biziba iniasa kot gifaraghai,

ki fo, gumazir dapanir igharaziba nan akabar min ghughai.

22 Ki kamaghin amizi, God nan dipizimningin mitaghniamin agharimning asizi aning irighai.

23 Ki Godin gavgavir ekiam ginighnigha puv atiati.

A gumazir arazir kurabagh amibagh asighasighasa, bizir kuraba amadi.

Kamaghin amizi, ki arazir aghuibaram ami.

24-25 “Ezi guizbangira, ki pamten ingara bizir aviriba ko dagiar aviriba iti.

Egha ki bar akuegha uabi uan ziam fer puvati.

Egha ki nighnizir gavgavim kamaghin itir puvati, nan gol ko dagiaba ko biziba nan akuraghti ki deravira ikiam.

Puvati.

26-27 Ki garima, aruem bar deravira isira, ezi iakinim uaghan angazangarir bar dirim iti.

Ezi nan navir averiam, aser kamningin zi-
amning fasa na dikavir puvati.

Ezi ki ziar ekiam aning daningasa uan da-
farimningin torezir puvati.

28 Ki arazir kabar amu, egh ki Godin bar pin itim
akirim ragh a gasaragham.

Eghti arazir kam bangin, me uaghan na isi kot
datighti, ki ivezir kuram iniam.

29 “Ki garima, dughiar kuram nan apaniba batifi,
ezi men osimtiziba bangin, nan navim derazir
puvatizi ki bar akongezir puvati.

30 Ki dughiatamin akam akarigha uan apanibagh
asighasighasa Godin azangsighizir puvati,
kamaghin amizi, ki arazir kuram gamizir pu-
vati.

31 Nan ingangarir gumazamiziba kamaghin migei,
‘A dagheba gumazamiziba bar me ganingizi
men naviba bar izifa.
A gumazitam ataghizir puvati.’

32 Nguibar igharazibar gumaziba dakuamin dan-
ganiba puvatizi,
ki me ataghizi me pura nguibar ekiamin tu-
avibagh akuir puvati.

Tuavibagh aruir gumaziba sara,
ki me isa uan dipenimin zui.

33-34 Gumazamizir igharaziba arazir kurar
mabagh amua ti da modi.

Ki uaghan arazir kuratam gamigha ti a
modoghai,

kamaghin amizi, ki uan dipenimra modoghav ikia,
gumazamizir igharaziba ko migeir
puvatighai.

Nan arazir kamın, me fogh suam, ki arazir kuram
 gamigha,
 nguibamın gumazamizibar atiati.
 Eghti me na dipova nan ziam gasighasigham.
 Ezi puvati. Ki arazir kuratam gamizir puvati.
 Ki mongamin arazir kuraba puvati.

35 “Oio, ki kamaghsua, tav iki kuarim atigh
 na baragh.

Ki kamaghın mikimam, ki arazir kuratam gamizir
 puvati,
 ki datirighın ababanitam damighti, a gav-
 gavim nan akam danıngam.

Ki kamaghın ifonge, Godın Gavgaviba Bar Itim,
 datirighın nan migirigiaba bar da ikarvagh.

A gumazir na isi kotiam darıghamim, ki kamaghın
 ifonge,
 a uan kotiamın migirigiaba da isi
 akinafaritamın da osirigh.

36 Eghti ki akinafarir kam bagh bar akongegh uan
 dipizimın azenara aneter,
 egh uaghan atrivimın dapanir asuamın mın
 uan dapanim daghuam.

37 Egh ki atrivimın borimın mın Godın damazimın
 tugh,
 egh ki amizir bizibar gun bar a mikimam.

38-39 “Eghti ki gumazitam pazi a damu, an nguazim
 okemegh, a givezeghan kogh
 dagheba oparighti,
 nguazir kam uabi nan atar pamten arangti,

40 wit ko balin ovizir ki opariziba,

benir dikoniba ko ogher kuraba dar dan-
ganim inigh
nguazir kamın aghungam.”
Jopın miğiriğiaba iza kagh tu.

Elihu, a Jop uan namakar igharaziba ko me miği

32

(Sapta 32--37)

*Elihu nighnizim, a Jop ko mikemegh egh navir
amirizim iniam*

¹ Jopın namakar 3pla orazi Jop ua bagha gav-
gafi, a gumazir aghuir arazir kuratam gamizir
puvatizim, kamaghın amizi, me uam an akatam
ikarvazi puvati.

² Ezi gumazir igiar mam, an ziam Elihu, a me ko
ikia men miğiriğiaba barasi. An afeziam Barakel,
a Busın adarazir mav, egha Ramın ikizimın aven
iti. A kamaghın orazi Jop ghaze, an arazir aghuim
gami, ezi God arazir kuram gami. Bizir kam
bangın, Elihu puvıram atara muriam Jop bagha
bar ikufi.

³ Elihu garima, Jopın namakar 3pla fo, Jop arazir
kuram gamizi, me akam a gasi. Me deravıram
an miğiriğiataam ikarazir puvati. Kamaghın amizi,
Elihu uaghan bar me baseme.

⁴ A gumazir igiam, ezi me ghurigha a gafira.
Kamaghın amizi, a faragha nımıra ikia gumazir
ghuriba barazima, me miği. Me mikemegha
gıvazi, datırighın a uan nighnizimın gun Jopın
mikımasava ami.

⁵ Elihu uaghan orazima, gumazir 3plan kaba, migirigiaba puvatizi, a bar me baseme.

⁶ Elihu datirighin dikavigha kamaghin migei:

“Ia gumazir aruaba, ki gumazir bar igiam, egha ian apengan iti.

Kamaghin ki faragh uan fofozimin ia mikiman bar atiatigha uaghan aghumsiki.

⁷ Ki kamaghin nighnisi, ia gumazir ghuriba mikimiva,
egh fofozir aghuiba ko nighnizir aghuibar gun mikim.

⁸⁻⁹ Ezi azenir aviriba ti gumazim gamima, a fofozir aghuim ko nighnizir aghuim iti.

Puvati, Godin Gavgaviba Bar Itimin Duam, iza nighnizir aghuim gumamaziziba e ganidi.

Ezi gumazir ghuriba kamaghin tuisighan kogh suam,
arazir manam Godin damazimin derazi manam ikufi.

¹⁰ Kamaghin ia na baraghti,
ki uabi, uan fofozir nan itibav kimasa.

¹¹ “Ia oragh. Ia Jop ko mikimasa fofozir aghuim ko nighnizir aghuarim itir migirigiaba bagha ruia puv ingari.

Ki ia mizua bar deravira ian migirigiaba baragha da tuisisi.

¹² Ki bar deravira kuarim atigha, ia migeir migirigiaba baraki.

Ki orazi, ian migirigiatam Jopin migirigiaba ikaragha kamaghin migeir pu,
a guizbangira migei puvati.

- 13 Ia kamaghin uarira uariv kiman kogham, e
nighnizir aghuim buria egha a inigha gifa.
E God ateghti anarira Jopin migirigiaba ikar-
vaghham.
E gumazir kiniba a ikaraghan kogham.
- 14 Jop uan migirigiaba na gasir puvati, a ia migei.
A na gasiti, ki a ikarvaghamin migirigiaba,
ian migirigiabar mirara mangan kogham.
- 15 “Jop, ni gan. Nin namakabar nighniziba otefe.
Me ua ni mikimamin migirigiabagh asagha
nimira iti.
- 16 Me pura tuivighav ikia nimira iti,
kamaghin amizi, ki me mizuaman kogham.
Ki mikimasa.
- 17 Ki uan fofozimin gun ni mikim
egh uaghan nin migirigiaba ikarvaghasa.
- 18 Nan navim migirigiaba bar a gizifa.
Aminir ekiam ivai moghin, nan navir ave-
riam pamtem nan ingari, ezi ki ni mikimam.
- 19 Migirigiar ki ni mikimamiba bar nan navim
gizivagha iti,
mati wainin misevir, me asizir memen inimin
ingarizim,
wainin igiam an itima a buigha bighasava
ami.
- 20 Guizbangira ki mikemegh deragh uabi baragh,
navir amirizim ikiam.
- 21 Ki tavin gin mangan kogham.
Nan navimin itir bizim, ki guizbangira
bighivira aneghurigh a mikimam.
Ki gumazitam apezeper akar isingtizir tam a
mikemeghan kogham.

22 Gumamaziziba akar isingtizibar me apezeperir
 arazim,
 ki a gifozir puvati.
 Ki kamaghin damighti,
 Godin nan ingarizim zuamira na
 gasighasigham.”

33

*Godin arazir gumamaziziba akiramim, Elihu an
 gun migei*

- 1 “Jop, ki datirighin ni mikimamin migirigiaba,
 ni deravira kuarim atigh bar deravira da
 baragh.
- 2 Ki bar datirighira migirigiar kabar gun ni
 mikimasava ami.
- 3 Ezi migirigiar ki ni mikimamin kabanang, ni da
 baragh kamaghin fogh,
 ki Godin damazimin derazir gumazim,
 egh nan navimin itir nighniziba, ki bighivira
 deravira dar gun ni mikimam.
- 4 “Godin Gavgaviba Bar Itimin duam nan ingari,
 egha uan ikirimirir angamira itim anidir
 aminim isa, na giveragha na gamizi,
 ki angamira iti.
- 5 Jop, ki kamaghin ifonge,
 gan migirigiar uariv soghamiba, ni
 deraghvira dagh nighnigh.
 Ni nan damazimin tugh egh uan
 nighnizim mikim.
- 6 Godin damazimin ga magh gari.
 A nguazimin virara gan ingari.
- 7 Kamaghin amizi, ni nan atiatingan marki.

Ki osimtızim ni danıngan kogh, egh ni abinan kogham.

8-9 “Ki kamaghın nın mıgırığıaba baraki.

Ni pamtem mıgıa ghaze,

‘Ki arazir kuratam gamizir puvatıgha,

Godın damazımın zue, ezi bizitamın osimtızim nan itir puvatı.

10 Ezi God uan apanımın mın osimtızıba na darıghasa tuavıba buri,
mati a gumazir kurabagh ami mokın.

11 A senın nan dagarımning ike,
a bar deravıra nan darorıba ko ki amir bizıbar gari.’

12 “Jop, ni oragh.

Mıgırığıar ni amızir kaba, da derazir puvatı.

Ezi datırıghın ki kamaghın ni mıkimasa.

Godın fofozim ko gavgavım bar ekefe,
egha bar gumazamızar fofozim ko gav-
gavım gafıra.

13 Ni tızımsua akam God gasa ghaze,
a gumazamızar mıgırığıaba ikarvazir pu-
vatı?

14 E fo, God tuavır avırıbar uan akamın e mıgei.
Ezi e gumazamızıba deragha an akam gıfızır puvatı.

15 “E dımagarıbar uan mısiabagh akuir dughiabar,
God irebar guar avırıba en akakasi.

- 16 Egha irebar kabar aven, e uan arazir kuraba akirasa,
an akar modoghav itim isa azenim gatigha nighniziba e ganidi.
- Egha akar kam gamizi,
a en nighnizibar ikia gavgafi.
- 17 Egh arazir kamın a gumazamizibar anogoreghti,
me arazir kurabar amuan kogham.
Egh uari fan kogham.
- 18 A kamaghın aghua, e arazir kurabar amuti,
en apaniba e misoghti e arighiregh mangi Oveaghuezibar Nguibamın ikiam.
- 19 “Dughiar maba God gumazamizibar arazir kuraba akirasa arimariaba me ganidi,
ezi me misiabagh irav ikia men aghariba aven mizaziba isi.
- 20 Me daghebar aman bar aghua.
Me bar ifongezir dagheba, me da isa me ganidi,
ezi me dar gari da mati bizir bar kurabara.
Ezi me dar aman ibura.
- 21 Me mikarziba suegha bar aghariba gui,
ezi men aghariba azenim gire.
- 22 Men ikirimirim bar givasava ami,
ezi ovevemın enselba bar me agivasa me mizuai.
Ezi me Oveaghuezibar Nguibamın mangasava ami.
- 23 “Eghti Godın enselin bar avirimın tongın enselin tam izi,

- gumazir kamın akuragh, egh arazir aghuir a damuamimın gun a mikemegham.
- 24 Eghti enselin kam, gumazir kamın apangkuvigh kamaghın Godın azangam,
 ‘Nı gumazir kamın apangkuvigh, aneteghti an Oveaghuezibar Nguibamın mangan marki. Ki uam a givezamin tuavim batogha gıfa.’*
- 25 Eghti gumazir kamın mıkarzim ua gavgavigh igiamın otogham,
 mati a fomıra igiamın ikezi mokın.
- 26 Gumazir kam datırighın God ko mikımtı an a baragham.
 God an akurazi an ovengezir puvati,
 kamaghın amizi, a Godın damazimın izi an ziam fı bar akuegham.†
- 27 Egh gumazir kam bar akuegh ighiam bangı gumazamizir igharazibav kim suam,
 ‘Ki arazir aghuıbar tuavim ataki, kamaghın ki arazir kuram gami.
 Arazir kam bangın God ti ivezir bar kurar ekiatam na ikaragha na ganighai.
 Ezi puvati, a nan apangkuvigha kamaghın amizir puvati.
- 28 A ua nan ikirimirim givese, ezi ki Oveaghuezibar Nguibamın ghuzir puvati.
 Ki angamıra ikiavıra iti, egha aruemin angangarımın gara bar akonge.’
- 29 “Guizbangıra, dughiaba zurara God arazir kabar gumazamizibagh ami.

* **33:24:** Hibrun akam, ves 23 ko 24ın akar otevir mabar deragha dav geir puvati. † **33:26:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

Dughiar pumuning, o pumuning ko
mikezimîn ghua dughiar aviriba, a
kamaghîn amuavira iti.

30 A ua men ikirmiribagh ivesi, ezi me Oveaghuezi-
ibar Nguibamîn zuir puvati.

Me angamira ikiavira iti, egha aruemîn
angazangirimîn gara bar akonge.

31 “Jop ni datirighîn oragh.

Ki miğiriğiar maba iti, ki dar ni mikimasa.

Kamaghîn amizi, ni akam dukuagh,

egh kuarim atigh deravira na baragh.

32 Ki kamaghsua bar ifonge, gumamaziba fogh
suam,

ni gumazir arazir kuratam gamizir
puvatizim.

Egh ni miğiriğia taba iki mikimti,

ki ni baraghasa.

33 Ni miğiriğiaba puvatigh,

egh nimira iki na baragh.

Eghti ki nin sure damuti,

ni fofozir aghuim ko niğhnizir aghuim iniam.”

34

Elihu ghaze, Jop paza miğia akam God gasi

1 Elihu ua kamaghîn miğia ghaze:

2 “Ia niğhnizir bar aghuiba itir gumaziba, ia bar
deravira kuaribar arigh, nan akaba baragh.

Ia gumazir fofozir aghuiba itiba, ia na baragh.

3 Akatorim daghem apava a barasi, a bar isingiz o,
a ikufi.

Kamaghira, kuarim miğiriğiam baragha a tuisisi, a deraz o, a ikufi.

⁴ E uari bagh miğiriğiaba tuisigh fogham, manam dera, ezi manam ikufi.

⁵ “Jop kamaghin mikeme, ‘An arazir kuratamin osimtizitam itir puvati, ezi God arazir aghuimin a gamizir puvati.

⁶ A bizitamın osimtizim itir puvatiğha arazir kuratam gamizir puvati, ezi God ti ghaze, a ifavarir gumazim, egha bar a gasighasiki.

Mati God uan barimin a gasezir duam, uam akumighan kogham.’

⁷ “Gumazir manatamra Jopin arazim damuam? A puvira akaba God gasi, mati dipam ivemari.

⁸ Egha a uaghan gumazir kuraba koma arua, me amir arazir kurabagh ami.

⁹ A ghaze, e God ifongezir arazibar amuti bizir aghuir manatam e bativam? Ti puvatigham.

Kamaghin an arazir kurar kabagh ami.*

¹⁰ “Kamaghin amizi, ia nighnizir aghuiba itir gumaziba ia na baragh.

34:5: Jop 27:2; 31:6 * **34:9:** Sapta 21:7-13in aven, Jop ghaze, Gumazir arazir kurabagh amiba, God ivezir kuram isa me ganiga me gasighasizir puvati. Egha Sapta 21:15in aven, Jop ghaze, Gumazir kuraba miğeir akaba, da akar Elihu kagh amibar mirara ghu. Akar Elihu Jop gasarazim, a guizin akam puvati. Ezi sapta 21:16, Jop ghaze, An arazir kurabagh amir gumazamiziba ko navir vamira isir puvati. **34:10:** Jenesis 18:25; Godin Araziba 32:4; Onger Akaba 92:15; Rom 9:14

Godin Gavgaviba Bar Itim arazir kuratam
damighan kogham.

Bar puvatigham.

- 11 A deraviram en araziba tuisigha,
en arazir e amibar miraram, e ikarvasi.
- 12 Bar guizbangira, Godin Gavgaviba Bar Itim pazi
gumazitam damighan kogham,
egh arazir kuratam damighan kogham.
- 13 Ezi tinara faraghavira nguazir kam gativagha
gavgavim God ganingi?
Bar puvati.
- 14 God uan navir averiamin aven uabi ginighnigh,
egh uan Duam ko an aminir angamira itir
ikirimirim anidim, a uam aning inighti,
- 15 biziba bar zuamiram arimighiregham,
eghti gumazamiziba uamategh nguazim gav-
agham.
- 16 “Jop ni oragh. Ni nighnizir aghuim iki,
egh kuarim atigh na baragh.
- 17 Ni manmaghin nighnisi, Godin Gavgavim Itim,
a ti deravira nguazir kamın gumazamizibagh
ativagh men ganan kogham o?
Ezi manmaghsua, ni akam arazir aghuibagh amir
God gasa ghaze,
a ti arazir kuram gamigha guizin arazimin gin
mangan aghua?
- 18 Gumazir kinitam kamaghin atrivitam
mikemeghan kogh suam,
ni atrivir bar kuram.

- Egh gumazir aruatam kamaghin a mikemeghan
kogh suam,
ni gumazir bar kuram.
- 19 God uabi gumamazibar ingarizi, me an
damazimin magh ghue.
A gari, gumamazir biziba itiba, ko biziba
puvatizir gumamaziba, me bar moghira
magh ghue.
- 20 A gumamaziba bar me gamima, me zuamiram
ariagheri,
gumamazir ziar ekiaba itiba o gavgavir eki-
aba itir puvatiziba, me pura biziba.
Dimagarir arizimin, a me gami me digavir kuram
gamima,
a uabi uan gavgavimin men ikirimiriba gefi.
- 21 “E managh zui, Godin damazim en araziba bar
dar gari.
Dughiaba bar, an damazim deravira en
daroribar garavira iti.
- 22 Dimagarir bar mitater pizi tam ikiti,
Godin damazimin arazir kurabagh amir gu-
mazamaziba ti an aven modogham o?
- 23 God en arazir kurabagh fogha gifa,
kamaghin amizi, a da tuisighamin dughiatam
amisiyan marki.
- 24 Dughiar a gumazir dapaniba gevim,
a men arazibagh fofoghasa ingarir puvasi.
A men arazibagh fogha gifa,
a pura me batogha, gumazir igharaziba men
danganibagh arisi.

- 25 A men arazir kurabagh fogha,
kamaghin a dimagaribar me agiva me
dikabiri.
- 26 A gumazir kaba amizir arazir kuraba bangin,
gumazamizir igharaziba ganasa, a men
damazibar me gasighasisi.
- 27 A fo, me akirim ragha a gasaragha, an Akar
Gavgavibar gin mangan aghua.
Kamaghin amizi, a me gasighasisi.
- 28 Me onganarazibagh amir gumazamiziba paza
me gami,
ezi me Godin deima, a men ararem barasi.
- 29-30 God nimira iki bizitam damuan koghti,
tinara suam God arazir kuram gami?
Egh a uan guam modoghti, tina an boroghin mangi
an guamin ganam?
Bar puvati.
God gumazamiziba ko kantribagh ativagha bar
dar gari,
eghti gumazir kuratam atrivimin otoghan
kogh, egh gumazamizibagh asighasighan
kogham,
mati gumazim asizimin suighasa azuazimin
ingari.†
- 31 “Ian tinara orazi Jop kamaghin God mikeme,
‘God osimtiziba na garizima ki da ateri,
egh ki uam arazir kuratam damighan
kogham.‡
- 32 God bizir ki fozir puvatiziba, da nan akaghti,

† 34:29-30: Hibrun akam, ves 29 ko 30 deragha aningin migeir puvati. ‡ 34:31: Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abighizir puvati. 34:32: Jop 13:19; 24:25

kî arazir kuratam damigh, egh bar moghîra
da ategham.’

33 “Jop, nî God amir bizibagh ifongezir puvati.
Nî kamaghîn nîghnîghan marki,
nî uabî ifongezir biziba God dar amuam.
Nî uabî uabî tuisîgh, egh arazir manamîn gîn
mangî a damusî, nî a damu.
Kar nan ingangarim puvati.
Arazir manam nîn deraghti,
nî datirîghîn fofozir aghuarir kamîn gun e
mikîm.Ş

34 “Kî gari, gumazir fofozir aghuim ko nîghnîzir
aghuim itiba,
me nan akar kam baregh suam,

35 ‘Jop pura bizibav gei, ezi an migirîgiaba derazir
puvati.
A deravîra nîghnîzir puvatîgha mîgei.’

36 Jop gumazir arazir kurabagh amibar mîn biz-
ibav gei.
Ezi nan ifongiam kamakin,
God kamaghîra a damu mangîvîvra ikîti a fogh
suam,
a migirîgiar kabar amuvîra ikiam, o ti pu-
vatîgham.

37 Jop arazir kuram gamîgha,
arazir kam gisîn Godîn akaba batosi.
A en tongîn ikia en migirîgiaba batogha,
egha atara akaba God gasi.”

Ş 34:33: Hibrun akam deragha vezin kamîn mingarim abîghîzir
puvati.

35

Elihu ghaze, Jopin akaba ikufi, egh an atari

¹ Elihu miġiavira ua kamaghin miġei:

² “Jop ni ghaze, nin arazim dera,
egha Godin arazim gafira.

Nin miġirigiar kam ti deraz o, puvati?*

³ Ni uaghan ghaze, ki arazir kuratam damighan
koghti,
bizir kam manmaghin nan akuragham?
Egh uaghan bizir aghuir manatam na bati-
vam?

⁴ “Jop, ki datirighin ni ko nin namakabar akaba
ikarvaghasa.

⁵ Ni kogh pin deraghvira overiamin itir ghuariabar
gan.

Da bar pin mar iti.

Kamaghira, God bar pin iti.

⁶ Ni arazir kuratam damigh, egh ni a
gasighasighan kogham.

Ni arazir kurar avirim gami, ezi da pura
bizim.

⁷ Egh ni zurara arazir aghuibar amuti,
da manmaghin an akuragham?

Ni arazir kuraba puvatigh,
egh tuavir kam in, ni bizir aghuir manatam isi
God daningam? Puvatigham.

* **35:2:** Dughiar aviribar Jop ghaze, An arazir kuratam gamizir puvati. (Ni sapta 10:7 ko 27:5-6 in gan.) Ezi akar Elihu Jop gasarazir kam, a guizin akam puvati. **35:3:** Jop 7:17-20 **35:6:** Jop 22:2-3

- 8 Arazir kurar ni amiba, da gumazamiziba eraram asighasisi.
Ezi arazir aghuir ni amiba, da gumazamizibaram akurvasi.
- 9 “Gumazir gavgaviba gumazamiziba dika me abiri.
Ezi gumazir kaba uarir akurvaghasa bar pamten gumazir ekiar aghuubar diava arai.
- 10 Ezi gumazitam kamaghin deir puvati,
‘Godin Nan Ingarizim, a managh iti?
A dughiar kurabar gavgavim en navibagh anidima,
e bar akuegha ighiabagh ami.
- 11 God fofozir aghuarim gumazamizibagh aningizi, me asizir atiaba ko kuarazibagh afira,
egha akurvazim bagh, a bagh mangan aghua.’
- 12 Guizbangira, gumazamiziba akurvazim bagha Godin diava arai.
Ezi me gumazir uarira uari feba ko arazir kurabagh amiba,
God men dimdiaba barazi puvati.
- 13 Men nighniziba derazir puvati,
kamaghin amizi, me puram an diava arai.
Eghti Godin Gavgaviba Bar Itim, men dimdiaba baraghan kogham.
- 14 Jop, ni kamaghin migia ghaze,
Ni Godin garir puvati.
Ni uaghan ghaze,
ni dughiar bar ruarimin a mizuaima,
a kotin aven nin azangsizim akirizir puvati.

Kamaghin amizi Jop, God ti nin dimdian
bareghan kogham.

¹⁵ Ni uaghan kamaghin migia ghaze,
God ivezir kuram isa gumazir arazir
kurabagh amibagh anidir puvati.
Egha men arazir kurabagh nighnizir puvati.†

¹⁶ “Jop pura bizibav gei, ezi an migirigiaba derazir
puvati.
A deravira nighnizir puvatigha, pura bizibav
gei.”

36

God e akirasa osimtiziba e ganidi

¹ Elihu ua kamaghin migei:

² “Jop, ki migirigiar maba gavgavim ua Godin
akam daningamiba ikiavira iti.
Kamaghin amizi, ni nimira ikiti, ki tong uam
nin sure damika.

³ Fofozir aghuir aviriba nan navim gizifa.
Ezi datirighin ki kamaghin nin akakaghasa,
Godin Nan Ingarizim,
a zurara voroghira itir arazibagh ami.

⁴ Bar guizbangira, ki akar ifavaritam gamir puvati.
Ki fofozir gumazimin min, ni ko iti,
ezi nan fofozim gumazir igharazibar fo-
foziba bar dagh afira.

⁵ “Ni oragh! God gavgavir bar ekiam iti,

35:15: Jop 21:7-34 † **35:15:** Hibrun akam, ves 14 ko 15 deragha
aning migeir puvati.

egha a uan fofozimîn gavgavimîn, a ifongezir
biziba bar dagh ami.

Egha a gumamazizibar aghuazir puvati.

⁶ Arazir kurabagh amir gumamaziziba, a men
ganiva men amamangatighti, me dughiar
ruarimîn ikian kogham.

Egha onganarazir gumamaziziba, a men
akurvagha men osimtiziba akiri.

⁷ God gumazir an damazimîn deraziba, a deravira
men gara me geghufi,
ezi gumamazizir kiniba ziar ekiam me ganidi,
mati me atrivibagh ami.

⁸⁻⁹ Eghti dughiar kuram otoghti, osimtizim gu-
mazamaziziba ikegham,
mati me senba ko beniba gumazimîn
soroghafariba ike.

God kamaghin men akagha ghaze,

Me uarira uan ziaba fava arazir kurar
aviribagh ami.

Kamaghin amizi, dughiar kuram me bat-
ifi.

¹⁰ A me gamima, me deraviram akaba barasi.

Egha uam arazir kurabar amuan men
anogorosi.

¹¹ Me an akaba baragh an apengan iki,

egh dughiabar zurara navir amirizim ko
dabirabir aghuim ikiam.

¹² Me oraghan aghuaghti, apaniba me misueghti,
me arimighiram.

Egh me uari foghan kogham,
bizir tizim me bato.

- 13 “Gumamazir nighnizir gavgavim Godin itir puvatiziba,
 an osimtiziba me garizir dughiabar,
 me Godin aningagha,
 uarir akurvaghasa an azangizir puvati.
- 14 Me aghumsizir arazibagh amir gumamazibar tongin ikia,
 egha igiabaram ovei.
- 15 God gumamazibagh amima, me osimtiziba ko mizaziba isi.
 Arazir kamın, God arazir aghuibar amuasa gumamazibar sure gami,
 egha tuavir kamın a ua me isi, ezi me deravira iti.
- 16 “Jop, ni gan, ni datirighin osimtizir ekiam atera atam ovenge.
 Ezi God ua ni iniasa bar ifonge,
 egh ni damighti, ni deravira daperagh firighirigham.
 Eghti a dagher bar aghuiba ko biziba ni daningam.
- 17 Ezi datirighin God nin gari,
 ni mati gumazir arazir kurabagh amim,
 egha ni isa kotiam gatigha osimtizim ni ganingi.
 Ezi ni manmaghin osimtizir kam gitagham? Ti puvatigham.
- 18 Kamaghin ni deraghvira ganigh, nin aningagharim ni damuti, ni God dipovan marki.
 Egh ni ua suam, ni uabi givezamin ivezim a bar ekefe, egh ni God ateghan marki.
- 19 Nin bizir aviriba ko nin gavgavim,

datirighin nin osimtizir kam agivaghan
kogham.

20 Ni dimagarim otivsi puvira nighnighan marki,
kar gumazamiziba zuamira puvarighamin
dughiam.

21 Ni faragha arazir kurabagh ami.
Bizir kam bangin ni foghasa, God osimtiziba
ni ganingi.

Kamaghin ni ua bagh ganigh,
ni uam arazir kuratam bar an aven mangan
marki.*

22 “Ni deraviram oragh. God gavgavir ekiam ikia
bar pin ti.
Egha a tisan bar aghuim.
Tina ua an min en sure damuam?
Bar puvati.

23 Tinara God damuamin bizibar a mikimti, a adar
amuam?
Egh tina kamaghin a mikim suam, ‘God, ni
arazir kuram gami?’
Gumazitam kamaghin mikemeghan kogham.

24 Gumazamiziba God ingarizir bizibar gara,
egha onger akabagh amua an ziam fe.
Kamaghin amizi, ni uaghan an ziam fi.

25 Gumazamiziba bar God amizir bizibar gani,
egha me saghon ikia deragha dagh fozir pu-
vati.”

Godin fozim ko gavgavim bar pin iti

26 Elihu ua kamaghin migia ghaze,

* **36:21:** Hibrun akam ves 16 ikegha ghua ves 21in tuzir akar otevir maba deragha dav geir puvati.

“E manmaghin God gifogham, a bar ekevegħa
bar pin iti.

E uaghan manmaghin an azenibagh fogham.
Bar puvatigham.

27 A nguazir kamın dipam isa ghuavanaga a
gamima,
an amozimın oto.

28 Egha amozir ofiziba ko ghuariar overiamın
itiba,
izaghira nguazim gizima, gumazamiziba
dipar avirim isi.

29 E kamaghın fozir puvati, ghuariar manaba
ekevegħa overiam avara,
mati Godın Purirpenim.

E fozir puvati,
arariba manmaghin ghuariabar apengan ikia
tingazi.

30 God onımaribagh amima, da tintinimın dan-
ganıba bar dar taghtasi.
Egha ongarir konim avarazi, a mitarmemın
aven iti.

31 God ghuariaba ko amozibagh atifa, egha arazir
kamra a gumazamiziba bar me gativagħa
deravıra men gari.

Egha amozim gami an azenibagh izima gu-
mazamiziba dagher avırıba iti.

32 An uan dafarimningın onımarim korogħa,
afuzimın mın, bizir a inıvasa ifongezim gıniifi.

33 Arariba tingazima, e fo, amınim ko amozim
otogham.

Ezi bulmakauba uaghan fogħa arazir mabagh
ami.”

37

- 1 “Arariba dagarvazima, ki nisi,
ezi nan dihorim na ginifi.
- 2 Ia araribar dagarvaziba baragh.
Mar Godra pamten dia miği.
- 3 An onimaribagh amima,
da taghtagha overiamin danganiba bar dar
zui.
Egha nguazir kamın apınir mamın ikegha
apınir mamın ghu.
- 4 Ezi e gin orazi, a pamten dia miği, ezi e an
gavgavim barasi.
God kamaghın amima onimarim taghtagha
tintinibar zui.
- 5 “Godın tiarim, mati ararim dagarvasi,
a bar igharagha ghugha an ararem bar dera.
Egha an amir biziba bar, en niğniğizibagh
afira.
- 6 A miğeima aisın amozim nguazim giri.
A miğeima, amozir bar ekiam nguazir gizi.
- 7 Arazir kamın, a gumazamizibar amutı me in-
garan kogham.
A kamaghın damutı, an amir biziba,
gumazamiziba deragh dagh fogham.
- 8 Dughiar kamın asızir atiaba,
uan danganibar mangı mongegh ikiam.
- 9 Amınir gavgaviba uan danganibar ikegha izi.
Egha amınir ekiar kaba orangtızim inigha izi.
- 10 God uan akatorimın amınim giverazi ais otifi.
Egha dipar ekiabagh amima, da aisın mın
otiva bar gavgafi.

- 11 A dipar avirim isa ghuariar ekiabar aven da akufi,
ezi onimariba dar tongin ikia taghtagha tintinibar zui.
- 12 God uabi migeima, ghuariaba ighuagha arui.
Da ghua gumazamiziba itir danganibar, God damuasa mikemezir bizibagh ami.
- 13 God kamaghsua amozim amadi, dughiar maba a gumazamizibar arazir kuraba akirasa,
egha dughiar maba, a men apanguva arazir aghuim me damuasa.
- 14 “Jop, ni kuarim atigh nimira iki puram oragh,
egh God amir bizir ekiar igharagha garibagh nighnigh.
- 15 God Akar Gavgavim ghuariabagh aningizi,
onimariba dar aven ikia taghtagha tintinibar zui.
Ni ti kamaghin foz, o?
- 16 God overiamin ghuariaba guizi, da pura guighav iti.
A ghuariabagh amir arazir kam, ni ti a gifoz, o?
God fofozir aviriba ikia, digavir kuram gamir arazimin, ingangarir aghuir kabagh ami.
Ezi ni fofozir kamaghin garim puvati.
- 17 Ni korotiam aruzi, aminir fefer sautin amadaghan izim ni gamima,
doriba nin azima, ni bar puvira sokosi.
Ni manmaghin aminir fefer kamnin tivagham.
Bar puvatigham.
- 18 God overiamin ingarigha, a isa an danganimin anetizi, a ikia gavgafi.

Ezi overiam mati guabar garir bizimın mın iti,
 me brasın ganganir kamın ingari.
 Ezi ni ti Godın akuragh kamaghın bizitamın in-
 garigham?

Bar puvatıgham.

19 En nıghnızıba derazir puvatı, mati e mıtatemın
 aven iti,

ezi e manmaghın nıghnıgh egh God ko
 mikimam?

Kamaghın amızı, ni mıgırıgıar e God
 mikimamıbar en sure damuam o puvatı?

Ti puvatıgham!

20 God oraghti, ki mıgırıgıam an ikıti, a ti kuarım
 atıgh na baragham, o?

A ti mıghıgh nan akabagh nıghnıghan
 kogham.

Gumazıtam ti bar onganıgh, God a mııueghti, an
 aremeghsı kamagh mikimam.

Ti bar puvatıgham.*

21 “Amınım ghuarıabagh ivarazı, overiam bar
 zuegha itıma,

aruem bar deravıra ısıra,

ezi e an angazangarımın ganan ıburaghu-
 raki.

22 Nı gan, Notın amadaghan angazangarır ekıam
 overıamın oto,

an ganganıım mati gol.

Kar God uabın kurkegha,

uan angazangarım ko gavgavım sara ızı,

ezi gumazamızıba an gara puvıram atıati.

23 Godın Gavgavıba Bar Itım, a bar pın iti,

* **37:20:** Hıbrun akam, vezın kam deragha a mıgeır puvatı.

eghti e an boroghın mangan kogham.
 A gavgavir ekiam iti, egha guizın araziba ko arazir
 aghuibara gın ghua,
 puram e abırir arazim gamir puvati.

²⁴ Kamaghın amizi, gumazamiziba an atiati.
 Ezi gumazir uarira uari feba ghaze, me fofozir
 avırıba iti,
 God gumazir kaba barazi puvati.”

Ikiavıra Itir God, Jopın akam ikara

38

(Sapta 38--39)

Bizir God amiziba, Jopın fofozim gafıra

¹ Ikiavıra Itir God aminir ekiam ko amozimın
 aven ikia kamaghın Jopın akam ikaragha ghaze:

² “Jop, ni niğhnızir aghuim ko fofozim puvati.
 Ni bar manmaghın garir gumazim,
 egha ni fofoziba puvatıgha tintinıbar
 mıgırıgıar avırıbagh ami?”

³ Ni datırıghın guızın gumazımın mın tugh.
 Eghti ki azangsızıbar ni damuti, ni nan
 azangsızıba ikarvagh.

⁴ “Jop, dughıar ki nguazir kamın ingara egha gav-
 gavım an mıngarım ganıdimın, ni managh
 ike?
 Ni bizir kaba deragh dagh fogh na mikim.

⁵ Tinara, deraghvıra niğhnıgha nguazir kamın
 mıtaghniaba ariki?”

38:1: Jop 40:6; Esekiel 1:4
 Akaba 8:29; 30:4

38:4: Onger Akaba 104:5; Aghuzir

Tinara benim inigha nguazir kam garigha, an ruariba ko arozibar ababanibagh amuagh arui?

Ni ti bizir kabagh foz o?

6 Gavgavim nguazir kam daningamin guarir akiniba, managh mitivighav iti?

Ezi tinara dagiar, nguazim isin iki, gavgavighambar ingari?

7 Ingangarir kam otozir dughiamin, mikoveziba an ganigha bar akongegha ighiabagh amima, enselba dia bar akonge.

8 “Dughiar ongarim nguazim abigha azenan otogha anadimin, tinara an tiar akam asarazi,

a itir danganimra iti,

ezi aperiam otozir puvati?

Kirara, ki bizir kam gami.

9 Dughiar ongarim igiamram otozimin, kirara ghuariaba isa, anevara, mati amebam inim isa uan borir iririvim gike.

Ki migharir piziba isa ongarim avarazi, mitarmer bar ekiam anevara.

10 Kirara ongarimin mitaghnam atigha, an miriabar divazir gavgavibar min a da ase, eghti ongarim anebigh aven mangiva avegham.

11 Ki ongarim migia ghaze,

‘Ni ongarir ekiam, ni dikav bar pin mavanang dipir izi kaghira tugh.

Ni mitaghniar kam fagh vongin mangan marki.'

- 12 "Jop, ni ti pura migeima aminim tira?
Ni ti dughiabar vaghvagha mizarazibar dughiabar bori?
- 13 Mitarmem mati inir mitiar ekiamin min dimagarimin nguazim ave,
ezi gumazir kuraba mitarmemin aruava arazir kurabagh ami.
- Ni ti dughiatamin mizarazim mikemezi an otogha mitarmem batoke,
ezi gumazir kuraba digavir kuram gamigha tintinibar are?
- 14 Mizarazimin, aruem angazangarim bizibagh anidima da bar azenara iti,
ezi bizir dimagarimin mongeziba, e deravira dar gari.
- 15 Aruemin dughiam, gumazir kuraba mitatem in uan arazir kuraba amir puvatigha,
gumazamizibagh asighasighamin gavgavim puvati.
- 16 "Jop, ni ti ongarir dikinim giraghugha, an ganiz o?
Egha dipaba an otivi danganibar ganiz o?
- 17 Oveaghuezibar Nguibar mitarmemin aven itim,
ni ti ghua an tiar akamin ganiz o?
Ti puvati.
- 18 Nguazir kam bar ekefe, ezi ni ti an mitaghniaba bar dagh fogha mati?
Ni fogh na mikemegh.

- 19 “Jop, ni managh mangiva, angazangarim otivir danganim bativam?
Egh ni managh mangiva, mitarmem otivir danganim bativam?
- 20 Ni angazangarim ko mitarmem mangamin tuavim,
ko aning uamategh izamin tuavim, ni ti aning in akagham?
- 21 Jop, ki angazangarim ko mitarmem in ingaramin dughiam, nin amebam ti ni bategha gifa.
Kamagh in ni aning in danganim gifo.
- 22 “Jop, ni ti ghua ais ko ais in amozim itir danganim in ganiz o?
- 23 Ki dar ingarizi, da pazi gumazir igharaz darazi damu, me misoghamin dughiam mizuai.
- 24 Tuavir onimarim taghtagha tintinibar zuim, ni ti a gifo,
a managh iti?
Egha ni ti fo, aminim aruem anadi nagh in managh ikegha iza tintinibar nguazim in zui?
- 25 Tinara amozir ekiam bagha tuavim atizi, a nguazim in izaghiri?
Tinara ararir tingazir kaba bagha overiam in mangamin tuavim ati?
- 26 Tina amozibagh amima,
da gumazamiziba puvatizir danganiba ko nguazir midiaribagh izi?
- 27 Nguazir kam faragha pura iti, ezi temeba ko graziba an puvati.
Ezi datirigh in amozim a gamizi,

grazir bar avırım nguazir kamın otifi.

- 28 “Jop, dimagarımın ghuariam ko amozim ti afezi-
atam iti, o puvati?
- 29 Ezi tina ais ko aisın amozımın amebar aning
batezim?
- 30 Ais irir dughiamın dipaba gavgavigha dagıabar
mın iti.
Egha ais bar ongarım avara.
- 31 “Jop, ni gavgavım iki mikovezir taba akuvaghti,
da overiamın itir danganir vamıran ikiam?
Egh ni mikovezir bar avırir kam ikezir benim
firigh me ateghti, me tintinibar mangam?
Ti puvatigham.
- 32 Mikovezir bizir kaba, ni ti tuavım dar akakagh,
egh azeniba vaghvagh dughiar manamra da
otivasa, ni dav gei?
- 33 Ni ti overiamın bizir a damuasa mikemezibagh
fogham o?
Egh ni ti nguazımın itir bizibar amighti, da
uaghan arazir kabar gın mangam?
Ti puvatigham.
- 34 “Ni ti ghuariabar dimti, da ni baregh amozir
ekiam amadaghti,
a ni giri aperiamın mın otogh ni avaragham o?
- 35 Egh ni managh mangisi onımarım amangti,
a ti kamaghın ni mikımam,
‘Ki nin ingangarım damuasa pura iti.’
- 36 Aperiam otivamin dughiam,
tina fofozir aghuım kuarazibagh anıdi?

- Tina fofozim tuaribagh anidima,
 aminim tiasava amir dughiamin, da ati?*
- 37 Tina ghuariaba bar da mengamin fofozim iti?
 Ghuariaba mati nguazir mineba overiamin
 iti,
 ezi tina da fufughti amozim izighiram?
- 38 Eghti nguazimin minemeniam ua porogh gav-
 gavigham.”

Tina fofozim kuaraziba ko asizibagh aningi?

39-40 Ikiavira Itir God ua kamaghin miği:

- “Jop, laionba uan mogomer danganiba ko toribar
 ikia mizuai itima,
 ni ti asizibagh ami da roghira izima, laionba
 dav sogha da apa,
 uan mitiriaba agefi?
- 41 Ezi kuarazir kotkotba, dagheba puvatigha pu-
 ram arua dagheba burir dughiaaba, ko men
 nguziba daghem bagha nan deir dughiaaba,
 tinara dagheba me ganidi?
 Kirara.”

39

- 1 “Ni ti fo, azenibar dughiar manamra, miğhsiamin
 itir memen amebaba oti?
 Ni ti garima, asizir dian amebaba uan nguziba
 bati?
- 2-3 Ni ti foghama, iakinir manabara, memen nguz-
 iba ko dian nguziba amebabar navibar
 aven iti?

* **38:36:** Hibrun akam deragha vezin kam miğiğir puvati.

Egha ni ti fo, dughiar manamra memen amebaba uan teviba apira nguziba bati?

- 4 Meme ko dian nguzir kaba uan amebaba ko, tuziba ko ruaribar ikia ekevegha gavgafi. Me ekevegha givagha, uan amebaba ategha bar ghue.
Egha ua izir puvati.

- 5 “Tina donkin atiabar beniba firizi, da uan ifongiabar gin ghua pura tintinibar zui?

- 6 Ki danganir gumamaziba ikia ingarir puvatizir isa me ganingi, kar danganir grazir aghuiba aghuir puvatizim, kar amangsizir avirim itir nguazir kuram.

- 7 Donkin atiaba fo, me nguibar ekiabar ikiti gumamaziba benibar me ikiva, ingangarim damusi pamten me dagarvaghham. Kamaghin me akirim ragha nguibar ekiamin niginim ko dagarvazibagh asara.

- 8 Egha me pura mighsiabagh arua, egha damasa terafariba ko graziba buri.

- 9 “Jop, bulmakaun atiaba ti ni bagh ingangarim damuam o? Egh dimagarimin da ti izi nin bulmakaubar dipenim dakuam o?

- 10 Ni ti benim bulmakaun atiam dafagh a damuti, a bizir osimtizibagh ekuam o? O ni a damuti, a ter otevim kurvagh nguazim abigh nin azenimin ingaram?

- 11 Ni fo, bulmakaun atiam gavgavir ekiam iti,

ezi ni ghaze, a nin akuragh nin ingangarir ekiabar amuam?

12 Ni ghaze, a mangi nin azenimin witin aniziba inigh izi,
nin danganir witin misevibav sogha da amisevimin izam o?

13 “Poneba* bar akongezir dughiaba, me uan aviziba onava dav sosi.
Egha me kuarazir benibar min avizir ekiaba ko arizir aghuiba itir puvati.
Ni ti men gara me gifo?

14 Poneba uan aroriaba pura nguazimin dar atigh, egh da ategh mangigham,
ezi nguazim fefem dagh anidi.

15 Egha da tong kamaghin nighnizir puvati, gumazitam, o asizitam da dikaragham.

16 Poneba deravira uan aroriabagh amir puvati, da mati poner igharazim otezir aroriabar min dagh ami.

Da kamaghin nighnizir puvati, dar aroriaba ikuvighti,
dar ingangarir ekial aroriaba batim pura mangigham.

17 Ki nighnizir aghuim ko fofozir aghuim dagh aningizir puvati,
kamaghin amizi, da arazir kabagh ami.

18 Ezi da dikavigha ivemarir dughiabar, da bar puvira ivemara, uan aviziba pamten dav sogh,

* 39:13: Poner Israelin itiba, en ponebar min garir puvati.

egh hos ko, gumazir a gaperazim
gafiragham.”

- 19 “Jop, ni ti gavgavim hoziabagh anidi? Egha ni ti arizir ruariba, dar tuebagh arisi?†
- 20 Nirara ti hoziabagh amima, da odezibar min bar pin uari akuri?
Hoziba bar puv avighagha pamten arai,
ezi men arareba atiatim gumazamizibagh anidi.
- 21 Men gavgavir ekiam me gamima, me bar akongegha
pin uari akura, egha sueroghofariba nguazim misosi.
Egha midorozim bagha pamten ivemara zui.
- 22 Hoziba atiatir puvatigha, nighnizir aviribagh amir puvati. Midorozir ekiam a pura bizim,
da akirim a gasaraghan kogh, ari mangi modoghan kogham.
- 23 Da midorozir gumaziba atera ivemarima, men barir mitariba tingazi,
ezi afuzir ruarir gumaziba suighiziba aruem dagh amima, da taghtasi.
- 24 Me sigham givir dughiam, hoziaba pura nimira itir puvati,
dar naviba dikavima, da misoghasavira amua egha ivemara zui.
- 25 Me sigham givir dughiam, hoziaba arai.
Da tighar midorozimin boroghin mangam,
da saghon ikiavira ikia midorozimin mughuriam barasi.

† 39:19: Akar vezin 19in ikegha ghua 25in tuziba, da hoziar midorozir gumaziba apiaghira midorozim bagha zuibav gei.

Egha hoziaba midorozir gumazibar dapaniba barazima, me pamten midorozir gumazibar dei,
ezi midorozir gumaziba misoghasa pamten dia migei.

26 “Kuarazir isaba, ni ti fofozim ko nighnizim dagh aningizi, da overiamin mighagha arua, egha dikava uan aviziba onava migha sautin amadaghan zui?

27 Kuarazir bagaba ti ni mizuai, ni dav kemeghti, da mighsiabar mavanang pin uan mikonibar ingaram?

28 Da mighsiabar ghua dagiar ekiaba itir danganir kurabar, uan mikonibar ingari.
Danganir kurar kaba, kar dar danganir mogomer gavgaviba.

29 Da uan danganir kabar ikia deravira saghon mar asizibar gari.

30 Ezi bagabar nguziba, asizir kabar ghuzibar amasa bar ifonge.

Midorozimin dughiamin gumazir kuaba tintinimin nguazim girav itima,
bagaba iza danganir kamin uari akufi.”

Jop God migei

40

(Sapta 40:1-5)

Godin azangsziba, Jop da ikarvaghan ibura

¹ Ikiavira Itir God kamaghin Jopin azai:

2 “Jop, ki Godin Gavgaviba Bar Itim, nin migirigiaba na ko misosi?
Egha ni akam na gasa ghaze, ki arazir kuram gami.
Ezi datirighin ni nan azangsiziba ikarvaghasa ki ni mizuai.”

3 Jop kamaghin Ikiavira Itir God ikara:

4 “Ki pura bizir kinim.
Ki manmaghin nin akaba ikarvaghham?
Ki akam dukuagh nimira ikiam.

5 Ki migirigiar bar avirim gami,
kamaghin amizi, ki ua mikiman kogham.”

God, Jopin migiavira iti
(Sapta 40:6--41:34)

Jop guizin gumazimin min tuivasa, God a migei

6 Ezi Ikiavira Itir God aminir ekiam ko amozimin aven ikia, kamaghin Jopin akam ikaragha ghaze:

7 “Jop, ni guizin gumazimin min tugh,
eghti ki bizibar nin azangsighti, ni nan akaba ikarvagh.

8 Ni migia ghaze, nin araziba derazi ni gavgafi.
Egha ni tizimsua akam na gasa ghaze,
ki arazir aghuim gamir puvati?

9 Nin gavgavim ko nan gavgavim ti magh ghu?
Ki pamtem migia araribar min dagarvasi.
Ezi ni ti uaghan nan min damuam?

- 10 “Ni kamaghin otivsi, nan danganim inigh, egh nan atrivimin kurkazir aghuiba inigh dar aghuigh,
 egh ziar ekiam inigh gumazamizibagh ativagh,
 bar men pin iki.
- 11 Egh ni ganti gumazamiziba uan ziaba fiti,
 ni puv men aningaghi bar me abinigh.
- 12 Ni gumazamizir akaba batozibar gan me dikabin.
 Egh gumazamizir arazir kurabagh amiba,
 me itir danganibara, zuamira bar me diki me mirmirigh.
- 13 Egh Oveaghuezibar Nguibamin, kalabuziar danganimin me arikigh.
 Egh me isi nguazir torim datighti,
 gumazamizir igharaziba ua men ganan kogham.
- 14 Ni bizir kabar amighti, ki nin ziam fi suam,
 ni uan gavgavimin gumazir arazir kurabagh amiba, abiragha bar me agifa.”

God uabira, asizir bar gavgavim hipopotamus gativagham

15 Ikiavira Itir God ua kamaghin migia ghaze:

- “Jop, ni mangi asizir bar gavgavim hipopotamusin gan, da bar ekefe.
 Ki uabi dar ingarizi moghin uaghan nin ingari.
 Hipopotamusba bulmakaubar min graziba ko ter afariba api.
- 16 Dar namnaba bar ekevegga bar gavgafi.
 Dar naviba ko akiriba uaghan bar gavgafi.

- 17 Dar ipeba tuivigha gavgafi, mati sidan temeba,
ezi dar soroghafariba gavgavir ekiam iti.
- 18 Dar aghariba bar gavgafi, egha mati brasin gav-
gavimin ingarizir ainba.
Dar soroghafariba bar gavgafi, mati ainin ote-
viba.
- 19 Ki God, ki ingarizir asizibar tongin, hipopota-
musba bar me gafira.
Ki dar ingari, egh kirara dar gavgaviba
abinam.*
- 20 “Hipopotamusba apir graziba, da mighsiabar
iti.
Danganir kaba, asizir atiaba uarigh
ikararagha arui.
- 21 Hipopotamusba temer dikoniba itibar ape-
babar irav iti,
egha danganir dakarabar, ighurunir povibar
modi.
- 22 Egha da temer dipar miriabar itibar aguabar
apengan mogava avughsi.
- 23 Aperiam otogh pamten ivemarti, da atiatingan
kogham.
Aperiam Jordanin Fanemin otogh, bar izivagh
dar akatoribar aven mangiti, da pura uarir
asugh nimira ikiam.
- 24 Tinara dar suiragh da ikegham?
Tinara azuazimin ingarigh, benibar dar atini-
bar afeghti, da kalabuziamin ikiam?
Ti puvatigham.”

* **40:19:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

41

*Ongarimîn itir goar bar ekiam, an asizibar
atrivimîn iti*

¹ Ikiavira Itir God ua kamaghîn miġia ghaze:

“Jop, ni ti akezim akunigh ongarimîn itir goar
ekiar kamîn guragham?

Ni ti an mizem benir gavgavimîn a ikegham?

² Ni ti an atinim benir gavgavim a dafagh a
gekuigh mangigham?

Egh ni ti uaghan akezim isi an aghozim
dafagham?

³ Ni manmaghîn nighnisi?

Ni ti an suiragh a ikeghti, a uabin
apangkuvighsi nîn azangsighti, ni aneteghti
a mangam o?

Egh a ni apezeper akar isingtiziba nimirâ
ni mikimam o?

⁴ A ti ni ko akar gavgavim akirigh,
zurara ni bagh ingaram o?

⁵ Ni ti a ko ikararangam,
mati ni kuarazim ko ikararangasa benimîn a
ike?

O, ni ti benimîn a ikeghti,
nîn ingangarir amiziba a kurvagh mangam?

⁶ Dagiaba bagha ingarir gumazamiziba ti, an
ivezim bagh akabar uari adogham?

Egh me ti an asiziba aghoregh,
da inigh mangi danganir biziba amadi
naghîn da amangam?

⁷ Ni ti afuzir aviribar a ginifti,

da an mikarzim ko dapanim gizivagham?

⁸ Aria, ni uan agharimning a gisin datigh,
 egh an gavgavimin ganigh, ua kamaghin
 damuan kogham.

A puvira ni misueghti,
 ni an midorozir kam gin amadaghan kogham.

⁹ “Ni ongarimin itir goar kamin ganigh, egh
 ni bar atiatigh nirizim nin agharapaniba
 asivkinti,
 nin gavgaviba bar givagham.

Kamaghin amizi, ni ongarimin itir goar
 ekiar kamin suighsi nighnighan marki.

¹⁰ Tinara an navim giniv, a ko misogh
 anebiragham?

Gumazir kamaghin amitam itir puvati.

Ezi kamaghin tina na ko misogh na abiragham?
 Ti puvatigham.

¹¹ Nguazir kamin biziba da bar nana,
 kamaghin amizi, tina faragh biziba na
 danighti,

ki an biziba ikarvagham?

Bar puvatigham.*

¹² “Ki datirighin ongarimin goar ekiar kamin sue-
 bagh eghanam, da manmaghin gari,
 an namnam gavgavir aghuarim iti.

Ezi ki bizir kam bangin mikimiva, uan
 akam dukuaghan kogham.

41:11: Godin Araziba 10:14; Onger Akaba 50:12
 Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

* **41:11:**

- 13 Tinara an inimın itir naziar gavgaviba adegħam?
 Tinan afuzim an inim ko naziar gavgavim vırram aning abızagh vongın otogħam?†
- 14 An atarir ekiar avırıba itima gumazamizıba bar dar atiatingi.
 Kamaghın amızı, tina an akam akarıgham?
- 15 An akırıgharımın itir naziar gavgavıba,
 da bar uarir kumıgha gavgavım an inim ganıdı.
- 16 An naziaba bar deravıra uarıgh kumıgha gavgavızı,
 amınım dar tongın mangıghan kogħam.
- 17 Da bar uari savsuiragħa gavgavızı,
 bizitam da kuıghan kogħam.
- 18 “An asir dughıamın, avım an fetorıbar otıva azenan ıza tintınıbar zui.
 Ezi an damazımning isia matı aruer ebarıba mızarazımın sıragħa anaga agħefe.
- 19 Avır mızarıaba an akatorımın otıvaghıra,
 bıaghıra tintınıbar zui.
- 20 Ezi mıturır an fetorımın otıvım,
 matı mınem avım gısın ikıa sıaghkua mıturım otıfı.
- 21 A uan akatorım akarır dughıamın, an amınım avım gamıma, an otıfı.
 Ezi avım an akatorımın ikııava otıvaghırı.
- 22 “An fıragħarım bar gavgafı,
 ezi gumazamizıba an gara puvıram atıatı.

† 41:13: Hıbrun akam, vezın kam deragħa a mıgeır puvatı.

- 23 An inivafizimîn itir tuziba bar uarigh
asavkonegha,
bar gavgavigha ighuam zuir puvati. Bar pu-
vati.
- 24 An navir averiam bizitamîn atiatir puvati.
An navir averiam bar gavgafi,
mati dagiar ekiar raiziar miseviba mîrmîrim.
- 25 “A dikavigh tughamin dughiam,
atrivir gavgaviba uaghan puvîram atiati.
Me oraghti a dipam misogh tingaghti,
men agharapaniba pura men amiraghti,
me bizitam damuan iburagham.
- 26 Gumaziba midorozir sababar an okasava ami,
o me afuzir ekiaba ko dozibar a ginivasava
ami, da pura biziba.
Bizir kaba a gasighasighan kogham.
- 27 A dar gari, da pura biziba.
An ainîn gari, a mati dadar midiarim,
egha brasîn gavgavimîn gari, a mati ter ku-
rum.
- 28 Gumaziba baribar a gasiti,
an arimangighan kogham.
Me katapelîn dagiabar a gasiti,
a da baraghti, mati ter afariba an namnam
giri.
- 29 An aghorir ekiar misozibar gari,
da mati grazir midiariba.
An afuzir magameba baragha da dipova ghaze,
da pura bizir kiniba.
- 30 “Goar ekiamîn navimîn itir naziaba bar ghu-
migha,

mati nguazir minem misaraghirezi, an
arariba ghumi.

Egh a nguazir apengtizim daruti,
an naziar kaba nguazim abigham.

³¹ An ongarimin aven aruir dughiam, ongarim
isiaghtui,
mati dipam minemin aven isiaghtui.

³² An ongarim garuir dughiam,
an tuavir a zuim, pupuvir bar ghurghuriba an
ikia taghtasi.

³³ Goar ekiam bizitamın atiatir puvati.
Asızir tam an mın itir pu.
Bar puvati.

³⁴ A gari, asızir ekiar maba uaghan ziar ekiaba iti,
ezi a ghaze, Da pura biziba.

Asızir ekiaba pura uan ziaba fe,
ezi a bar dar atrivimın iti.”

Jop Ikiavira Itir Godin akaba ikarvasi

42

(Sapta 42:1-6)

Jop aghumsigha navim gira

¹ Ezi Jop kamaghın Ikiavira Itir Godin
migirigiaba ikarvagha ghaze:

² “Ki datirighın fo, nırara biziba bar dar amuamin
gavgavim iti.
Egha ni uan ifongiamın gın ghuava amir in-
gangariba,
tav dar anogoreghan kogham.

³ Ni kamaghin nan azara,
 ‘Tina nighnizir aghuim ko fofozim puvatigha
 tintinibar migirigiar aviribagh ami, egha ki
 damuasa amir biziba posi?’
 Ki fo, ki bizibar mingariba deravira dagh fozir
 puvatigha,
 egha migirigiar onganir aviribagh ami.
 Bizir igharagha garir aghuarir ki mikemeziba,
 da nan fofozim ko nighnizim gafira.

⁴ “Ezi ni kamaghin na mikeme,
 ‘Jop, ni deravira kuarim atigh nan migirigiaba
 baragh.

Eghti ki bizir maba bagh nin azangsighti,
 ni nan azangsiziba ikarvagham.’

⁵ Ikiavira Itir God, ki fomira pura gumazamizibar
 akaba baragha, egha ni gifo.
 Egha datirighin ki uabi uan damazimin nin
 gari.

⁶ Kamaghin amizi, ki uan migirigiaba ko uabira
 uabin aghumsiki.
 Egha datirighin nguazir minemeniam ko av-
 erenim gaperaghav iti,
 nan arazir kam kamaghin nin akagham,
 ki navim giragha gifa.”

Ikiavira Itir God, Jopin namakabav gei

(Sapta 42:7-9)

Ikiavira Itir God Jopin namakabar atari

⁷ Ikiavira Itir God Jop mikemegha givagha, kamaghin Teman nguibar ekiamin gumazim Elifas migei, “Nan ingangarir gumazim Jop, a guizin akamin nan arazibar gun migei. Ezi ia an min guizin nan arazibar gun migeir puvati. Kamaghin amizi, ki ni ko nin namakamningin atari.

⁸ Bizir kam bagh ia mangi 7plan bulmakaun apuriba ko sipsipin apurir 7pla inigh, nan ingangarir gumazim Jop bagh mangi. Egh dav suegh, bar isia migharizir ofabar amu. Eghti nan ingangarir gumazim Jop, ia bagh na ko mikim nan azangsighti, ki a baregh ian apangkuvigham. Nan ingangarir gumazim Jop, ia an min guizin nan arazibar gun migeir puvati. Kamaghin, ki a baregh, ian akar ifavariba bagh ia gasighasighan kogham.”

⁹ Ezi Teman nguibar ekiamin gumazim Elifas ko, Suhan kantrin gumazim Bildat ko, Naman kantrin gumazim Sofar, me ghua Ikiavira Itir God me mikemezi moghin ami. Ezi a Jopin azangsizim baregha men apangkufi.

God bar deraghavira Jop gami

(Sapta 42:10-17)

Ikiavira Itir God dabirabir aghuarim ua Job ganingi

¹⁰ Jop uan namakaba bagha God ko mikemezir dughiamin girara, Ikiavira Itir God dabirabir aghuarim uam a ganingi. Egha a fomira itir bizibar dibobonim gisin dagh iviragha, ua bizir aviriba isa Jop ganingi.

¹¹ Ezi Jopin aveghbuaba ko, an buaramiziba ko an namakar fomira itiba, iza an dipenimin a koma api. Egha osimtizir Ikiavira Itir God a ganingizibagh nighnigha, an apangkuva gav-gavim a ganidi. Egha me vaghvagher silvan dagiar maba ko gol ringin mam a ganingi.

¹² Dughiar kamın Ikiavira Itir God mong bar deraghavira Jop gami. Ezi an ikirimirir abuananamın azeniba, da an osimtizimin faragha zuir azenibagh afiragha bar dera. Ezi Jop 14,000plan sipsipba ko, 6,000plan kamelba ko, 2,000plan bulmakauba ko, 1,000plan donkin amebaba ini.

¹³ Egha Jop uam otarir 7pla ko guivir 3pla ini.

¹⁴ Guivir faragha zuim, a ziam Jemima a gati, Jemiman girara irim Kesia, ezi abuananamın ziam, Kerenhapuk.

¹⁵ Jopin guivir kaba men ganganiba bar dera, ezi nguazir kamın aven, amizitam kamaghın garir puvati. Ezi Jop uan otariba bagha nguazim ko biziba abizir dughiam, a uan guiviba bagha uaghan nguazim ko biziba abiki.

¹⁶ Egha osimtizir kamın gin, Jop uam 140plan azenibar ikegha, uan boriba ko igiaba ko ovavir boriba ko men boribar gani.

¹⁷ Egha a bar deravira ikia ghua bar ghurighava areme.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam
The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea